

Feldmanis R. Evaņģēliski – luteriskā baznīca un dievkalpojums. - Rīga, 1976. - 94.lpp.

Roberts Feldmanis

Evaņģēliski – luteriskā baznīca un dievkalpojums

R. Feldmaņa veltījums (rokrakstā uz atsevišķām lapām):

Šo grāmatiņu veltu Mežaparka draudzei, kurā 197.. gadā turēju priekšlasījumus par mūsu Baznīcas dievkalpojumu. Labprātība un izpratne, ar kādu draudze tos uzņēma paskubina mani šos priekšlasījumus apkopot, nedaudz labotus un papildinātus nodot mūsu draudzēm pārlicībā, ko esmu guvis no pieredze, ka saprasts dievkalpojums ir visspēcīgākais un paliekamais draudzes iedzīvināšanas spēks. Mums parastās evaņģelizācijas, ar pastāvīgo sprediķošanu, kuras no parastā dievkalpojuma atšķiras vēl ar to visu, ka taisni liturģiskā lūgšana un dziedājuma daļa tiek reducēta, pat gandrīz pilnīgi atmesta, reti kad panāk ilgāku ietekmi, kā tik pašā sprediķojuma (un vai arī tad vēl!) laikā. Pasīvi noklausītais, reti kad pārlicinotais pasludinājums izšķīst jau aiz baznīcas durvīm. Ir iesakņojies ieskats, radies sausajos racionālisma laikos, ka Evaņģēliskā baznīca esot „sprediķošanas baznīca”. To mēdz piedēvēt Mārtiņam Luteram, kas izravēja no Dievkalpojuma visu maģisko, mistisko, kas saistīja dievlūdžējus pie izdarībām, kam nav sakara ar ticības pamatiem, pat reiz kristīgā Baznīcā, viņas būtisko evaņģēlisko. Kristīgā baznīca (un tās dievkalpojums) ir tur, kur tiek skaidri pasludināts Dieva vārds un pareizi izdalīti Sakramenti un pie Dievkalpojuma viņš vēl īpaši atzina, ka „dievkalpojumā Debesu tēvs uz mums runā savos Vārdos un Sakramentos un mēs, savukārt, runājam uz Viņu savās dziesmās, lūgšanās un pielūgšanā.”

Un jau daudzu gadu ilgā pieredze, kura sevi apstiprina nepārtraukti, ka nav iespaidīgāka draudzes modinājuma, kā saprasts, līdzdzīvots dievkalpojums, pie tam visās viņa daļās, katrā liturģijas vārdā. Kā izdziedam - „Kā priekš Tevis te būs stāvēt, Tevi teikt un Tevi slavēt un no Tavas pilnības smelt iekš īstas ticības.” Tas attiecas uz abām dalībnieku pusēm - uz priesteri, kas kalpo altārī un kancelē, un draudzi - kura kā vispārējā priesterība piedalās ar saviem „lūpu upuriem” atbildot, dziedot, lūdzot. Liturģiskā daļa nav kaut kādu nesakarīgu, nesaprotamu teikumu un dziedājumu singsongs, bet draudzes konfrontācija un dialogs ar Visusvētāko. Kad šī zelta atslēga atrasta - katrs dievkalpojums kļūst prieks, svētība, augšuppaceltība, dvēseles svētki. Kā mācītājam, tā draudzei. Ir neizsakāms prieks stāvēt draudzes priekšā, kas tā sapulcēta - Bez jaunklātnākušiem, nemainīgs ir pastāvīgo baznīcēnu pulks, kas nespēj nenākt, jo dievkalpojums ir kļuvis par nepieciešamību, būtisku viņu dzīves sastāvdaļu - dzirdēt Viņa vārdu un baudīt, ka Viņš ir labs.

Evaņģēliski – luteriskā baznīca un dievkalpojums

(R.F. 1976)

Saturs

Ievads

Kristīgās draudzes sākumi

Mēs drīkstam celt dievnamus

Nošķiršanās no jūdu draudzes

Kristīgās draudzes dievkalpojumu telpas

Kristīgā Baznīca šodien

Baznīcas iekšiene

Altāris

Kancele

Kristīgās draudzes dievkalpojums

Evanģēliski luteriskās draudzes dievkalpojuma kārtība

Dievkalpojuma pirmā daļa

Introits

Bikts

Salutācija, lekcija

Ticības apliecība

Dievkalpojuma otrā daļa - kanceles daļa

Sprediķis

Draudzes lūgšana, aizlūgšana

Ziņojumi

Dievkalpojuma trešā daļa

Svētais Vakarēdiens

Svētā Vakarēdiena liturģija

Post komūnija

14,1-2. Šurp, mīļā Ciāna, nāc saņemt debess draugu.

238,1-3. Atdarait man krāšņos vārtus, vediet mani Ciānā.

516,1-3. Skaidrs ir Dieva Vārds, dvēs` lei salds un gards.

260,1-2. Cik jauki še, tā Kunga svētnīcā.

Ebrejiem 5.nod.:

Kad mums ir liels, augsts priesteris, kas caur debesīm gājis, Jēzus, Dieva Dēls, tad lai mēs pie šīs apliecības stingri turamies ...

Psalms 84,2-13:

Cik mīlīgas ir Tavas mājvietas, ak Kungs Cebaot! ... Svētīgs ir tas cilvēks, kas uz Tevi paļaujas.

Šis pazīstamais Dieva vārds laikam ir skaistākā vieta Svētajos Rakstos, kur Dieva nams un dievkalpojums ir tik celsmīgi parādīts.

Mēs stāvam ir kā divos dažādos krastos: no vienas puses mūs pievelk dievkalpojuma skaistums ar to, ko tas dod, ar ko paceļamies, stiprināmies; no otras puses - nekādas lietas, kas arīgi notiek, nav nepieciešamas: Viņš nemājo rokām celtos mājokļos. Viņš jāpielūdz garā un patiesībā. Vai mums ir jāiet Dieva namā, tas jādara skaidrāks - vai arī jāieslēdzas savā kambarītī un jāpielūdz tikai tur? - Tāpēc, Dieva žēlastībā, lūgdami Viņa klātbūtni tam, ko apceram - mēģināsim vērtēt, ko nozīmē dievkalpojums, cik lielā mērā tas vajadzīgs, kā to lai lietojam, vai pie tā lai paliekam.

Visur tur, kur ir dabīgais cilvēks - dziļā mežonībā, neattīstībā vai arī kultūras augstumos - visi šie cilvēki pazīst un izjūt, nojauš, zina Dieva esamību. Visur tur, kur sastopamies ar cilvēka ticību un pārliecību par Dieva esamību, tūlīt paceļas jautājums: kādas ir manas attiecības ar Dievu vai dieviem. Mums ir kāda dzīvības un būtības atkarība no šiem spēkiem. Un, ja ir šī atkarība, tad kas ir tie ceļi un veidi, kā lai iegūtu viņu labvēlību, novērstu dusmas, iegūtu sev kādu labumu, vai, kā lai atvairītu šos spēkus nost, ja tie nāktu draudēdami. Tūdaļ nāk līdz dievkalpojums, kuru izdara vai nu atsevišķas personas, īpaši izvēlētas, sagatavotas - priesteri, burvji, vai arī to izdara kāda kopība - sapulce, kādā kopīgā darbībā rīcībā ar uzdevumu - kalpot Dievam (dieviem). Skatoties šinīs kultos, izrīcībā, arī saprotam vārdu: dievkalpošana. Dievam (dieviem) tiek izdarīts kaut kas patīkams: vai pateicoties par kaut ko, vai „nopērkot” kaut ko, vai nodrošinot labas attiecības uz priekšu. Tiek nesti upuri: vai nu daļa barības, vai citām dzīves ērtībām nepieciešams lietas, vai karā iegūti labumi, piemēram, gūstekņi. Upuri var būt arī ar zīmes veidu - saplūkti ziedi vai kas cits. Bet visam nāk līdz šī doma - iegūt labvēlību, nodrošināt labas attiecības: kalpošana, upurēšana, ziedošana. Līdz nāk dziesmas, kas daudzina Dieva (dievu) darbus, slavē tos. Ir viena vienīga vēlēšanās: cilvēks izmana, ka Dievs (dievi) ir, viņš meklē ceļu noskaidrot savas attiecības, jo viņa dzīvība un nāve, dzīve un liktenība ir atkarīga no šiem ārpus no viņa stāvošajiem spēkiem. - To atrod arī vēl kristīgo tautu dzīvē un paražās. Arī mūsu tautas pagāniskajā pagātnē tā tas ir - tur ir dažādas mātes. Neapzinīgi šie dažādie pagāniskie paņēmieni notiek vēl dažreiz šobrīd.

Latviešu vārds „dievkalpojums” ir neveikli darināts, it kā dieviem jākalpo, it kā no šīs uzmanības būtu atkarīgas attiecības. Vēl Vecajā Derībā cīnās pret šo izpratnes veidu, ka Dievs vai dievības ir jāpielabina. Tā Jeremija un Jesaja cīnās pret šo pagānismu dažādos veidos, piemēram, Jeremija saka: „Tāpēc klausieties, tautas, un ņem vērā, draudze, kas viņu starpā notiek (...) Jūsu dedzināmie upuri man nepatīk, un jūsu kaujamie upuri man nemīl.” (Jer.6,8-20). „Es ienīstu jūsu svētkus”. Šie izteikumi parāda, ka šī pagāniskā uztvere, kas patiesībā nav Dieva ļaunā uztvere par Dievu Kungu, bija izgājusi arī Israēlī.

Ir tik viegli nolikt tēlu kā Dieva pārstāvi un pienest tam upurus, zinot, ka nu ir Dieva labvēlība iegūta. - Tā ir cilvēka izjūta par Dieva esamību un ceļu meklēšana reliģijās ārpus Kristus, bieži noejot tā saucamajos garīgajos neceļos.

Kas mums no tā tiek? Vai mēs no viņiem kaut ko gribam mācīties? - Neko.

Mēs, kristīgā draudze, zinām, ka cilvēka dvēsele ir tā radīta, ka viņa nevar nesajust Dieva esamību, ka viņa meklē šīs saites un attiecības ar Dievu stiprināt un saprast. Ka šie meklējumi aiziet aplami un pretēji, tas šobrīd nav galvenais. Mēs arī šai ziņā stāvam Pestītāja vārdos, ka Viņš nav nācis Bauslību atmest, bet piepildīt, lai parādītu ceļu un ievestu gaismu attiecībās ar Dievu, šo attiecību kopšanā un veidošanā. Mēs noliekam pie malas cilvēku veidojumus un cilvēcisko taustīšanos. Jēzus Kristus teica saviem mācekļiem: kad jūs Dievu lūdzat, tad nepļāpājiet kā pagāni, kas domā, ka savas pļāpāšanas dēļ tiek paklausīti. Šie skaistie vārdi daudzās vietās nav nekas cits, kā pļāpāšana. Satura nav.

Mūsu lietas un mantas savu sākotnību ņem pie Kristus.

A.

238,1-3. Atdarait man krāšņos vārtus.

341,1-3. Mans Dievs, es Tevi slavēt sākšu.

254,2-5. Svētā stunda, esi sveika, kurā Tev', Kungs, pielūdzam.

736,4-5. Teikdami teiciet, visi viņa svētie, nesiet tam slavu, viņa izredzētie.

Ps.65. Ak, Dievs! Tu esi mans stiprais Dievs, Tevi es meklēju pašā rītā, pēc Tevis slāpst manai dvēselei, pēc Tevis mana miesa sausā un izkaltušā zemē, kur ūdens nevaids...

Ap.d.2,41-47. Kas nu viņa vārdu labprātīgi uzņēma, tie tapa kristīti; un tanī dienā tapa pieliktas kādas trīstūkstoš dvēseles. /... / un tas Kungs pielika ikdienas pie draudzes, kas tapa svētīgi.

Te rādīti kristīgās draudzes paši sākumi. Apustulis lielā dedzībā un Svētā Gara spēkā Vasarsvētku dienā runā uz ļaužu tūkstošiem, kas kļūst kristīgi. Un tie turas kopā, un visas lietas tiem ir kopā. Arī Dieva lūgšanā, teikšanā un maizes laušanā. Te redzam draudzes veidošanos un tās dievkalpojuma veidošanās pamatus.

Bet, kas ir tas, ar ko mēs - kristīgā draudze, nākam Dieva priekšā, kas ir tas, ko saucam „dievkalpojums”. Dievam no mums nekādas kalpošanas nevajag. Mēs atraidām domu, ka mēs pakalpojam Dievam. Drīzāk šo vārdu varētu apvērst otrādi - ka Dievs kalpo mums. Tā ir Dieva žēlastības nākšana vai sūtīšana pār mums, mūsu stāšanās Dieva žēlastības īpašā patvērumā, vai arī spēka pieņemšana no Viņa. Tā tulkojot, mēs neesam tālu no patiesības, bet tas vel nav viss.

Ir doti arī citi apzīmējumi un raksturojumi. Tā Pareizticīgo baznīcā - „dienišķā liturģija”. Tas sevī slēpj kaut ko no kristīgā dievkalpojuma būtības. Liturģija - grieķu vārds, pirmsākotnē - vadīšana (leiturgor - vadītājs, kas vada svinīgas norises.) Tas nozīmē, ka tā ir vadīšana caur dievišķām lietām, svētsvinīgajam gājumam, kādā norisinās lūgšana, pielūgšana, slavēšana, teikšana. Tas attiecas arī uz liturģijas daļu mūsu dievkalpojumos - gājums cauri svētsvinīgām dievišķās žēlastības un spēka apdvestām lietām.

Katoļu baznīca - mesa (vācu Messe), arī misa. Tas ir no kopsakara atrauts viens vārds. Pēc noslēgtas dievkalpojuma daļas: „ite, missa est” - eita, jūs tiekat sūtīti prom. Senajā baznīcā dievkalpojums ir sadalījies vairākās norobežotās daļās, un ne katrs drīkstēja visās daļās piedalīties. Kad baznīcas durvis bija atvērtas, tur nāca dažādi ļaudis. Pirmā daļa - pamācības, ko sniedza topošajiem draudzes locekļiem; tur varēja piedalīties visi. Kad šī daļa beidzās, priesteris tos atlaida: „ite, missa est!” Tad durvis slēdza un dievkalpojuma otrajā daļā piedalījās tikai kristīgā draudze - Svētā Vakarēdiena svinēšanā. Vārds „missa” ir nostiprinājies katoļu baznīcā un vēl vietām arī evaņģēliskajā baznīcā, piem., Zviedrijā arī pēc reformācijas paturēja katoļu baznīcas ārējo veidu, piem., garīdznieku tērpus un dievgalda dievkalpojumu sauc „augstā messa” (vācu „Hochamt”), angļu (Hight messe). Zviedru agenda - Missale.

Evaņģēliskajā baznīcā visā visumā sastopams vārds „dievkalpojums”, „kalpojums”, angļu „service”. Pie sīkajām denominācijām sektās - ir „sapulce”, „garīgā sapulce”. Sava daļa patiesības šajā apzīmējumā ir. Katrs dievkalpojums ir sapulcēšanās, draudze ir sapulcējusies kopā garīgam pasākumam - ar dziesmu dziedāšanu, lūgšanām, Svēto rakstu lasīšanu un skaidrošanu, kādreiz ar priekšnesumiem no malas. Vārds „sapulce” ir ļoti vienkāršots apzīmējums. Tas ir tā, it kā teiktu par sauli: tā ir spoža, karsta lode pie debesīm. Tā mēs redzam lietas no ārpuses. Garīga sapulce vien ir par maz: te ir uzsvērts cilvēku sapulcēšanās svarīgums. Kristīgā baznīca ir godbijīgāka, tā kautrējas runāt no cilvēcīgā viedokļa vien.

Divas lietas ir svarīgas. Pestītājs ir teicis: „Kur divi vai trīs ir kopā manā vārdā, tur es esmu viņu vidū”. Kvantitatīvā mēraukla nav būtiska, lai gan tur, kur simti un tūkstoši lūdz un slavē, mēs viens pie otra garīgi sildāmies. Bet, ja ir tikai ministrants un priesteris, tad arī viņi kalpo Dievam, tā ir goda došana Dievam. Mēs stāvam Dieva vaiga priekšā un viņa priekšā atbildam.

Pestītājs ir arī teicis, lai cilvēks iet savā kambarī un aizslēdz durvis. Lūgšana vientulībā arī patiesībā ir jāietilpina dievkalpojuma kategorijā.

Kristīgais dievkalpojums savā būtībā un izpausmē ir vadīšana Dieva lietās, goda došana Dievam.

Nekur nepavīd doma, ka mēs Dievam kaut ko gribētu iedot, dāvināt, pakalpot - tas nav iespējams.

Pastāvēšana apustuļu mācībā, draudzībā, maizes laušanā, lūgšanā - kā tas teikts Apustuļu darbu 2.nodaļas beigās - ir visas kristīgās draudzes dievkalpojumu būtība, kas šeit nolikta dažos teikumos mūsu priekšā. Tie ir pamata elementi.

Apustuļu mācība - mācīšana apustuļu ticībā, ko viņi saņēmuši no Pestītāja. Tā ir Kristus evaņģēlija tālākdošana.

Dieva lūgšana - kopīga vienprātīga Dieva teikšana Dieva namā. Maizes laušana - tas ir sakramenta pirmsākotnējais izpausmes veids: „To darait mani pieminēdami”. Apustuļi lauzīja un dalīja maizi, pieminot - Kristus miesa ir lauzīta.

Tās ir palikušas dievkalpojuma būtiskās sastāvdaļas. Šīs atsevišķās daļas izpaužas lielā daudzveidībā: tas neizsakāmi liels garīgs skaistums, cēlums, svētbijība. Cilvēka gars tiek no Dieva gara aizgrābts, sakustināts, papildīts.

A.

260,1-2. Cik jauki še, tā Kunga svētnīcā.

724,1-3. Augstais Dievs, mēs pielūdzam, Tēvs, mēs dziedam Tavu slavu.

267,2-3. Cik svēta ir šī vieta, te tiešām Dieva nams.

119,1-2. Sirds mīļlais Jēzu, ja man Tevis trūktu.

Jņ. 4,19-23. „Sieva Viņam saka: Kungs, es redzu, Tu esi pravietis. /../ Dievs ir gars un to būs pielūgt garā un patiesībā.”

Mk.13,1-4. „Un Viņam, no dievnama izejot, viens no viņa mācekļiem uz To sacīja: Lūk, mācītāj, kādi akmeņi tie ir, un kādas ēkas. /../ Saki mums, kad tas būs, un kāda tā zīme, kad viss tas piepildīsies.”

Kad mēs savā apcerē pievēršamies dievkalpojumam, tā būtībai, nozīmībai, norisei, tad apstājamies svarīga jautājuma priekšā: Ko Jēzus Kristus domā par šīm lietām? Vai Viņš ir dievkalpojumu izveidojis, ieteicis, atmetis? Vai devis norādījumus par dievkalpojuma vietu, laiku?

Pirmajā brīdī var likties, ka mūsu Kungs un Pestītājs ir revolucionārs: apvērsis visu to, kas bijis, aizliedzis visu veco.

Viņš ir uzrunājis ļaudis no kalna, no jūras, krastā, laivā, un ļaudis ir spiedušies ap Viņu. Kur Viņš gāja, kur apstājās, Viņš mācīja ļaudis, un ļaudis bija ap Viņu. Tas bija dabā, atsevišķos gadījumos. Bet tā ir tikai viena daļa taisnības.

Skatoties evaņģēlijā, daudz sastopamies ar vietām, kur mūsu Kungs un Pestītājs ir, sakarā ar jūdu ieradumiem, sinagogas templi. Viņš tur ieiet, lai lietas pārveidotu vai atmestu.

Jāņa evaņģēlija 4.nodaļā sarunā ar samariešu sievu par pielūgšanas vietu minēts samariešiem - kalns, jūdiem - Jeruzalemes templis. Jēzus Kristus saka, ka Tēvu pielūgs ne še, ne tur, bet Garā un patiesībā, bez kādas izšķirības vai norādījumiem, Kad Viņš iziet no templā, un mācekļi ir pārņemti no tā varenības un krāšņuma, Viņš tiem atsaka: te nepaliks akmens uz akmens, bet nevar saklausīt gandarījumu par šo izpostījumu. Viņš tikai saka, ka tas viss aizies bojā.

Viņš saka līdzību par žēlsirdīgo samārieti. Pie sasistā noliecas svešinieks samārietis. Jūtam pārmetumu priesteriem, levītiem, kas ir pie Dieviem, bet nemaz nepalīdz cietējam. Pārmetums ir vērstas pret liekulīgajiem, cietsirdīgajiem, necienīgajiem levītiem, rakstu mācītājiem. Redziet, kādi priesteri, kādi mācītāji, kādi ticīgie - šie pārmetumi sniedzas gadsimtiem cauri, un tie, kas mums to pārmet, nekāpj vairs pār dievnama sliksni. - Bet Pestītājs neved šīs lietas sakarā. Viņš vēršas pret necienīgiem sludinātājiem, bet ne pret templi. Mēs dzirdam ārkārtīgu cienību pret šo vietu un to, kas tur notiek. Ir rādīts, ka Viņš pats piedalās, vērtē atzinīgi un pozitīvi vietu, kur Viņš bija piesaistīts kā jūdu tautas piederīgais: jau pavisam mazu templi Viņu sastop Simeāns un Anna. Vēlāk Viņš ir nogājis tur, kur Jānis Kristītājs, lai notiek visas lietas tā, kā to prasa kārtība un jūdu ticības paradumi.

Lūkas evaņģēlija 2.nodaļa (41-49): Jēzus divpadsmit gadus vecs dievnamā: tie gāja ik gadus pēc paraduma uz Jeruzalemi un Jēzus bērns iet līdzī. Viņš apzinājās, ka Viņš pieder pie tām lietām, kas tur notiek. Viņam atveras tas vēlāk, Viņam ir skaidrs, ka Viņš sava debesu Tēva Dēls. To viņš apzinās templī, dievkalpojumā, nevis kaut kur citur.

Kad Viņš savu spēku augstumos Upuru svētdienā iegājis dievnamā, lai svētītu Pasha svētkus pēc sava ieraduma, Viņš templī šķīstī - nevis nojauc. Viņš izdzen tos, kas tur tirgojas, kas šo vietu ir padarījuši par slepkavu bedri - bet te ir lūgšanas vieta, lūgšanām te ir jānotiek. Viņš ir iededzies dusmās Dieva nama dēļ. Viņš to sargā no apgānīšanas. Bērni Viņam uzgavilē.

Stāstot līdzību par farizeju un muitnieku - Viņš ir iegājis templī. Viņš gan redz, ka šajā vietā ienāk dažādi cilvēki. Viens aiziet tukšā - kāds bijis, patiesībā nelaimīgs. Otrs, kas ienācis salauzts savā garā, aiziet taisnots un iepriecināts.

Citreiz cilvēki dievnamā pienes upurus - Dievam kaut ko pretī par Viņa lielajām dāvanām. Bagātnieki bieži vien iemet daudz. Bet nabaga atraite iemet visu, kas viņai bijis.

Lk.4,16-21: Jēzus nāk Nācāretē, kur Viņš bija uzaudzis. „Un pēc sava paraduma Viņš ieiet svētā dienā sinagogā un pieceļas lasīt.” Te Viņš pats jau piedalās dievkalpojuma noturēšanā un rakstu izskaidrošanā. Un Viņš atsēdās, atdeva grāmatu sulainim, un visi vērsa savus skatus uz Viņu. Viņš ir lasījis pravieti Jesaiju un saka: „Šodien tas raksts ir piepildīts”. Viņš runā pats par sevi - Viņš ir tas, kas šīs lietas piepildīs. Tas nenotiek ļaužu sapulcē no tribīnes, bet tas notiek dievnamā - kur Viņš bija ieradis būt un piedalīties dievkalpojumā.

Jāņa evaņģēlijs stāsta vairākus šādus notikumus. Jņ.8,2-4: Agri no rīta Viņš atkal nāca dievnamā, apsēdās un mācīja ļaudis. Tad atveda kādu sievu, kas bija pienākta laulības pārkāpšanā. Ļaudis gribēja, lai Viņš spriež tiesu par šo sievu. Svarīgi ir tas, ka tas notiek dievnamā. - Jņ.10,23-24: Viņš staigāja dievnamā /../ Jūdi apstāja Viņu un vaicāja: cik ilgi tu mūs turēsi neziņā - vai Tu esi Kristus? - Viņš dievnamu tura par nepieciešamu. - Brīnums pie Betezda dīķa: Bija jūdu svētki, un Viņš gāja uz Jeruzalemi - uz templi, kur viņš piederēja.

Visupēc, kad Viņš ir apsūdzēts un stāv tiesātāju priekšā - Mateja, Marka, Lūkas evaņģēlijos Viņš saka: es esmu ik dienas mācījis templī, dievnamā ...

Mūsu Kungs un Pestītājs ir ļoti saudzis ar templi, ar sinagogu, ar Dievnamu, ar svētkiem, kas tur top svinēti, ar dievkalpojumiem, kas tur notiek, un kuros pats līdzī piedalās. Viņš dara to nepārtraukti. Viņš ik dienas tur māca ļaudis.

Ar šo savu rīcību mūsu Kungs un Pestītājs ir nevis izveidojis dievkalpojumu, bet svētījis pašu to norisu, ko mēs saucam par dievkalpojumu, ir uzskatījis to par vajadzīgu, nepieciešamu, svētīgu. Viņš arī šos mērus nav atstājis neievērotus. Viņš gan arī ir teicis, ka Dievu vajag pielūgt garā un patiesībā, savā kambarī aiz slēgtām durvīm. Bet Viņš ir svētījis arī dievnamu un dievkalpojumu, lūgšanu un pielūgšanu kopā ar visu draudzi.

Pestītājs ir vērsies pret liekuļiem, pret liekulīgajiem un pārgalvīgajiem, pret to, ka ienes dievnamā to, kas tur nepieder: šim traukam ir jāpaliek tīram.

Mēs drīkstam celt dievnamus. Kad mēs lūkojamies uz milzīgajām katedrālēm, kas uzceltas toreizējās mazajās pilsētās, nejauši pārdomājam: vai tas nav lieki, vai tas nav tukši, vai ieslēgšanās kambarītī nav pareizāka? - Bet, liekas, ka mūsu Kungam un Pestītājam nekas nebūtu pretī ieiet greznajā katedrālē, ja tā celta, lai pagodinātu Dievu, lai cilvēka dvēsele varētu pacelties gaviļēs pret debesīm. Viņš tur ir iegājis - ja cilvēki ir nākuši no turienes ārā kā tādi, kas viņu ir redzējuši un sastapuši.

Mēs drīkstam iet dievnamā un izteikt savu pagodinājumu vārdos, dziesmās, ziedos, ja tas viss ir tīrs un šķīsts. Mūsu dvēsele drīkst uzgavilēt Dievam dievkalpojumā bez ierobežojumiem, atskaitot necienību un liekulību.

238,1-3. atdarait man krāšņos vārtus.

91,1-4. Jēzu, mīlākais, dvēs'les Pestītājs.

717,5-6. Ikkatram svētu mieru sniedza šis mīlais, klusais Dieva mājoklis.

144,1-4. Kāpēc Tu miris esi, to dod mums, Jēzu, prast.

Ps.116. Man mīl, ka tas Kungs klausu manu balsi un manu pielūgšanu. Jo viņš griež savu ausi pie manis, tādēļ es Viņu piesaukšu visu mūžu. /../ Es pildīšu tam Kungam solījumus visas Viņa tautas priekšā.

Ap.2,37-47. Un kad tie to dzirdēja, tad sirds tiem pārtrūka, un tie sacīja uz Pēteri un citiem apustuļiem: vīri, brāļi, ko mums būs darīt /../ un tie pastāvēja apustuļu mācībā un sadraudzībā, maizes laušanā un lūgšanā.

No vienas puses - Pestītājs nostājas pilnīgi garīgās attieksmes pusē pret Dievu: īstā lūgšana notiek garā un patiesībā, tātad var doties istabiņas vientulībā un slepenībā pielūgt Dievu.

Un tai pašā laikā Viņš iedegas svētās dusmās par dievnama sagānīšanu ar necienīgām lietām, un uzsver: šis nams ir lūgšanas nams. Un: kur divi vai trīs ir kopā Viņa vārdā lūgdami (ne vientulībā!), tur Viņš ir viņu vidū.

Kā tas bija pie Viņa mācekļiem apustuļu dienās: vai un kur notika dievkalpojumi? Šīs dienas Dieva vārds noved mūs atpakaļ pie Vasarsvētku pirmās dienas spožuma un brīnuma. Arī šinī notikumā drīkstam lūkoties tā saucamajos blakus apstākļos, ne vien svētā Gara nonākšanas brīnumā, bet arī - kur un kā tas notiek, kā tas izpaužas. Tapa pirmā kristīgā draudze. Bet ko šī draudze darīja, kur viņa bija? Vai tikai tur, kur Pēteris uzrunāja ļaužu pulkus un kur notika tūkstošu piesliešanās kristīgajai draudzei? Apustuļu darbu grāmata dod plašu priekšstatu par to. Šie tūkstoši, kas pievienojās Svētā Gara aizgrābtībā, pastāvēja sadraudzībā, maizes laušanā, Dieva lūgšanā, un visas lietas viņiem bija kopā. Šim pulkam ir kaut kas kopīgs, ko var saukt par dievkalpojumu: Dievu lūdza, maizi laužēja templī un namos. Viņi ir kopā jūdu templī, un arī citi, kas viņiem piepulcināti. Viņi nav atrāvušies no šiem ieradumiem, viņi ir dievkalpojuma apmeklētāji. Tikai tur sāk iesakņoties kaut kas tāds, kas nav jūdu dievkalpojumā: maizes laužšana. Lauzītā maize un svētības biķeris - vai tā nav savienošanās ar Pestītāja miesu un asinīm? (Kor.11,24-26).

Apustuļu darbu 3.nodaļā ir stāstīts, ka Pēteris un Jānis gāja uz dievnamu ap lūgšanas stundu un pie krāšņajām durvīm redz kroplu slimnieku un to dziedina: Jēzus Kristus vārdā šis slimnieks top vesels. Tas notiek, kad Pēterim un Jānim, ejot uz dievnamu, dziedinātais gāja viņam līdzī un ļaudis brīnīdamies tiem sekoja. Pēteris saka savu dedzīgo runu par Kristus pestīšanas darbu pie mums. Viņš ievada tās lietas, kas kristīgās draudzes dievkalpojumus atšķir no jūdiem: visi pravieši tiek piesaukti kā norādītāji uz Kristu. Apustuļus apsauc (Ap.d.4). Rodas plaisa: Kristus nav ietilpināms jūdu dievkalpojumā. - Apustulis Pāvils, runājot uz atēniešiem, saka: Dievs nemājo rokām celtos tempļos. Pirmais mocekļis Stefans saka: Visaugstākais nedzīvo namos, kas rokām taisīti. Krietna, tīra dzīve arī ir pielīdzināma dievkalpojumam. Arī apustulis Jēkabs par to runā: bāriņus un atraitnes apgādāt, pašam šķīsti dzīvot. Apustulis pats izdara šķīstīšanas ieradumus jūdu templī (Ap.d.21,26) un tur viņš tiek apcietināts.

Apustulis daudzkārt atgādina, ka pats cilvēks ir templis, kas jāuztur tīrs un šķīsts kalpošanai Dievam.

Sākas lielā nošķiršanās, tā nav vairs jūdu draudze. Kristus draudze ir jaunais garīgais Israēls, vecās lietas ir piepildītas Kristū, draudzes pulcēšanās iemanto citu raksturu, novērsdamās no jūdu paražām.

Ap.d.27.: Pirmajā nedēļas dienā mācekļi bija sanākuši maizi lauzt, un viņi vārdu mācīja līdz pusnaktij. - Kristīgai draudzei arī mūsdienās ir tādi jaucēji ļaudis, kas sapinušies ar jūdu ticējumiem, saistīti pie jūdu sabata. Svētdienu (pirmo nedēļas dienu) esot izdomājuši Romas ķeizari. Šie cilvēki alojas, nepazīdami Rakstus un to spēku.

Pirmā diena, Tā Kunga Augšāmcelšanās diena. Ar to pasaule par jaunu ir radīta. Šai pirmajā dienā mācekļi ir sapulcējušies maizi lauzt un biķeri svētīt. Šai pirmajā dienā jaunā draudze ir sapulcējusies, parādīdama, ka tā nav jūdu draudze. Apustulis runā līdz pat pusnaktij un draudze ir kā sastingusi (izņemot vienu jaunekli, kas bija iemidzis un nokrita). Runāšana ir par Kristu - tas ir sprediķis, Dieva vārdu izskaidrošana. Kristus ir šis pasludināšanas vidū. Te notiek nošķiršanās no jūdu draudzes.

Visur, kur apustulis savos ceļojumos nonāk, viņš uzņem sakarus ar jūdu draudzi. Atkarībā no tā, kādi ir ļaudis, viņu aicina sinagogās, lai viņš sludina Kristu, vai arī citi ar niknumu viņu padzen. Šī saite ar jūdu draudzi pastāv līdz pirmajām kristīgo vajāšanām Romā Nērona laikā 64.g. pēc Kristus dzimšanas. Iemesls: Kristīgā draudze vairs nebija jūdu draudze, kura baudīja īpašas priekšrocības ticības lietās.

Romas valstī bija liela iecietība pret dažādām reliģijām un dieviem: jūdu, grieķu, sīriešu, ēģiptiešu un citiem. Arī austrumu senajiem dieviem. Tos apvienoja 2 lietas: tīri cilvēcīgie uzskati - galu galā viss viens, kādā veidā notiek pielūgšana, cilvēks taču domā to pašu. Piemēram, Jupiters, tas ir tas pats Zevs, un tml. Tā ir liela iecietība pret visiem cilvēcīgajiem meklējumiem.

Otrs pamats bija tas, ka visas Romas pilsoņus - visviens, kur - apvienoja tas, ka viņi bija oficiālā ķeizara kulta dalībnieki. Katrs Romas pilsonis pieņēma pagodinājumu arī ķeizara tēlam kā dievišķai būtnei. Vienīgais izņēmums bija jūdi: tie to nevarēja pieņemt. Tas bija viņu gods, spēks un spožums. Ir viens vienīgs Dievs, tas nav attēlojams. Jūdiem nelika ziedot ķeizara tēlam, bet ķeizars tika pieminēts aizlūgšanās - un tas nav nekas nepareizs.

Sākumā arī kristīgie tika uzskatīti par jūdu draudzes locekļiem. Bet, kad noskaidrojās, ka kristīgie nav jūdi, un jūdi to darīja zināmu Romā, tad Romas valsts vara uzskatīja, ka šiem nejudiem ir jāziedo ķeizaram, un ja viņi to nedara, viņi ir vajājami. Tas bija tiesiskais pamats kristīgās draudzes vajāšanām. Viņiem bija jāmeklē sava vieta, kur noturēt maizes laužšanu un sanākšanas. Kristīgie slepenībā nakts tumsībā pilcējās pazemes kapenēs - Romas katakombās. Tās ir lielas alas pazemē, un šo alu malās ir iedobtas kapu vietas. Tur ielikti mirušie, tiem priekšā aizmūrēta plāksne. Gaiss šeit ir tīrs. Bieži tur bija apbedīti arī kristīgās ticības dēļ nomocītie vai mirušie draudzes locekļi. Pāri šīm kapu vietām notika maizes laužšana un himnu dziedāšana. - No tā izveidojās relikviu kulta. Tagad katoļu baznīcā katrā altārī jābūt kādai relikvijai. Tas, kas senāk bija skaists ieradums, kur kristīgā draudze apliecina savu dzīvību, tas vēlāk pārvērtās par neglītu mirušā atlieku izsvaidīšanu un iznēsāšanu. Senā nopietnība te jau ir zudusi. Viduslaiki mums rāda baismīgo tirgošanos ar relikvijām, to laupīšanu, taisīšanu, zagšanu u.t.t. Tas vairs mums nav pieņemams. Tā ir jau burvestība, pagānisms, kam vairs nav sakara ar sākotnējo nepieciešamību un nopietnību.

Tā dziļajās katakombās veidojās specifiski kristīgie: sakraments, Dieva vārda pasludināšana, lūgšanas Dieva garā sadraudzē un svētībā. Šis dievkalpojuma daļas ir veidojušās, ieguvušas savu pilnskanību un skaistumu.

A.

95,1-2. Jēzu, Tevis neatstāšu, Tevīm vienam kalpošu.

267,1-3. Cik svēta ir šī vieta, Te tiešām Dieva nams!

718,1-3. Uz dieva klintīm augsti celta, stāv Kristus draudzes svētā pils.

144,1-4. Kāpēc tu miris esi?

Ps.63. „Ak, Dievs! Tu esi mans stiprais Dievs, Tevis es meklēju pašā rītā, pēc Tevis slāpst manai dvēselei, pēc Tevis ilgojas mana miesa sausā un izkaltušā zemē, kur ūdens nevar /../ Mana dvēsele Tevim pieķeras, Tava labā roka mani tura ...”

Kol.2:16-23. „Tad nu lai neviens jūs netiesā par ēdienu un dzērienu, vai par svētkiem, vai jauniem mēnešiem, vai svētdienām ...”

Šie apustuļu vārdi, kas rakstīti Kolosas draudzei, iezīmē šķiršanās brīdi, kristīgai draudzei atšķīroties no jūdu draudzes. Sākumā vēl apustuļi bija līdzdalīgi jūdu draudzes paradumiem, sludināja sinagogās. Bet šim stāvoklim bija jābeidzas, jo visas kristīgās draudzes pielūgšanas centrā stāvēja Kristus, pret ko naidā, nicināšanā, aizliegšanā nostājās jūdu draudze. Kristīgajā draudzē arvien vairāk sāka ieplūst nejūdi (Ap.d.10.) - grieķi un citi „pagāni”. Vai viņiem būtu jāliek pildīt jūdu ticības paradumi? Bet mēs neesam jūdu draudze. Jaunais Israēls pēc gara atšķiras no vecā Israēļa. Atšķiršanos sekmēja arī vajāšanas: kristīgie nav nekāda jūdu draudze, kurai atļauts nenest upurus Romas valstij.

Viņi sanāca uz maizes laužšanu un Pestītāja piemiņu - tam nav nekāda sakara ar jūdu paradumiem, bet tas tieši duras pretim kā šķēps šiem paradumiem.

Jautājumā par svinamo dienu adventisti vēl ir kā jūdu sekta kristīgajā baznīcā ar sabata svētīšanu.

Ap.d.20:7; “Pirmajā nedēļās dienā ...”; 1.Kor.16:2; „Ikkatrā pirmajā nedēļas dienā ... lai ikviens no jums ko labu noliek un sakrāj, cik viņš spēj ...” : tas ir mīlestības darbs kristīgās draudzes vidū, tā ir kolektēšana - tas ir viens no svētdienas darbiem, un ir kristīgā cilvēka kārtējais garīgais pienākums.

Vēstulē Kolosiešiem apustulis vēršas pie jūdu paradumiem un svinamām dienām, par vai pret kādu ēdienu: jūs esat brīvi no šīm lietām.

Sākumā kristīgā draudze dievkalpojumus ir turējusi vakaros, pulcēdamies mājās vai katakombās. Bet jau apmēram pirms 150tā dievkalpojumi tiek pārcelti uz rīta stundu. Pirmie lieli dievkalpojumi laiki: Pasa (vārds no jūdu ticības paradumiem - kā Lieldienas), bet tas iegūst pavisam citu raksturu kā pie jūdiem. Ar jūdu Passā svētkiem mums saistās Pestītāja ciešanas, nāve un augšāmcelšanās. Grieķi vārdu mazliet grieķiskoja: Pasha, no pashai - ciešanas. Tas ir 40 dienu laiks pirms Pestītāja nāves un augšāmcelšanās. Sevišķi sāk izcelties Lielā (tagad Klusā) nedēļa. Sākot ar Pestītāja ienākšanu Jezruzālemē, ciešanām, tiesāšanu, krustā sišanu, kapā likšanu. Passā nobeidzas ar Lieldienu nakti - vigiliju -, kad notika jauno kristīgo draudzes locekļu - katehumenu - kristīšana, uzņemšana draudzē. Pēc tam viņi visu nākamo nedēļu staigāja savās baltajās kristāmajās drānās. Tas noslēdzās ar Balto svētdienu.

Passā laiks beidzas ar Lieldienu gavilēm. Sākas 50 dienu ilgs gaviļu (pentakostālais) laiks līdz Svētā Gara izliešanai. Šai laikā katru dienu svinēja euharistiju - dievgaldu. Šai laikā nebija nevienas gavēņa dienas. Lūgšanas notika ceļos nenometoties, kā liela prieka, pagodinājuma izpausme. Šo laiku noslēdza Vasarsvētki.

Otrs cikls - epifānijas cikls, atspīdēšanas laiks: tā lielākā atšķiršanās no jūdiem ir Kristus piemiņa.

Senās kristīgās draudzes dievkalpojumu telpas bija šur - tur pa mājām, kur lauzīja maizi un pieņēma barību ar pateicību. „Viņi bija pulcējušies kaut kur pilsētā aiz slēgtām durvīm”. Bet ar laiku kristīgai draudzei sāka veidoties dievkalpojumu vietas: kapsētās, katakombās. Brīvākos laikos - pēc Nerona, - kad pieklusa vajāšanas, sākās dievnamu celšanas. Pamats bija bazilika - romiešu laiku publiska celtnie, plaša telpa, ko atbalstīja kolonas, un kur kārto darīšanas. Bazilikas iekārtojums arī ir palicis visiem laikiem cauri. Šādas bazilikas ir bijušas jau pirms 200tā gada, lai gan no tām nekas nav palicis pāri. Tā 201.g. Edesā (Sīrijā) pēc hronikas ziņām plūdi ir nopostījuši baziliku. 303.g. Nikomedijā (netālu no Konstantinopoles, toreizējās rezidences pilsētas) noposta kristīgo baziliku - sākās pēdējā lielākā kristīgo vajāšana (Diociāna laikā).

Bazilikā celtnes galā ir paaugstinājums (gr. ambo), uz kura ir novietots altāris. Tā ir vieta euharistijas noturēšanai, Svētā Vakarēdiena svinēšanai. Pašu altāri negodināja. Paaugstināta vieta apkārt altārim - koris, kur novietojās dziedātāji, kas ar saviem dziedājumiem atbildēja priesterim.

Par pašu dievkalpojumu: jau pašā sākumā dievkalpojums sadalījās divās daļās. Pirmā - atklātā, vai mācības daļa, kur piedalījās katehumeni, te varēja piedalīties arī interesenti no ārienes. Tur notika pamācības. Tad tos atlaida: ite, missa est. Pēc šiem vārdiem katehumeni devās prom, palika kristīgās draudzes pilntiesīgie locekļi, sākās noslēpumainā, slēgtā daļa iesvētītājiem. Tas bija Svētais Vakarēdiens, euharistija (tas nozīmē pateicība), arī te kāds no vārdiem kļuvis par nosaukumu visai norisei: mēs tev pateicamies, visuspēcīgais Dievs, (tagad vēl grieķi saka „paldies” - evharistion).

Patiesībā viss tas, kas kristīgajā draudzē ir tapis vēlāk, ir tikai šo dievkalpojuma elementu izcelšana, aprotāšana, bet savā dziļākajā būtībā ir palikuši tie paši pirmsākotnējie elementi. Tāpat kā vienkāršo baziliku telpas ar laiku pārvērtās par krāšņo baroka celtni, to pašu var arī sacīt, zīmējoties uz dievkalpojumu.

A.

315,1-2. No žēlastības pestīts kļūšu!

267,1-3. Cik svēta ir šī vieta, šie tiešām Dieva nams.

111,5-6. Ikkatram svētu mieru sniedza šis klusais, mīļais Dieva mājoklis.

144,1-4. Kāpēc Tu miris esi!

Ps.50. Tas stiprais Dievs, Dievs Tas Kungs, runā, un sauc zemi no rītiem līdz vakariem. No Ciānas, kur tas pilnīgais skaistums, Dievs parādās ar spožumu. /../ kas pateicību upurē, tas mani tur godā, un tas ir tas ceļš, ka es tam rādīšu Dieva pestīšanu.

Ps.93.

Bazilika - ķēniņa nams. Bazileus - ķēniņš.

Kas ir kristīgā dievnama celtnē, laikmetiem cauri, neatkarīgi no laika un vietas? Vispirms, ja lietišķi domājam; tā ir telpa, kas iekārtota un piemērota kristīgā kulta noturēšanai.

Latviešu valodā ir ļoti dažādi apzīmējumi: Dievnams - celtnē, saistīta ar Dievu, dievišķām lietām, Dieva klātbūtni. Baznīca - tas ienācis no krievu valodas, jo pirmie sakari kristīgai draudzei bija ar austrumu baznīcu. Tas vārds tāpat saistīts ar Dievu.

Tempļis ir pārnestā nozīmē, tikai slavinājuma, pagodinājuma izteiksmē.

Doms, doma baznīca. Te domas šķirās, kā cēlies nosaukums. Pie mums domā, ka tās ir lielas, izcilas baznīcas. Deo optimo maximo - DOM - šie burti ir bijuši uzlikti uz romiešu baznīcas. Kristīgā draudze to atvasina no Dominum - Tā Kunga. Latīņu domus - māja, nams. Galvenā baznīca, māte - priekšniece pārējo baznīcu vidū, lielākais dievnams pilsētā vai valstī. Aizputē bija dombaznīca Kurzemē, Cēsu - Vidzemē, arī Igaunijā - Tallinā. Tērbatas dombaznīca Tērbatas Domkalnā ir lielākā Baltijas dombaznīca, tā guļ drupās no XII.gs.

Katedrāle - paralēls nosaukums. Katedra - sēdeklis, sēdēšana, uz tās sēdēja bīskaps. Tā atkal ir baznīca - priekšniece.

Filiālbaznīca - baznīca - meita - lielajām draudzēm atradās kaut kur tālākā novadā. Gustava Ādolda baznīca bija Jēkaba draudzes filiālbaznīca, Olaines bija savā laikā Katlakalna filiālbaznīca.

Kapella - maza baznīciņa, bieži tās ir veltījuma kapelas privātīpašumos, tur dievkalpojumi notiek retāk.

Visas tās celtnes, kas kalpo kristīgam kultam. Visas viņas apvieno divās Dāvida dziesmās (50. un 93.) teiktais: Stiprais Dievs, Dievs Tas Kungs, runā no Ciānas, kur tas pilnīgais skaistums ... es svētā vietā pēc Tevis esmu skatījies ... - Tas pilnā mērā attiecināms uz kristīgo dievnamu.

Dievs Kungs runā no Ciānas. Ciāna ir tas kalns, uz kura stāv Jeruzālemes dievnams. Uz Ciānu, vai skaņu jaukāku tev auss ir dzirdējis - izsauca Apsīšu Jēkabs savā dziesmā

(800), izsakot savu ilgošanos pēc svētās vietas. Ar vārdu „Ciāna” vienmēr saistās Dieva nams un pielūgšanas vieta.

„Kur tas pilnīgais skaistums” - kā tas var būt? Domājot par skaistumu, domājam par mākslu, tās mēraukla ir skaistums. Bet pilnīgais skaistums - tas ir pie Dieva nama. Tātad citur tas skaistums ir nepilnīgs, atvasināts. Jā, tā tas ir. Grāmatās par mākslas priekšmetiem un mākslu - cik tur ir to lietu, kas saistītas ar ticību, dievnamu, pielūgšanu, un cik tās ir pārējās lietas. Albūmos par pilsētām ir baznīcas, gleznas, kas tur bijušas. Šīs līnijas aptver mākslas skaistumu, ir ierindotas mākslas skaistuma priekšmetu uzskaitē. - Svešā vietā acs vispirms meklē dievnamu - vai nu slaido torni, vai apaļo kupolu. Ja to neredz, ainava ir tukša, nedzīva (Āzijā, Āfrikā), kur ir tā kustība, kas rāda uz augšu? Kur ir tā vieta, kas velk pie sevis? - Nav. Vēl šodien un rīt, un pēc tūkstoš gadiem ticīgie un neticīgie cilvēki ieies dievnamos, lai aizgrābtībā nolūkotos, kā ir attēloti Pestītājs, apustuļi, jaunava Marija, ticības varoņi. Cik dziļa mākslas izpratne - tā nāk no altāra. Visas pasaules māksla savā labākajā, skaistākajā veidā ir novietota altārī, un no turienes nonākusi pasaulē. Kaut kas no pilnīgā skaistuma rāda šīs ārējās zīmes. Bet tas nav tas pilnīgais skaistums, ko Dievs ir gribējis pateikt. To nemaz ar vārdiem nevar izteikt. Tā ir tā aizgrābtība, kas nepiedzimst ne dabas, ne cilvēku vērošanā vai dzīves apcerē, bet pārņem mūs tur, kur esam sapulcēti Dieva vārdā, Viņa namā. Ticības savilgnojums robežo ar augstu cēlumu, ko neviena māksla nespēj tvert.

Dievnamus var slēgt, pārbūvēt, nodot citiem nolūkiem, bet, kamēr paliek kaut viens spraislis, viena līnija, tā aizgrābs sirdi.

Pilnīgais skaistums ir tur, kur ir pielūgšana. Šis pilnīgais skaistums virza uz pazemību un pielūgšanu Dieva priekšā. Dievnama ārējā izpausme, kas runā uz sirdi, ir rosinātājs spēks cilvēkam, kas meklē skaistumu. - Tas ir par dievnama ārējo izpausmi.

Starpības starp lielo dombaznīcu un mazo kapellu patiesībā laikam nav. Ja kas ir pilnīgs, tas ir pilnīgs vienā pilienā, tāpat kā veselā jūrā. Zviedrijas lauku baznīcas ir tik ārkārtīgi vienkāršas, bet skaistums tajā ieejot ir neizsakāms. Altāris mirdz zeltītā kokgriezumā, kas var būt arī ļoti vienkāršs. Turpat blakus Lundas doms baltā dolomītā ir ārkārtīgs savā varenībā, bet nes to pašu skaistumu.

Iekšējais izpaudums šim skaistumam ir izteikts 93. psalmā - tas ir svētums: svētums ir Tava nama jaukums, ak, Kungs, mūžīgi. Cik svēta ir šī vieta, te tiešām Dieva nams - kā mēs dziedam 267. dziesmā.

Ne tā tas ir pie pagānu tautām. Indija ir pilna tempļu, bet te nedrīkst spert kāju kāds, kas nav no kastas, lai neapgānītu templi. Tempļi Indijā skatāms tikai no ārpusē. Turpat tingojas ārpusē ar šā tempļa attēlojumiem, bieži tie ir elki un to piedauzīgie attēlojumi.

Jūdu templis ir sadalīts trīs daļās: pagalmā, svētajā un vissvētākajā daļā. Kad priekšgars, kas atdalīja vissvētāko vietu Jeruzalemes templī, pārplīsa Jēzus nāves stundā, tad ar to Dievs parādīja, ka nav vairs nošķirtas visas svētās vietas, kuru nedrīkstam uzlūkot, kurai nedrīkstam pieiet. Mēs visi drīkstam ieiet, bijībā un drebešanā, reizē aiz bijības un aiz prieka.

Celtne kristīgā draudzē nav svētā. Tai pienākas visa godbijība, visa cieņa, taču svēts neklūst neviens akmens, ne dēlis. Bet pat Visusvētais ienāk šai vietā – tāpēc svētums ir šī nama jaukums. Tāpēc šī vieta ir bijājama un cienījama, bet ne pielūdzama. Mēs pielūdzam to, kas te ienāk pie mums. Dievnams ir tikai trauks, kurā tiek pildīts svētuma saturs. Katrs šis nams, kurā ir notikusi dievkalpošana, tiek papildīts ar svētumu. Tas ir dievnama iekšējais jaukums un vērtīgums. Svētums, kas mājo dievnamā no Dieva klātbūtnes, tur paliek, jebšu arī dievkalpojums tur nenotiek; Dieva Tā Kunga drēbju vīles, kas ir papildījušas šo vietu, ir atstājušas tur savu nojausmu un elpu.

Ārējo skaistumu piešķir veids, ticība, kādā tas darināts. Tāpēc neviena māksla to nevar pārspēt.

Iekšēji svarīgi – lai šis nams kalpotu Kristum. Tad tur mājos svētums, ja cilvēks tur apliecina Dieva patiesību.

Tāpēc mēs turam godā šīs celtnes. Mums pienākas godbijībā tur priecāties, aizlūgt par tām – ja arī tām krusta zīme būtu noņemta – lai svētums tur atgriežas.

„Tavas liecības, Kungs, ir uzticamas, svētums ir Tava nama jaukums”.

A.

317,1-3. Tav's asins, Tava taisnība, ir, Kungs, mans gods un greznība.

238,1-3. Ak, kā ir tā stunda svēta, kad tev, Jēzu, dodamies.

525,1-5. Cēli kā dzimtenes dievnami, lai tev ir mērķi un darbi.

144,1-4. Kāpēc Tu miris esi, to dod mums, Jēzu, prast.

Ps.84. Cik mīlīgas ir Tavas mājvietas, ak, Kungs Cebaot! /../ Kungs Cebaot, svētīgs ir tas cilvēks, kas uz Tevi paļaujas.

1.Moz.28,16-17. Kad nu Jēkabs no sava miega uzmodās, tad viņš sacīja: /../ Cik bijājama ir šī vieta! Šis ir tiešām Dieva nams un šie ir debesu vārti.

Šeit tiešām ir Dieva nams un debesu vārti. Šie vārdi bija rakstīti Tallinas vecpilsētā pār katoļu baznīcas ieeju latīņu valodā. Debesu vārti – tas zināmā mērā raksturo

kristīgā dievnama būtību: pa tiem debesis nonāk pie mums, un mūs sataisa ceļā uz debesīm.

Kādu mēs redzam kristīgo baznīcu šodien?

Redzama liela stilu dažādība, ārējā izskatā dievnamiem ir ārkārtīga daudzveidība - jau tepat mūsu pilsētā, un vēl vairāk, ja ejam tālāk. Torņiem, kupoliem rotātas, lielas, mazas, vienkāršas, krāšņas un tomēr visām viņām ir kaut kas kopīgs: telpa, kur sanāk kristīgā draudze.

Pirmās celtnes bija četrstūrainas, garenas, kādreiz ar noapaļotu austrumu sienu - bazilikas. Galā paaugstināta vieta ar sēdekli - katedru - bīskapam. Apkārt tam garīdzniecības soli, un starp tiem un draudzes telpu - altāris. No tā radās krusta veidā izveidota telpa. Paaugstinājuma - altāra vieta - (apsīda) novietojās galā.

Retākas bija apaļas celtnes. Tās sākās, kad Bozantas ķeizars 7.gs. uzdāvināja Romas draudzei saglabājušos pagānu templi panteonu, kuru tad nu pārveidoja par kristīgo baznīcu.

Kad kristīgā baznīca sāka piedzīvot huņņu iebrukumu no austrumu stepēm 5.gs. un vēlāk lielo tautu pieplūdumu un briesmu darbus, ko viņi darīja, sākās nedroši, baigi, bargi laiki. Romas valsts bija sagāzta drupās un nopostīta. Cilvēki cēla celtnes, nodrošinātas bieziem mūriem, jo vēl ilgi plosījās kari. Kristīgā draudze spiedās iekšā ģermāņu zemēs, Krievijas stepēs, Skandināvijas klintīs. Radās romāņu cietokšņu stils: mūri ar maziem, šauriem lodziņiem, ar cietokšņu torņiem - karojošās baznīcas stils. Baznīca aizsargā pati sevi un dodas iekšā pagānu zemēs. Klosteri tika celti smagā, nopietnā romāņu stilā, bieziem mūriem, sētām visapkārt. - Mūsu Doma baznīcas altāra telpa vēl ir celta šai stilā. Sāka veidoties ne tikai vidus joms, bet arī blakus jomi.

Nākošais ir gotiskais stils. Tas vārds tapis apmēram pirms 150 gadiem. Šis stils sāka veidoties 12.gs., tad to sauca par jauno, franču stilu, jo tas sākās Francijā. Celtnes ar augsto loku, kas izskatās pēc saliktām rokām, augstiem torņiem, velvēm, - Tas ir ecclesia orans - lūdzošās baznīcas stils. Tad baznīca piedzīvoja lielu Dieva meklēšanu, rūpes dvēseles un mūžīgās dzīvošanas dēļ.

To nomaina baroka stils - ecclesia triumphans - uzvarošā baznīca. Te tiek rādīta visa baznīcas godība: velves, gleznas, tēli, krāsu bagātība. Zeltījums. Tas lika sajust, cik varena ir šī baznīca, kas stāv pāri visām lietām.

Jaunklasicisms mēģināja celtnes darināt kā senajā Romā.

Vēlāk kombinēja kopā visādus stilus, kā to redzam arī Rīgā - Mārtiņa (it kā romāņu stilā), Lutera (it kā gotika), Pāvila, Vecā Ģertrūdes, Jaunā Ģertrūdes, Krusta baznīca.

Austrumu baznīca gājusi citu ceļu, pieņemot Bizantes stilu. Celtnes pārsegtas ar kupolu Krievijā vēl ir īpats krievu baznīcas stils, pieturot vispārējos elementus no bizantiskā. Pēc Pētera Lielā arī Krievijā sāka ieviesties baroks pēc ortodoksālās baznīcas stila (Pētera - Pāvila baznīca Pēterpilī). Krievijā bijis arī klasiskais stils.

Evaņģēliskā baznīca no vienas puses pieņēma senbaznīcas - romāņu stilu. Vēlāk, pēc reformācijas, - jaunveidotos stilus.

Baptistiem un adventistiem vairs lāgā nesastopamies ar baznīcu celtnēm, tikai ar sapulču telpu - lai sapulcētos cilvēki, lai novietotos tie, kam jāceļ priekšā priekšnesumi. Šeit vairs neredzam altāri.

Luteriskā un anglikāņu baznīcas ir sakramenta un sprediķa baznīcas, tās paliek pie senajām baznīcas tradīcijām.

Reformatoru baznīca ir „Prädigtkirche”, te galvenais ir kancele. Altāris dažās celtnēs pavisam ir izvākts ārā. Sakraments notiek pie kāda vienkārša galdiņa, kas pabīdīts zem kanceles.

Mūsu evaņģēliski - luteriskās baznīcas celtnes ir altāra un kanceles baznīcas: „Liturģijas un arhitektūras vadītāja” - teicis kāds teologs. Katrs trauks atbilst tai vajadzībai kādai tas kalpo. Arī Dievnama celtnei jāatbilst vajadzībai, kādai tā kalpo, kādai garīgai pārlicēbībai.

Tagad nodarbojas ar „meklējumiem”, dievnamu celtnēm tiek piešķirtas visneiedomājāmākās formas, piemēram, pēc zivs, kas peld. Viens no seniem kristīgās baznīcas simboliem bija zivs. Citur - celtne no saslietiem dēļiem, kā jumts vien, nolikts uz grīdas. Kādēļ? Vai tas palīdz cilvēka dvēselei un garam? Sajūta ir tāda, ka kaut kas gāžas virsū. Bet mums negribas būt apgrūtinātiem ar kaut ko, kas traucē.

Visiem stiliem kopīgais: pāri ieejai paceļas parasti augsts tornis, kur ievietots zvans vai zvani. Zvanu tornis var stāvēt arī atsevišķi. Mūsu zemē tāda parauga nav, bet Venēcijas, Pizas dombaznīcās, Florencē, arī Viļņas dombaznīcā, un arī bieži ortodoksālās baznīcās ir tādi atsevišķi torņi. Zvanu torņi var būt arī vienkārši uzslieti koka statī (Somijā). Ir arī tā saucamais zvana krēsls - izbūvēts pie baznīcas un tanī iekārti redzami zvani: Katlakalnā, arī Pleskavā, Novgorodā.

Zvanu tornis bieži pārsedz baznīcas priekštelpu. Evaņģēliskajā baznīcā parasti ir viens tornis (Mārtiņa baznīcas divi torņi grib atgādināt romāņu stilu). Katoļu baznīcās bieži ir divi torņi. Pareizticīgo baznīcās torņu vietu aizstāj atsevišķi kupoli - velvējumi. Reti ir viens kupols, parasti ir vairāki, mēdz būt pieci, un tad tiem kupoliem ir piedēvēta nozīme: viens lielākais - Kristus, četri mazākie - evaņģēlisti.

Torņu augstums var būt dažāds, to nosaka mākslinieka acs, arī torņa cēlāja sacensības gars. Tā ir sacentušās mazas pilsētiņas. Vācijas dienvidos ir pilsēta Ulma ar savu ļoti lielo gotisko domu ar ļoti augstu zvanu torni no akmens. Kad bijis nolemts to celt šajā mazajā pilsētiņā, nojauca vairākus kvartālus un lika milzu pamatus. Vajadzētu piecas reizes vairāk iedzīvotāju, lai šo celtni piepildītu. - Kādēļ tā? Savāda dziņa - celt, veidot, kaut ko lielāku par cilvēku reālajām vajadzībām. - Tas vērojams arī gotiskajās katedrālēs.

Tornis vai kupols ir noslēgts ar kādu zīmi. Visbiežāk tā ir krusta zīme, bet arī tā var būt dažāda: latīņu krusts, kur garums ir divas reizes lielāks par šķērskoka garumu; grieķu krusts, kur abas daļas vienādas, lotringiešu un pareizticīgo krusts ar diviem šķērskokiem.

Rīgā bieži torņa galā ir gailis: vai tas nav nepieklājīgi? - Arī te pamatā ir garīga doma: gailis ir atgādinātājs, biedinātājs, lai tu nebūtu tas, kas ir aizlēdzis (kā Pēteris).

Krusta puķe - pie mums Jāņa un Vecajā Ģertrūdes baznīcā. Čehijā mēdz būt biķeris, kas sniedzams visiem, kas pēc tā tvīkst (pretēji katoļiem). Kādreiz zvaigzne - ne piecstūraina (reformātu baznīca) - lai nebūtu elku pielūdzēji. Arī krusta zīme nav jāpielūdz. Tas ir tikai rotājums, ornaments.

Marseļā, kalnā ir baznīca - Jaunavas Marijas sargātāja. Tās tornī ir jaunava Marija ar Jēzus bērnu paceltās rokās.

Bratislavas dombaznīcas smaile noslēdzas ar bumbu; jezuītu baznīcas tornis - ar ķēniņa kroni.

Tornī ir zvans vai zvani. To nolūks ir ar skaņu atgādināt, saukt, sapulcināt. Zvani ienākuši kristīgajā baznīcā 6.gs. Līdz tam aicināja ar taures skaņu. Bija arī gongs vai koka tāpele, kā tas saglabājies vēl austrumu baznīcās.

Zvani ienākuši no Ziemeļāfrikas un Dienviditālijas, un tad tālāk uz Bizantiju, kur raduši vislielāko pielietojumu. Katoļu baznīcā kādreiz ar zvaniem atskaņotas pat melodijas - Glockenspiel - Mums ir tikai ritma atšķirības. Zvans var piešķirt savai balsij attiecīgu noskaņu ar nozīmi (priecīgu, sēru zvans u.t.t.).

Zvanu lielumi ir dažādi. Uz zvaniem mēdz būt Svēto Rakstu izteicieni, lēģēju vārdi, liešanas gadi („Mani ir darinājis tas un tas“). No kā zvanus lēja? - Sākumā zvanus nelēja, bet sametināja, bet tad to skaņa bija skarba un tukša. Tad iemācījās liet īpašā formā, kurā lej izkausētu metālu. Bronzas - vara un alvas - ir visparastākais, retāk pieliek arī sudrabu. Čuguns skaņu nedod. Bet no nerūsošā tērauda sāka liet pagājušā

gadsimta vidū, arī mūsu baznīcās. - Zvanu lielums ir bijis ļoti dažāds. Vislielākais - Maskavā - nav ticis pie zvanīšanas, ir nokritis un pārplisījis.

Nemainīgais zvana uzdevums ir aicinājums uz dievkalpojumu. Agrāk zvanīja 3 reizes, kad cilvēkiem vēl nebija pulksteņu. - Tā saslēdzās kopā skaistais ar lietišķību.

A.

247,1-3. Mīļais Jēzu šeitān mēs Tavus vārdus klausīt nākam.

267,1-3. Cik svētā ir šī vieta, te tiešām Dieva nams.

95,1-3. Jēzu, Tevis neatstāšu, Tevīm vienam kalpošu.

163,1-3. Ak, tu priecīgā, ak tu svētīgā Augšāmcelšanās dienīga.

Ps.84. Cik mīlīgas ir Tavas māju vietas, ak, Kungs Cebaot! /../ Kungs Cebaot, svētīgs ir tas cilvēks, kas uz Tevi paļaujas.

1.Moz.28,16-17. cik bijājama ir šī vieta! Še tiešām Dieva nams, un še ir debesu vārti.

Esam nonākuši pie Dieva nama sliekšņa.

Tagad dievnama telpa ir vienkārša. Bet pirmajā kristīgajā draudzē, kad cēla dievnamus, bija noteikts iekārtojuma veids. Vispirms bija dievnama pagalms - raudošo telpa, - kur pulcējās īpaša dievlūdzēju daļa. Šie raudošie, ko nelaida pāri pār dievnama sliekšni, bija smagu grēku dēļ izslēgti no draudzes. Viņi nāca uz dievnamu, bet varēja palikt tikai pagalmā. - Tūlīt pāri sliekšnim bija klausītāju telpa. Tur varēja iet visi, arī nekristīgie, kas gribēja kaut ko saprast un bija pietiekami nopietni. Tālāk priekštelpa, līdzjutēju telpa, tur pulcējās katehumeni, kristībai sagatavojamie; tāpat arī raudošie, kurus jau pielaida. Tālāk draudzes telpa. Kreisajā pusē sievietes, labajā vīrieši. Tuvāk altārim mūki, mūķenes. Dievnama ieeja bija rietumos, austrumi noslēdzās ar apsīdu - apli, kur bija iekārtotas svarīgākās lietas. - Jūdiem bija otrādi - ieeja austrumos. Kristīgo doma: austošā gaisma - Kristus. Altāris un svētās lietas - tās, ko apspīd Kristus. Dievnama vidū bija pacelta paaugstināta vieta, „ambon”. Tur atradās divas pultis: ziemeļu pusē (sieviešu pusē) evaņģēlija pulsts, dienvidu pusē epistules pulsts. Tur lasīja apustuļu vēstis un citus rakstus, kas nav evaņģēlijs. - Tālāk uz austrumiem norobežojums; pareizticīgajiem slēgta siena, katoļiem un mums zems norobežojums, kas noslēdz apsīdu. Draudzes telpu no vissvētākās vietas nodalīja paaugstinājums - kancele, lai tas, kas runā, būtu labāk redzams un dzirdams. Apsīdas vidū - altāris. Apkārt apsīdai vēl sēdekļi: bīskapa sēdeklis un soli apkārt pārējiem garīdzniekiem. Altārim staigāja apkārt, tas vēl nebija pie sienas. To vēl tagad redz Itālijā, kur aiz altāra ir presbiterijs (garīdznieka sēdeklis) un arī sagatavošanas galds euharistijai. Ģērbkambari izveidoja sānu telpās aiz altāra.

Kad uzņēma draudzes katehumenus, vai kad vēlāk kristīja ģimenēs bērnus, tas notika tur, kur agrāk pulcējās katehumeni - pie ieejas. Mazais mīļais bērniņš, ko nes pie kristības, ir vēl svešinieks šai namā, viņš nevar vēl pie altāra nākt. Kristība ir ieešana kristīgajā draudzē. Tāpēc kristības trauka vieta ir pie ieejas. Ar to jaunā dvēsele ienāk šinī draudzē. Piemēram, Rīgā Anglikāņu draudzē pie ieejas pa labi bija fons baptismanis - kristības avots. Kad bērniņš ir nokristīts, viņu nes pie altāra, lai viņš saņemtu svētību. - Ir vēl atsevišķs baptistērijs, - piemēram, Pizas dombaznīcā - liela apaļa balta celtne stāv savrup. - Šai ziņā laiki un uzskati ir mainījušies, un tagad kristīšanu izdara altāra priekšā.

Viss centrs ir un paliek altāris. Alta ara - paaugstināta vieta, kas saista aci un sirdi. Mainās tikai tas cieņas pierādījuma veids, kas tiek šai vietā dots. - Mēs pievēršamies uzskatam, ka šī vieta ir ļoti cienījama, un savu cienīšanu tā iegūst no tā, kas uz viņas notiek - sakraments. Bet, ka altāris pats par sevi būtu svēts, tam mēs nepiekrītam. Svēts ir tikai tas, kas pieder pašam Dievam, vai ir ar Dievu sakarā. Altāri gan iesvēta arī mūsu baznīcā. - Katoļu baznīcā altārim sevī ir jāietver relikvijas - atliekas no svētajiem, mocekļiem. Tas ir no tā laika, kad katakombās kādreiz apklāja kapu akmeņus un uz tiem noturēja sakramentus. No šīs nepieciešamības katoļu baznīcā izveidojās prasība pēc relikvijām. Bet šis ieradums kļūst par mehānisku izdarību, kad zūd cienība. Tiek dalītas pat kaulu drumstaliņas. Notiek cīņas, pat zādzības relikviju dēļ. Venēcieši izveduši slepeni evaņģēlista Marka ķermeni no Aleksandrijas.

Mūsu ticība nav pieķeršanās mirušām lietām, bet Kristum, kas ir augšāmcēlies: redzi, norādīja eņģelis, te ir tā vieta, kur Viņš gulēja, bet Viņa še nav. Dieva apsoltjums piepildās pie Viņa sakramenta tāpēc, ka Viņš to ir apsoltjis, nevis tāpēc, ka zem altāra būtu kāds Dieva cilvēks apglabāts. Nav vajadzīgas relikvijas, kas it kā pastiprinātu sakramentu iedarbību.

A.

238,1-3. Atdarait man krāšņos vārtus, vediet mani Ciānā.

514. Prieks mums, Jēzu, sirdi pilda, kad pie Tevis steidzamies.

268,2-3. Prom gājuši daudz gari gadi, kur visas dienas nobeidzas.

163, 1-3. Ak, tu priecīgā ...

Ps.84. Cik mīlīgas ir Tavas māju vietas, ak, Kungs Cebaot! ...

1.Kor.10,7-22. Tādēļ, mani mīļie, bēgat no elku kalpošanas /../ Jeb vai gribam to Kungu kaitināt. Vai mēs būtu spēcīgāki kā Viņš?

Esam pienākuši pie kristīgās draudzes dievkalpojuma telpas - pie baznīcas iekšienes. Kad veram dievnama durvis - visviens, vai tas ir lielais Doms, vai maza lauku baznīciņa, mūsu skats pirmām kārtām uzmeklē altāri, - redzamāko, cienījamāko svētvieta. Viss

kristīgajā baznīcā ir virzīts uz altāri. Tā ir svarīgākā vieta baznīcas telpā, pie kuras norisinās vissvarīgākais, vissvinīgākais dievkalpojuma laikā.

Bet altāris ir raksturīgs ne vien kristīgajai draudzei. Kur vien pasaulē ir bijušas pielūgšanas vietas, ir arī celti altāri. Varētu pat nebūt svētnīca, tikai altāris, uzcelts klajā laukā. Bet nav svētnīcas, kur altāris iztrūktu. - Kas ir šī vieta, kas parasti ir paaugstināta? Kādreiz tā ir akmens, kādreiz klintī izcirsts veidojums, vai no akmeņiem salikts altāris. Altāris vienmēr ir saistīts ar upurēšanu, vieta, pār kuru nokauj dzīvnieku un izlej tā asinis, vieta, kur noliek augļus, ziedus vai smaržas. Tā ir meklēšana salīdzināties, aizmaksāt Dievam par kādu vainu, pienest upuri, vai nu pats, vai kāds priesteris to dara. Bet nav tādas ticības, kur nebūtu altāris, upurēšanas vai pielūgšanas pie altāra. - Savā laikā no kristīgajiem prasīja upuri ķeizaram. Ķeizara tēla priekšā bija neliels akmens galdiņš, un tā priekšā bija jāsadedzina vīraka graudiņš. Kas to nedarīja, tika sodīti. Tā daudzi kristīgie ar par to sodīti.

Pirmos altārus atrodam pie pirmajiem cilvēkiem, ko Bībele piemin. Brāļu - Kaina un Ābela - upuri ir kalpošana pie altāra: viens sadedzina savus lauku augļus, otrs dzīvnieku no sava ganāmā pulka. Kad jūdu tauta bija ceļotāji, gājēji, arī altāris bija pārnēsājams. Vēlāk bija iebūvēti altāri, svētīta vieta, kur priesteris ieiet ar upura asinīm. - Mums tas ir svarīgi tikai tik tālu, lai zinām, ka altāris ir tik pat vecs kā cilvēce.

Jūdu templī ir vēl viena īpata vieta, kas raksturo altāri, kas pārnāca arī uz kristīgo draudzi: „Piesieniet upurus pie altāra ragiem”. Ps.18,3.: „Tas ir mans pestīšanas rags”. - Tie ir altāra priekšā ragveidīgi veidojumi. Ja cilvēks, ko vajā viņa ienaidnieki vai pat tiesa varēja ieskriet dievnamā un pieķerties pie pestīšanas raga, viņš bija glābts. Vēlāk tā bija arī kristīgajā draudzē: kas ieskrēja dievnamā pie altāra, to vairs nedrīkstēja nokaut, viņš bija glābts.

Mūsu kristīgajā draudzē, sākumā nebija īpaša altāra, kad kristīgie pulcējās sinagogās vai katakombās, viņi aplāja kādu no mocekļu kapa vietām, kas bija akmenī darinātas, un svētīja tur vakarēdienu. Apustulis Pāvils lietoja vārdu: „tā Kunga galds”; namā, kur notika dievkalpojums, lietoja galdu. Tā altāris ir izaudzis, no vienas puses no mocekļu kapa vietas, no otras puses - no galda, kas atgādināja Zaļās Ceturtdienas vakarēdiena galdu. Kad sāka celt dievnamus, pārcēla vecās kapu vietas vai pār tām uzcēla baznīcu - „Kripta”, tā paliek apakšā, virs tās augstu altāris. No tā katoļu baznīcā palika paradums, ka altārī noteikti jābūt relikvijām. Relikvijs jāievieto tā, lai to var redzēt. - Mūs šie jautājumi neinteresē. Jo, cik skaisti sākumā bija, kad svinēja dievgaldu pie mocekļu kapu vietām, vai pār kapu uzcēla baznīcu, tik tagad tas ir izvērties neglīti un nonāk pretrunā ar altāra būtību. Neviena lieta, neviens priekšmets nepadara neko svētāku vai pilnīgāku. Tik svētu atlieku vai priekšmetu nav, kas padarītu altāri svētāku par to, kas notiek uz altāra - sakramenta izdalīšana. - Pareizticīgo baznīcā altāri aplāj sega, kurā ir ieshūtas relikvijas, atgādinot segu ar kuru aplāj mocekļa kapu. Ja arī

altāris pār mocekļa kapu, mēs to ar cienību pieminēsim, bet nedomāsim, ka altāris tādēļ ir kļuvis svētāks.

Vēlāk galds tika apklāts mājā, kur noturēja dievkalpojumu. Katolu baznīcā ir vairāki altāri: galvenais ir ar relikviju, citi novietoti baznīcas telpas kaktos vai malās. - Agrāk katrs priesteris drīkstēja noturēt tikai vienu misu. Bet, ja kāds ir pasūtījis misu sev vai nomirušajam, bija misu priesteri un misu altāri, jo pie katra drīkstēja lasīt tikai viens priesteris vienu misu dienā. Tas iespaidoja baznīcas arhitektūru, bija pat baznīcā 40 altāri. Notiek atkal upurēšana - upura vīnu un maizi kā salīdzinājumu par mūsu vainu. - Mēs šim uzskatam nevaram iet līdzī, tas runātu pretī Zaļajai Ceturtdienai. Pie altāra mēs pieslēdzamies tam vienreizējam upurim Golgātā - bet mēs neupurējam.

XII un XIII gs. sāka novietot relikvijas arī uz paša altāra, lai gan tur drīkstēja būt tikai Svētā Sakramenta piederumi un kanons. Veidoja īpašu altāra aizmuguri, kur novietot relikvijas - īpašu skapīti. Tā izveidojās retabuls aiz altāra. Altāris ir tikai altāra galds, retabuls kļuva par kristīgās mākslas lielāko rosinātāju un veidotāju. Retabuls izveidojās par lielu sienu ar bagātīgiem kokgriezumiem un rotājumiem. XVII gs., kad katoļi apkaroja reformētās draudzes un jezuiti svinēja savu uzvaru pār ķeceriem, baznīcu iekšiene un altāri bija ļoti grezni, ar neskaitāmiem tēliem, kruzuljiem un rotājumiem, kas pašu galveno nomāc pie zemes.

Evaņģēliskajā baznīcā arī atrodam aiz altāra retabulu - altāra gleznu, gandrīz kā neatņemamu sastāvdaļu. Evaņģēliski - luteriskajā baznīcā māksla, zīmējoties uz altāra gleznu ir stipri sašaurinājusies. Altāra gleznā attēlots viss, kas saistīts ar Pestītāja ciešanām, Golgātu u.c. Nav altāra gleznu ar jaunavas Marijas attēlu (izņemot Ziemsvētku notikumus, Mariju pie krusta).

Altāra un kanceles sabūvējums kopā nav evaņģēliski - luteriskās baznīcas paņēmiens, tas ir nācis no reformātu - Kalvīna un citu brīvbaznīcu ļaudīm, kas altāri vispār neatzīst. Kur altāri ir bijuši, tie ir novākti. To, ko viņi sauc par Svēto Vakarēdienu, vai, kā viņi saka, piemiņas mielastu, viņi notur pie galda, kas citkārt ir pabīdīts zem kanceles.

Evaņģēliski - luteriskajā baznīcā šis veidojums ir ienācis no Vācijas. 1820tajos gados Prūsijas ķēniņš bija nodomājis apvienot luterisko baznīcu ar reformatoriem. Hohencolneru nams bija reformāti, tauta - visvairāk luterāņi, nedaudz katoļi. Daudzi luterieši, kas negribēja samierināties ar šādu ticības sajaukumu, izceļoja - tie bija tā saucamie vecluterānieši, kas nesamierinājās ar uniju.

Kas ir altāris evaņģēliski - luteriskajā baznīcā?

Reformācija noloba nost no kristīgās ticības uzskatiem visu to, kas apņēma kā sausa, nedzīva čaula. Tā tas ir noticis dievkalpojumā, tā tas ir noticis dievnama telpā. Mēs

atgriežamies pie būtiskā, pie tā, kas ir bijis evaņģēlijā. Mēs atgriežamies pie tā, ko apustulis saka korintiešiem (10,21) - jūs nevarat dzert no Tā Kunga galda un velna galda. - Tas ir runāts par pagāniem. Bet te teikts: Tā Kungs galds. - Latviešu valodā ar vārdu dievgalds apzīmējam kā sakramentu, tā arī altāri. Tas varbūt ir vientiesīgi teikts, bet šai vārdā ir ielikta skaidrā, vienkāršā doma. Altāris mūsu baznīcā ir tas, pie kura notiek mūsu Pestītāja solījuma piepildījums. Tā kā Zaļajā Ceturtdienā: galds nebija nekas sevišķs, bet sevišķs ir tas, kas pie tā notika. Altāris ir Dieva galds, pie kura Pestītājs dod mums daļu no sava upura. Te nenotiek upurēšana, tā ir notikusi tikai vienreiz. Bet pie altāra notiek šis neizprotamās daļas saņemšana pie šī upura. Pestītāja klātbūtne - tas ir tas svarīgākais, lielais un varenais. Protams, šī vieta pelna cienību, stāv kā galvenā vieta dievnamā, saista mūsu domas, mūsu lūgšanas. Bet nevar arī sacīt - svētais altāris. Svētīšana, iesvētīšana nepadara šo vietu svētu, bet veltī to tiem notikumiem, kas tur norisinās.

Mūsu valodā ieviešas nepareiza vārdu lietošana. Svēts ir vienīgi Dievs. Var teikt: Svētais Vakarēdiens. Jo tur ir dota Pestītāja klātbūtne. Bet altāris nav svēts. Augstākā godbijība, vislielākā cieņa - jā, tas pieder šai vietai, bet svēts ir tikai tas, kas notiek uz altāra.

Altāris ir paaugstināta vieta, par cik pakāpieniem, nav izšķiroši. Trīs pakāpieni - ticība, cerība, mīlestība, vai trīskārtīga nožēlošana - bet šos jēdzienus nevar ielaist par dziļu. Tā ir paaugstināta vieta, svētnorises vieta. - Tāpat norobežojums - pār to vieglprātīgi vai nejauši nav jākāpj. Tā ir it kā robeža starp laicīgajām un dievišķajām lietām. Pie šīs robežas mēs pieņemam Svētajā Vakarēdienā iespēju kopā ar eņģeļiem un debesu pulkiem slavēt Dieva godību.

A.

718,1-3. Uz Dieva klintīm augsti celta stāv Kristus draudzes svētā pils.

240,1-3. Dievs ir jūtams klātu.

736,2-4. Viens ir, kas valda šeit un tālās malās.

163,1-3. Ak, tu priecīga ...

Ps.43. Tiesā mani, Dievs, un iztiesā manu tiesu /../ Cerē uz Dievu, jo es Viņam vēl pateikšu ...

Ps.84,2-4. Cik mīlīgas ir tavas māju vietas, ak, Kungs Cebaot!

Vecajā Derībā vairākkārt sastopamies ar ilgošanos pēc altāra. „Putniņš ir atradis namu un bezdelīga savu ligzdu, kur tā savus bērnus izperē - pie taviem altāriem, Kungs Cebaot, mans ķēniņš un mans Dievs“. Šinī vietā ir skaists, mīļš, silts salīdzinājums: putns ir atradis vietu, kur var bērnus perēt - tā drošākā vieta ir pie Taviem altāriem.

Tā cilvēka dvēsele kā putns ir pielidojusi pie altāra un vijusi savu ligzdu. Altāra nozīme un vieta ir tik skaisti pateikta šai Dieva vārdā - tā ir droša vieta un mājoklis.

Ieejot dievnamā, acs meklē altāri, uz to vispirms lūkojamies, tas ir visu lietu centrs un viduspunkts.

Katoļi jau pie ieejas loka ceļus, ieraugot altāri - viņi sveicina Kristus miesu. Mūsu cilvēki, ieejot tukšā, svešā dievnamā, kavējas uz altāra kāpnēm klusā lūgšanā. Altāris ir tā vieta, kur sastopas debesis un zeme. Šī žēlastība un nevis pats altāris ir svēts. Mēs atgriežamies pie brīža, kad Pestītājs sēdēja pie galda, kas savā ziņā bija altāris, un izdalīja mielastu.

Altāris mēdz būt norobežots no pārējās dievnama telpas ar sētiņu, ar pacēlumu, lai uzsvērtu, ka šeit ir īpaša vieta. Ne tā, ka mācītājs ir iežogots, atšķirts no pārējiem, it kā viņš būtu augstāks. Nē. Tā ir robeža, pie kuras pienākam kā pie debesu vārtiem, kad notiek Svētais Vakarēdiens. Tam, kas altārī kalpo, šī sētiņa ir atvieglojums: tas, kas ir iegājis altārī, vairs nedarbojas kā šis cilvēks, kuru mēs pazīstam, tur tiek izdzēsta viņa personīgā daba. Nav tā, ka cilvēki nometušies ceļos pie cita cilvēka. Šeit notiek kāda objektīva darbošanās, rīcība, kurai viņš kalpo. Te izdziest personīgās lietas un attiecības.

Altāris mēdz būt greznots, ietērpts. Lielā altāra aizmugurē ir rotāta siena, bez kādas garīgas nozīmēs. Ja tur ir glezna, tas ir tikai greznojums bez svētuma kvalitātes. Uz altāra ir uzkārtas drānas dažādās krāsas, kas mainās ar dievkalpojuma raksturu: vismaz melnā un sarkanā, retāk zaļā. Altāra pareiza ietērpšana prasa, lai tas būtu apsegts ar tīru baltu, vienkāršu audumu. Altāra materiālam jābūt pēc iespējas akmenim, vai nu galda izskatā, vai slēgtas kastes veidā, ar vienu nesadalītu noslēguma plāksni. Mums nav vajadzīgs skapis, kur ielikt relikvijas. Mēs lietojam galdu vai kapa atveidu, slēgtu no visām pusēm. - Var būt arī koks ar kokgrieztiem rotājumiem visapkārt. Ārējā krusta zīme nepadara šo vietu svētāku. Cienība tiek prasīta pret pašu šo vietu.

Pāri baltai, tīrai segai nāk parlaments - krāsaina sega ar ieaustiem vai iešūtiem rotājumiem. - Varētu teikt, ka tas ir nesvarīgi. Bet arī apustuļu laikā galds tika aplāts pieklājīgi. Mēs šo pieklājību turpinām.

Par melnās krāsas nozīmi visi zin, ka tas ir kaut kas nopietns vai skumjš. To uzklāj ciešanu laikā. Patiesībā to varētu likt tikai Lielajā Piektdienā un Mirušu piemiņas dienā. Pārējā ciešanu laikā - otra skumjā krāsa - tumši violetā. Lielajos dievnamos tā arī dara.

Lieldienu rītā melno krāsu nomaina ar baltu - tas ir kaut kas ļoti skaidrs, tīrs, priecīgs, gaišs, tā ir augšāmcelšanās atzīmēšana. Balto krāsu var lietot no Lieldienām līdz

Debesbraukšanai - visā gaviļu laikā. Tāpat balto krāsu lieto Ziemsvētkos un Atspīdēšanā. - Baltās krāsas vietā var būt sudrabs vai zelts, vai brokāta austa sega.

Sarkanā ir vispārēja krāsa, asins liecinieku un Svētā Gara uguns krāsa. Tāpēc Vasarsvētkos jābūt sarkanai krāsai - īsti skaidram sarkanam, bez tendences uz zilo vai violeto. Viss laiks pēc Vasarsvētkiem ir šīs sarkanās krāsas laiks.

Zaļā krāsa iederas adventā, arī laikā pēc Ziemassvētkiem. Tas ir jaunās dzīvības, jaunā sākuma iezīmējums.

Šie tērpi var tikt arī variēti.

Segu izrotājumos mēdz būt dažādi simboli. Gandrīz vienmēr ir krusta zīme, ieausta vai iešūta. Varbūt Mārtiņa Lutera simbols: zelta sirds, kas nes Kristus krustu un dus uz rozēm. Varbūt arī ziedi vai ornamentī, var būt arī bez krusta zīmes. Pāri par krāsaino altārsegu nāk vēl balta uzklājsega, uz kuras novieto altāra piederumus.

Kas tad ir altāra piederumi?

Senos laikos un vēl viduslaikos uz altāra bija tikai sakramenta piederumi un altāra grāmata. Par svečturi ieviesās vēlāk. Tāpat krucifikss. - Mēs uzskatām par nepieciešamu krusta zīmi - mēs stāvam Pestītāja krusta pavēnī. Citur krusta zīme var arī nebūt, bet krucifiksam altārī ir jābūt. Tā ir ārēja zīme, kas piesaista mūsu domas un norāda uz sakarību, kādā mēs stāvam ar Pestītāju. - Anglikāņi Lieldienu laikā uzliek tumšu zeltītu krustu - Godības krustu. Tad nāk biķeris un dievmaizīšu trauks, un sveces - gaisma. Sveces rāda, ka šeit ir gaismas vieta, rāda uz Pestītāju kā pasaules gaismu. Svečturi var būt dažādi, vismaz katrā altāra pusē viens. Lielajā Piektdienā nevajadzētu vairāk, lai nebūtu krāšņuma un liela spožuma.

Varbūt svečturi trīsžuburi, vai septiņžuburi, bet nevajag to saistīt ar Trīsvienību, vai septiņām draudzēm Apokalipsē. Šinī svečturī uz vienas kājas ir trīs sveces, vai krāšņi - septiņas. Altāra lukturis ir vienā līnijā sakārtu sveču lukturis. Varbūt arī rindā novietoti lukturi, kur katrā no tiem ir pa vienai svecei. - Nevajadzētu likt svinību galda vai zāles lukturus, kroņluktura veidā, uz vienas kājas, kurai sveces ir visapkārt. Nedrīkst uz altāra ieslēgt elektrisku sveci - tā ir šausmīga bezgaumība un nepieklājība dievnamā - tā ir neīsta, tā nav svece, bet spuldze. Uz altāra nekas neīsts nedrīkstētu būt. - Baznīcā var būt kroņlukturi vai nu ar svecēm, vai ar spuldzēm, bet ne tie baltie puļķi. Tāda veida prakticismam jāmēģina tikt pāri.

Ziedi altārī nav nepieklājīgi. Zieds ir tas, kas var cienību līdzī pasvītrot. Tikai jāargā no pārblīvēšanas, no bezgaumīgas salikšanas, visam ir jānotiek svētā glītumā. Nepielaižami ir salikt uz altāra puķu podus. Uz altāra nevar likt zemi, svētuma pieklājība to aizliedz. Zeme ir pīšļi un netīrība. Uz altāra nāk tas, kas šķīstī - ūdens un

uguns. Altāris ir vieta, kur notiek upuri. Kas nāk uz altāra, tas mirst; zieds, kas nāk uz altāra, ir nogriezts, tas ir ziedots.

A.

236,1-2. Ak, kā ir tā stunda svēta, kad Tev Jēzu dodamies.

514,1-2. Prieks mums, Jēzu, sirdi pilda, kad pie tevis steidzamies.

190,2-4. Ak, kaut man radušies spārni, ko līksmojot augšup skriet.

778,1-4. Vakars logos lūkojas, ceļa ļaudis apstājas.

Ps.119. Svētīgi tie, kas nenoziedzīgi savos ceļos, kas staigā tā Kunga baustībā. /../ Es maldos kā pazudusi avs - meklē savu kalpu, jo es neaizmirstu Tavas pavēles.

Lk.4,14-21. Un Jēzus gara spēkā griezās atpakaļ uz Galileju un Viņa slava izpaudās pa visu apkārtējo zemi. /../ Un Viņš iesāka uz tiem sacīt: šodien šis raksts ir piepildīts jūsu ausīs.

Kancele - paaugstināta vieta, kas arī piesaista uzmanību, ienākot baznīcā. Kancele ir evaņģēliskās baznīcas piederums un sastāvdaļa, tai pie mums ir nozīmīgāka vieta nekā pārējā kristīgajā baznīcā. Saka: evaņģēliskajā baznīcā svarīgākais ir sprediķis, un līdz ar to kancele. Evaņģēliskajā baznīcā ir abi šie kalngali: liturģijas svētums un skaistums, un arī dievvārda pasludināšana no kanceles.

Vārds „kancellai” - nožogojums. Sākotnēji bīskaps, kura sēdeklis atradās altāra telpā vai aiz tās, sludināja Dieva vārdu no katedras (katedra - sēdeklis). Ex cathedra - ja bīskaps runāja no sava sēdekļa, tad viņš it kā bija nemaldīgs. Sludināja sēdēdams - tas no agrākiem laikiem. Arī Jēzus: Viņš apsēdās un tos mācīja. Kopš IV gs. puses Augustīns un Hrizostoms iziet draudzes priekšā, lai labāk varētu saredzēt savu draudzi un lai labāk būtu saprotami viņu vārdi. Viņš nostājas pie kancelai - paaugstinājuma. - Ambo /gr. Tribīne/, analogium - vieta, kur kaut ko uzliek, lectorium - vieta, no kuras tiek kaut kas lasīts. - Tie ir tikai kanceles sākumi. Pareizticīgajiem šīs lietas te arī ir palikušas - viņi runā no ambo. Tā īsti nostabilizēta kancele ir tikai evaņģēliskajā baznīcā.

Kanceles kādreiz tiek izveidotas ļoti krāšņas. XVII gs. kancele bija ļoti nozīmīga vieta, tā laika kanceles bija krāšņas, varenas. Piemēram, Antverpenes Domā Beļģijā kancele ir gandrīz vesela celtne. Jezuitu baznīcās arī ir krāšņi izveidotas kanceles. Mūsu pašu Doma baznīcā Rīgā kancele parāda šīs vietas svarīgumu. Bija krāšņa Pētera baznīcas kancele, to darināja Heberlands (*pārrakst. piez. Häberlands*) no vairākām marmora šķirnēm, ar magoņu koka durvīm. Šīs durvis mēdza būt noslēgtas, lai neiedomātos, no kanceles runāt kaut ko nepiedienīgu.

Kancelē ir pulsts, kur kaut ko noliek. Anglijā bieži pulsts nav, tikai paaugstināta vieta ar apmali. Evaņģēliski - luteriskajā baznīcā ir pulsts, jo neviens pasludinājums nevar notikt bez tā, ka tur netiek nolasīti Svētie Raksti. Rakstu lappuse, šī atvērtā lappuse ir pamats, šīs atvērtās lappuses dēļ ir kancele, nevis lai kāds no savas puses teiktu kaut ko.

Sprediķošana - kas tas ir? Kādēļ sprediķošanai ir tāda cieņa? Sprediķošana ir runāšana, kurai ir sakars ar atšķirto, Svēto Rakstu grāmatu. Tā nav tikai pamācība vien. Dieva vārds ir dzīvs, un ne vien tāpēc, ka tas tiek izrunāts ar dzīva cilvēka muti. Īstā sprediķošanā ir jāsastopas ar Svētā Gara klātbūtni, tā Svētie Raksti par jaunu atdzīvojas. Tas zīmējas arī uz pašu sprediķotāju - jo Svētais Gars arī viņu sakustina līdz, jo tas kā atkausēts ūdens kļūst dzīvs un tek. Tad Svētos Rakstus ar godbijību sludina un ar godbijību uzklausā.

A.

713,1-2. Ar svētām jausmām teicam Tevi, Tev slavu dziedam, lielais Dievs.

503,1-3. Kungs Dievs, mēs šeit kopā esam un lūdzam Tevi zemīgi.

260,1-2. Cik jauki še, Tā Kunga svētnīcā.

194,1-3. Ak, tu priecīgā, ak, tu svētīgā, Vasarsvētku dieniņa.

Ps.122. Es priecājos ar tiem, kas uz mani saka: iesim Tā Kunga namā /../ Tā Kunga, mūsu Dieva, nama labad, es meklēšu Tavu labumu.

Ap.d.17,22-31. Un Pāvils stāvēja augstās tiesas laukuma vidū un sacīja: jūs, atēniešu vīri, visai es jūs redzu jo dievbijīgus. /../ Tāpēc, ka viņš vienu dienu ir nolīcis, kur viņš pasauli tiesās taisnībā caur vienu vīru, kad viņš to no mirušiem ir uzmodinājis.

Kas ir tas, kas notiek dievkalpojuma telpā? Kādam nolūkam tā celta? Kas ir dievkalpojums? Kas ir tā saturs?

Vispirms jāpalūkojas tanīs kalpošanās, kas notiek ārpus kristīgās draudzes, kur arī kāds dievkalpojuma raksturs ir saskatāms.

Visur tur, kur cilvēki iemācījušies atzīt Dieva esamību, vai dievību esamību, pacēlās jautājums: kādas ir mūsu attiecības ar dievību, kādām tām jābūt? Šis jautājums tūdaļ skar cilvēku pašu un rada nepieciešamību šīs attiecības nodibināt, nodrošināt, kopt. Cik tālu ir bijis iespējams izsekot cilvēku dzīvi, ir arī liecības, ka ir notikušas dieviem kalpošanas, upurēšanas, pielūgšanas. Tas saistās ar „otras” pasaules esamību, un vēstis no šīs otras pasaules pieskaras cilvēkam šinī pasaulē un šinī dzīvē. Apbedījumu vietās, pat tūkstošs un desmit tūkstošs gadu vecās, ir atrasti līdz ar kauliem ieroči, rotas

lietas, darba rīki. Ir notikušas mirušo atnākšanas vai parādīšanās vai nu sapņos, vai kā citādi. Šie primitīvie cilvēki nojauta otras pasaules esamību. - Pirmās kalpošanas laikam ir bijušas tādas: salabt ar tiem, tur viņā pusē, ar senču gariem un varbūt vēl ar ko, kas tur varētu būt. Ja to rokā ir mūsu laime un nelaime, kaut kas ir jādara, lai tie uz mums turētu labu prātu. Kaut kas ir jāmaksā, jādod, jāupurē. Ļaunuma novēršana, labuma izlūgšanās un meklēšana. Dod no sevis - no labības, no mantas, pat no savas miesas. Tā Indijā nomaitā kādu mocekli, piemēram, tura roku dūrē, kamēr nagi izaug cauri rokai un roka nokalst; vai skatās saulē, kamēr acis atsakās klausīt, lai iegūtu svētļaimi. No otras puses - maģija, kaut ar kādu izdarību, rīcību kāda dievība vai spēks darītu manu prātu. - Te ir dieviem kalpošana sākusies: upurēšana, maksas pienešana. Tas kādreiz izvēršas drausmīgās lietās - tiek dieviem upurēti kara gūstekņi vai brīvprātīgie, kur uzšķērž dzīvu cilvēku un izrauj sirdi. - Šīs lietas pieminētas tādēļ, ka visus šos cilvēkus pamatu pamatā vada doma, ka ir tādi spēki, varas, dievi, un tie visi ir tādu spēku pilni, ka no tiem atkarājas dzīvība un nāve, laime un posts. Tās ir primitīvas attiecības ar dieviem.

Cilvēki nepalika šinī līmenī, tie gāja tālāk. Tā apustulis Pāvils raksta par grieķiem, kur bija dievu tēli. Indijā - nogremdēšanās lūgšanā, kalpošana garīgos priekšnesumos. Nav normāla cilvēka dvēseles, neatkarīgi no attīstības stāvokļa, kas nejustu dievības esamību un neskaidrotu attiecības ar to. Mēs stāvam atkarībā no tā, ko dievība prasa no mums.

Kristīgā draudze, turēdama dievkalpojumu, nedara neko neparastu. Un tomēr mēs stāvam kaut kur citur. Šo starpību mums pasaka apustulis, runādams ar atēniešiem. Viņš ir atradis altāri nepazīstamam dievam. Kāds, kas ir domājis dziļāk, ir nojautis, ka visi šie tēli ir ārēja čaula, kas nemaz neskaras pie paša dieva, mēs viņu nepazīstam. Pie šī altāra sastopamies ar ilgām pēc Dieva. Apustulis paskaidro, cērt pagānisma būtībā iekšā un rāda starpību, kas ir mūsu ticības atšķirība. Kristīgā ticība stāv vienā pusē, viss cits stāv otrā pusē. Piepildījums un skaidrība: mūsu Dievs ir tērpiet miesā, Viņa Dēls mums ir rādījis Tēvu. Šī ietērpšanās bija vajadzīga, lai mēs Dievu pazītu, citādi cilvēki dzīvo no meklējumiem vien.

Kristīgā draudze savā pirmsākumā palika turpat, kur viņa bija bijusi pirms Svētā Gara izliešanas: sinagogās, templī, un turpināja piedalīties jūdu dievkalpojumos, ar to starpību, ka apustuļi un vēlāk viņu mācekļi ņēma vārdu un deva liecību par Jēzu Kristu, sludināja, ka ir vajadzīga atgriešanās no grēkiem.

Apustuļu darbos 1,2 ir teikts, ka visi, kas bija ticīgi, palika kopā un visas lietas tiem bija kopā. Tie turējās kopā templī vai namos, maizi laužija un barību ņēma ar sirds vientiesību un prieku. - Šinī dīglītī vēl nespējam saskatīt visu kristīgā dievkalpojuma būtību un skaistumu, bet būtiskais tur ir: maizes laužšana, kā Jēzus Kristus to laužija Zaļajā Ceturtdienā. Apustuļi pildīja Jēzus Kristus pavēli. Līdztekus ir notikusi draudzes kopība vispār: visi kopā sanāca barību ņemt - tādi draudzes mielasti, brālība

pie galda, maizes savstarpēja dalīšana, brāļu mīlestība. Kaut kas piepildās no tā: Tev būs mīlēt Dievu savu Kungu un savu tuvāko.

Kristīgās draudzes dievkalpojuma sirds un serde ir Svētais Vakarēdiens. No tā ir izaudzis pārējais kristīgais dievkalpojums: lūgšana, slavēšana, Svēto Rakstu lasīšana un skaidrošana. Bet pašā vidū ir Svētā Vakarēdiena svinēšana. Mācība, pamācība, paskaidrojums par ticību lietām nāk neatvairāmi līdz, bet pamats ir kopība pie Dieva galda, pie galda, ko klājis Dieva Dēls.

Dieva Gara darbošanās visā bagātībā un pilnībā ir izpaudusies dažādi, ārkārtīgi pilnīgi. Tāpat garīgās dziesmās – tad, kad sirds aizgrābtībā ir likusi likt kopā šos vārdus un melodijas. Kristīgās draudzes bagātība dažādos veidos ir Svētā Gara izpausme.

A.

510,1-2. Mēs pateicam Tev, debess Tēvs, par tavu vārdu zeltu.

236,1-3. Ak, tā ir tā stunda svēta, kad Tev, Jēzu dodamies.

738,2-3. Velc man, lai es ticēt varu, svaidi man' ar savu garu.

248,1-3. Nāc, ak, debess Tētīt, žēlīgi mūs svētīt.

Ps.100. Gavilējiet Tam Kungam, visa pasaule, kalpojiet Tam Kungam ar prieku /../ jo Tas Kungs ir labs, Viņa žēlastība paliek mūžīgi, un Viņa patiesība līdz radu radiem.

Ap.d.2,42-47. Un tie pastāvēja mācībā un draudzībā, maizes laužšanā un Dieva lūgšanā /../ un Tas Kungs pielika ik dienas pie draudzes, kas tapa svētīgi.

Mēs kavējamies pie dievkalpojuma tā, kā to izjūt dabīgais cilvēks. Visur tur, kur cilvēkam ir atskārsmes par Dieva esamību, notiek arī kalpošana Dievam.

Pestītājs saka: kad jūs Dievu lūdzat, nepļāpājiet kā pagāni. Tas attiecas uz izplatītajiem grieķu pielūgšanas veidiem, kas sastāvēja no garām slavinājuma odām, kas tika dieviem sacītas templī. Pestītājs sacīja, ka šī garīgā pļāpāšana nav neko vērtīga. – Grieķiem bija arī mistērijas – baismīgas, noslēpumainas tiem, kas ilgojās pēc mūžīgās dzīvības, pēc taisnības Dieva priekšā, pēc savu grēku nomazgāšanas. Šie meklējumi ir bijuši ļoti nopietni, lai arī tie neko nevarēja dot.

Un nu mēs stāvam kristīgā dievkalpojuma priekšā. Kas tas ir?

Jūsu augstākais priesteris reizi gadā ieiet vissvētākajā vietā ar upura asinīm, un pēc tam aplacina draudzi ar šīm asinīm par salīdzināšanas un grēku piedošanas zīmi. – Viss tas, kas ir līdz Kristum, ir tikai cilvēku minējumi un meklējumi. Mūsu bezgalīgā

priekšrocība ir tā, ka mums ir dots tas, ko cilvēki ir tikai minējuši: Kristus, kas ir ceļš, patiesība un dzīvība.

Kādā sakarā stāv dievkalpojums ar Jēzu Kristu? Vai viņš to ir pavēlējis un iekārtojis? - Mūsu Kungs un Pestītājs nav noteicis nevienu rindiņu no mūsu dievkalpojuma. Mūsu dievkalpojums nebalstās uz to, ko Pestītājs būtu atstājis kā pavēli vai mantojumu. Mēs redzam: Pestītājs Kapernaumas sinagogā pēc ieraduma piecēlās lasīt, pēc ieraduma iet līdz vecākiem uz templi. Viņš templī māca un iet tur pielūgt. Viņš nav pret to bijis.

Pestītājs nav norādījis dievkalpojuma kārtību, bet gan iestādījis svētos iestādījumus: Kristību un Sakramentu, ir mācījis, kā Dievu lūgt, devis mācekļiem varu piedot grēkus. Viņš pats ir Dieva nams, sava Tēva atspīdums. Viņš pats nav kristījis, bet atstājis pilnvaras to darīt saviem mācekļiem. Savu klātbūtni Viņš ir atstājis ar vīnu un maizi. - Dievkalpojumā mēs meklējam atrast šīs saites ar Viņu. Apustuļi, mācekļi sapulcējās templī, bet arī jau nošķīrās nost no jūdu dievkalpojuma. Tālāk viņi rada draudzi, kas pastāv lūgšanās, maizes laužšanā un draudzībā. Tā radās dievkalpojums ar trīs elementiem:

Dieva lūgšana --- mūsu valodā --- liturģija
Apustuļu mācība ----- sprediķis
Maizes laužšana ----- Svētais Vakarēdiens.

Ar paviršu aci skatoties, kristīgās draudzes dievkalpojums atgādina pagānu dievkalpojumu: tur izlūdzas izveseļošanos, labu izdošanos un tml. Taču mēs stāvam tālu no šīm lietām. Lūgšana, mācība, sakraments - tas viss ir centrēts uz Jēzu Kristu. Mēs neesam nākuši kopā, lai Dievu iespaidotu, lai kaut ko no Dieva izprasītu, lai Dievam pienestu upuri vai dāvanu. Dievam nekas nav vajadzīgs.

Mūsu dievkalpojums visās kristīgās baznīcās ir mūsu saites ar mūsu Kungu un Pestītāju, un caur Viņu ar Tēvu debesīs. Vecajam cilvēkam jānomirst, jāietērpjas Jēzū Kristū. Sevis nolikšana, sevis pakļaušana, atdošana Kristum, un caur Kristu Dievam. Dievkalpojuma ceļš ir uz Viņu, saite ar Viņu. Dievkalpojums ir Svētā Gara darbs pie kristīgās draudzes.

Kristīgās draudzes sākumi ir jau apustuļu dienās. Tur nav runa par īpašu kārtību, bet būtiskais elements ir bijis pirmsākotnēji. To ietērps, pasniegums ir veidojies ar katru paaudzi.

Pirmdraudzes dievkalpojums sadalījās divās daļās, būtiski atšķirīgās: Missa catechumenorum, un Missa fidelium, sanctorum. Jaunajiem draudzes locekļiem vajadzēja sniegt pamācību, virzienu uz dievkalpojumu. Pirmā daļa domāta tiem, kas vēl nebija kristīgās draudzes piederīgie, bet gribēja tādi kļūt. Tad viņus atlaida ar svētību: ite missa est. Viņiem bija jāaiziet no dievkalpojuma telpas, jo tālāk notika

vissvētākās lietas - Svētais Vakarēdiens. Īstajiem draudzes locekļiem atgādināja: tas ir visiem, kas esiet kopā; neviens nedrīkstēja aiziet.

Šī divdaļība pastāvēja, kamēr bija kristīgie un nekristīgā apkārtnē. Vēlāk šī atšķirība izzuda, visi bija kristīgi cilvēki.

Tālāk dievkalpojums sāka veidoties divos virzienos: Austrumu baznīcas virzienā - Bazilijš Lielais, Jānis Hrizostoms; Romas latīņu dievkalpojuma virzienā sevišķi darbojās Gregors Lielais. Katram no šiem veidiem ir savs skaistums un savs svinīgums. - Mūsu dievkalpojums ir veidojies uz Romas dievkalpojuma pamata, atmetot nost to, kas likās lieks un atmetams.

Katrā no šiem daudzveidīgajiem dievkalpojumiem mēs atrodam un atskārstam Gara atklāsmes un daudzveidības būtību.

A.

514,1-2. Prieks mums, Jēzu, sirdi pilda, kad pie Tevis steidzamies.

341,1-4. Mans Dievs, es Tevi slavēt sākšu.

718,1-3. Uz Dieva klintīm augsti celta stāv Kristus draudzes svētā pils.

259,1-2. Tev slav' un teikšanu, sirdsmīļais Tēvs, mēs nesam.

Ps.95. Nāciet, dziedāsim Tam Kungam priecīgi, gaviļēsim savas pestīšanas patvērumam. /../ Jo Viņš ir mūsu Dievs un mēs esam Viņa ganības ļaudis un Viņa rokas avis.

Esam nonākuši pie paša dievkalpojuma, kas notiek dievnamā vai citur. Cilvēku sapulce, kur dzied, runā un cilvēki tiek aizkustināti - to saka tie, kas dievkalpojumā nav ņēmuši dalību, vai arī ir ņēmuši dalību, bet nav sapratuši, vai nav gribējuši saprast.

Velti meklēt Pestītāja vārdos, kā ir jānotur dievkalpojums. Viņš pats ir piedalījies jūdu dievkalpojumā. Viņš norobežojis mācekļus no nepareiziem virzieniem, brīdinot, - neplāpājiet kā pagāni, neizplūstiet dzejā un jūsmā. Uz jautājumu, kā būtu jālūdz Dievs, Viņš teicis īsu, bet ārkārtīgi saturīgu lūgšanu. Tā uz laiku laikiem ir palikusi Mūsu Tēvs - tas izsaka mūsu patieso attieksmi pret Dievu. Tur nekas nav par visvarenību, par augstību, nav puķainu vārdu. - Šī lūgšana ir kļuvusi jebkuras kristīgās draudzes, jebkura dievkalpojuma neatņemama sastāvdaļa.

Ceļas cilvēki un saka, ka dievkalpojuma kārtība nav vajadzīga, ka tā ir pat kaitīga. Ar Gara darbošanos nesaskanot, ka dievkalpojums iepriekš jāsaģatavo. Jāgaidot, lai nāk Svētais Gars pār ļaudīm. Ir tāda cilvēku grupa - kvēkeri - kas dreb it kā no Svētā Gara

skāriena. Visi sanāk un gaida mierīgi, vai Gars nāks pār kādu. Ja nāk, tas lūdz vai liecina, ja nenāk - visi mierīgi iet mājās. - Ir citi, kas pilnīgi brīvi tura savas lūgšanas, skaidrošanas, dziedāšanas. Tas, ko Gars skāris, iet priekšā, liecina un skaidro. - Tas liktos it kā pareizi. Bet jāpatur vērā dzīves tiešamība, arī dievišķo lietu kārtība. Dieva Gars gan pūš, kur gribēdams, bet nekad turp, kur cilvēki šo garu grib iegūt vai pieveikt. Iznāk tā, ka Gars nemaz nenāk, bet cilvēks tikai iedomājas, vai arī nokļūst citu garu varā, un cilvēks vairs nemaz nespēj sakarīgi runāt, pārējie to nesaprot. Apustulis Pāvils uzstājas kā kārtības nodibinātājs un saka: labāk runāt piecus saprotamus vārdus nekā daudz nesaprotamu. Arī pie mums notiek sapulcītes, kur cilvēks sevi uzskāņo, kamēr zūd lietu sakars, un cilvēki saka: redzi, Dieva Gars ir nācis pār šo cilvēku - Bet nez' vai Dieva Gars? - Ļaunie gari atrod dažādus ceļus un sevišķi pie šādiem iejūsminātiem un eksaltētiem cilvēkiem. - Dievs nav nekārtības, bet kārtības Dievs, miera Dievs.

Dievkalpojumā visam jānotiek pēc kārtības, kā apustulis pamāca. Dievkalpojumu iezīmē kārtība, zināms gājums. Pie tā mēs gribam kavēties un to saprast. Dievkalpojumi ir veidoti Svētā Gara spēkā, rosinājumā, palīdzībā, apgaismojumā. Mēs reizē tiekam vadīti, mācīti saprast, ievilkti līdz tai kārtībā, kas mūsu pašu prātiņā neienāktu. Mēs esam it kā Dieva un ticības skolā, dievkalpojums mūs uz kaut ko vada.

Cilvēks saka: arī mājās varot lūgt Dievu. Bet tas nav tas pats. - Apdāvināts bērns tomēr nedrīkst palikt mājās un pats kaut ko mēģināt saprast. Viņš jau daudz ko samācījies, bet tas nav tas, ko viņš gūs skolā iedams.

Dievkalpojums ir mūsu dvēseles un ticības gara disciplīna. Šī kārtība nav, lai mūs spiestu, bet, lai mūs vadītu. Katolī saka, ka dievkalpojums ir dziedāta dogma. Mēs tiekam ievadīti lūgšanas daudzveidībā - atšķirībā no tiem, kas lūdz tikai savā kambarī un lūdz tikai par savām vajadzībām.

Dievkalpojumā notiek aizlūgšanas un pielūgšana. Te, mēs mācamies lūgšanu tās daudzpusībā. Ir jau skaisti mājās, bet mēs kādreiz paejam garām, mūs neskar īstais tajā dienā domātais vārds. Dievkalpojumā mēs tiekam ievadīti Dieva vārda patiesībā. Dievkalpojumā ir sakraments - dievgalda svinēšana, kas nemaz nevar notikt cilvēka kambarī un sirdī. Tas ir iespējams tikai draudzes vidū.

Dievkalpojumā darbojas it kā divas puses: dievkalpojuma turētājs, vadītājs - mācītājs, garīdznieks, un tam pretī stāv draudze. Tās divas daļas nav atšķirtas. Šī mijiedarbība ir paša dievkalpojuma būtība: uzruna un atbilde, vēstījums un atbilde. Draudze arī piedalās dievkalpojumā ne vien klausīdamās vai klāt būdama, bet arī līdzdiarbodamās. To uzsver Mārtiņš Luters. Pareizticīgajiem un katolīem liela nozīme ir korim, tie veic lielu dievkalpojuma daļu.

Evaņģēliskās baznīcas dievkalpojums ir veidojies uz Romas baznīcas dievkalpojuma pamata. Tā ir tā pati Romas baznīcas mesa, tikai saīsināta, reducēta uz dievkalpojuma

būtiskajām sastāvdaļām. Tie paši elementi sastopami pareizticīgo dievkalpojumos. Liturģijā ir vieni un tie paši gājieni, tikai citādi izpausti.

Kas īsti ir bijis reformas darbs?

Vispirms Lutera atraidīja domu, ka dievkalpojums notiek draudzei nesaprotamā valodā. Ko tas līdz, ja tu nesaproti, kā tu uz to vari teikt āmen. - Dievkalpojums latīņu valodā ir ļoti skaists, skaistās valodas un izteiksmīguma dēļ, bet nevar prasīt lai visa kristīgā pasaule prastu latīņu valodu, un lūgtu latīņu valodā.

Senajā Romas valstī, kas bija divdaļīga, kur ienāca un nostiprinājās kristīgā ticība, tā rietumu daļā (Holande, Francija, Spānija, Portugāle, Ziemeļāfrika) valdīja latīņu valoda, un valsts austrumu daļā (Balkānu pussala, Mazāzija, Sīrija, Palestīna, Ēģipte) bija grieķu valodas pārsvars. Notika tā, ka grieķiem, asīriešiem, ēģiptiešiem - ar izkoptu valodu, rakstniecību, literatūru. Tāpēc austrumos dievkalpojums izveidojās ne tikai grieķu valodā, bet arī citu kultūras zemju valodās. Bet rietumu daļā palika latīņu valoda, jo ciltis, kas tās zemes apņēma, nekādas īstas raksturu valodas nebija, tādēļ par baznīcas un izglītības valodu tur palika latīņu valoda.

Mārtiņš Lutera, pārtulkodams Svētos Rakstus vācu valodā, nodibināja šīs valodas literāros pamatus. Galvenais, ka draudzei jāsaprot, kas notiek dievkalpojumā, cilvēkiem jāprot atbildēt un lūgt. Ir lietas, kas bija tīri cilvēciskas, pēc kurām nebija nepieciešamības. Piemēram, mesā Svētā Vakarēdiena iestādīšana: Viņš ņēma maizi savās svētajās, cienījamās rokās, pacēla acis uz Tevi, Tēvs ... ņemiet un ēdiet visi no tās, tā ir mana miesa. Tālāk: saņēmis kausu savās svētīgajās, svētajās rokās, teica: šis ir manu asiņu biķeris, jaunās Derības ticības noslēpums, kas ir izlieta par grēku piedošanu, - Te ir ienācis kaut kas neīsts. Tā nav sacīts Svētajos Rakstos, mēs te kaut ko pārgreznojam, un tas mazina svētās, skaidrās vienkāršības tiešamību un varenību. Neklājas pārgreznot un pārsaldināt, tiešās lietas savā vienkāršībā ir spēcīgākas. Nav jāiestarpina, ka tas ir - ticības noslēpums - *Mysterium fidei* - mēs paši zinām, ka Svētais Vakarēdiens ir ticības noslēpums. Tāpēc Mārtiņš Lutera šo dievkalpojumu ir atvedis atpakaļ uz viņa būtiskajām, dziļi nopietnajām, bet augstām formām.

Ar ko sākas dievkalpojums?

Pati draudze ir dievkalpojuma sākēja - to sāk ar kādu dziesmu. Tā dziesma ir sagatavošanās uz kaut ko, tā ir pirmā runa un vēršanās uz Dievu. Dziesmām ir jābūt attiecīgi sakārtotām un izvēlētām, piemērotām attiecīgā dievkalpojuma raksturam atkarībā no baznīcas gadalaika, no pasludināmā dievvārda, no sakramenta svinēšanas: tie ir elementi, kas nosaka draudzes dziesmu saturu un izvēli. Visskaistākās ir tanī pašā laikā arī lūgšanas. - Mūsu jaunajā dziesmu grāmatā nav pareizi saprasta korāļa un garīgās dziesmas atšķirība. Piemēram? Tin, māmiņ, dzijas kamolīti. Tā ir skaista peršņa, kas varbūt var aizkustināt sentimentālu cilvēku, bet tas nekādā gadījumā nav

korālis. „Rīta zvaigzne, nakts kad zūd” - tā jau ir lūgšana. - Ir korālis, un ir čalojums. Dievkalpojuma dziesmai ir jābūt korālim. Grēku nožēlošana, pateicība, slava, ticības apliecinājums, aizlūgšana - tam ir jābūt dziesmā.

Dievkalpojums iesākas ar dziesmu - kas iezīmē laiku, kurā mēs stāvam. Piemēram: adventā - Vārtus pušķojat un ielas mēžat, Ziemsvētkos - Klusa nakts ... mēs it kā vēlreiz lūkojamies Kristus piedzimšanas notikumā. Vai - Ak, tu priecīgā! Šāda dziesma pagem mūs un liek Dieva gājumā. Mēs esam jau pacilāti uz augšu, Svētā Gara skārūmā. Ja dievkalpojumā sirds un prāts ir aizkustināts līdz - tā ir Svētā Gara darbošanās. Dievs Svētais Gars ir ar jums, ar visiem. Mēs vienmēr stāvam Viņa iedarbošanās laukā. Tas ir dievkalpojuma skaistums un Viņa apsolījums.

A.

494,1-2. Jel mosties, Gars, no vecām dienām.

332,1-4. Ak, kaut man tūkstoš mēles būtu!

210,3-4. Mutei vārdus dodī, mūsu dvēseli modini Jēzu pieminot.

170,1-5. Jel vakars klāt, ak, apstājies! Kungs Jēzu, vai tu secen ies'?

Ps.43. Tiesā mani, Dievs, un iztiesā manu tiesu pret nesvētiem ļaudīm /../ Ko tu bēdājies, mana dvēsele, un esi tik nemierīga manī? Cerē uz Dievu ...

Ps.96. Dziedait Tam Kungam jaunu dziesmu, dziedait Tam visa pasaule /../ Pielūdziet To Kungu svētā glītumā, priekš viņa vaiga lai dreb visa pasaule ...

Dievkalpojumu sāk ar pirmo draudzes dziesmu, kas tiek dziedāta no dziesmu grāmatas. Tā esam pienākuši pie pirmā piederuma - dziesmu grāmatas. Tur sakopoti vairāki simti dziesmu, dažāda satura, bet visas par Dievu un dažādiem notikumiem.

Dziesmu grāmatu visskaistāk raksturo Anna Brigadere. Ar kādu prieku un bijību mazā Annele šķirsta vecākās māsas jauno dziesmu grāmatu un atrod visskaistāko dziesmu: Ak, kaut man tūkstoš mēles būtu! Šeit tēlojumā ir ielikts tas jaukais, siltais, kas ir draudzes locekļu attiecībās ar dziesmu grāmatu - reizē bijība, mīlestība un drebēšana. Tur atrod, ko gribētos pateikt Dievam, bet kur pašam vārdu pietrūkst. - Mūsu vecvecākiem dziesmu grāmatas lietošana bija svēts un bijājams darbs, tās pārlūkojot un apdziedot. Dziesmu vārdi kļūst par pašu vārdiem, ar ko atvērt Dievam savu sirdi. Vairāk nav jāatver dziesmu grāmata - dziesmas ir jau zināmas. Dziesmu grāmata kļuvusi kā saite no mājas uz baznīcu, no cilvēka dvēseles uz Dievu, uz Svētā Gara žēlastību, un atkal atpakaļ uz cilvēku.

Ar dziesmu grāmatu draudze iesāk dievkalpojumu. Par mūsu dziesmu grāmatu mēs sakām pateicību Mārtiņam Luteram, tautai jāsaprot Dieva vārds un tautai pašai jāpiedalās dievkalpojumā. Nepietiek ar to, ka koris skaisti dzied svešā valodā. Mārtiņš Luters pārcēla no latīņu valodas daudz senos dziedājumus tautas valodā. Arī viņa paša dzejotās dziesmas, Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils, un citas - dzied ne vairs koris, bet pati draudze veido dievkalpojumu līdz. Bet katoļu un austrumu baznīcā pastāv kora dziedājumi - atbildes uz priesteru teikumiem. Tas ir ļoti skaisti. Vai mēs neesam kaut ko pazaudējuši? Mūsu baznīcā arī var būt koris, bet dievkalpojums var būt arī bez kora.

Vienā pusē - apmācītā kora saskanīgums un skaistums, otrā pusē - draudzes piedalīšanās, parasti vienbalsīgi. Draudzes aktīva klātbūtne mūsu uztverē ir labāka par pasīvu piedalīšanos. Mūsu baznīcās arī ir kori, lielā baznīcā - pastāvīgi. Bet ko viņi dzied? Ir radies piedauzīgi pasaulīgs teikums: koris kuplina dievkalpojumu, dievkalpojums ar priekšnesumiem. Tas ir pretīgi. Dievkalpojumu kuplināt nav iespējams. Nekas nav tik skaists kā dievkalpojuma skaidrās, vienkāršās liturģiskās līnijas, kuplināt to nevar. Priekšnesumi ir vietā kādā zālē, uz skatuves, bet ne baznīcā. Šeit notiek lūgšana, teikšana, slavēšana. Mūsu kora praksē šai ziņā ir daudz šķība un greiza. Tas nenozīmē, ka trūktu kantātes, oratorijs. Garīgās mūzikas krājums ir neizsmelama aka, milzīgs plašums. Bet izvēle: vai to izvēlas mācītājs, vai kora vadītāji, un tiem bieži ir slikta gaume un garīgas dziesmas trūkums. Sāk baznīcā pat atskaņot dziesmas no operām, piemēram, no Tanheizera.

Vai jūs nezināt, kādam Garam jūs piederat? Tanheizers ir pilnīgi pasaulīga opera, pamatā ir izlaidīgais cilvēks, kas gājis pie pāvesta, bet pāvests viņu nolādējis - ap to grozās viss šis saturs. - Nav piedzīvots, ka pāvests patiesu grēku nožēlotāju būtu atraidījis vai nolādējis. - Un mums ir vajadzīgs šis svētceļnieku koris baznīcā!

Mēs neesam baznīcā tāpēc, ka smuki skan. Ja mākslinieks vai koris nodzied parastu korāli - cik tas ārkārtīgi skaisti un svinīgi skan. Tas iekļaujas dievkalpojumā.

Ir daudz sliktas gaumes un nepareizas izpratnes. Korim ir sava vieta, bet tā ir īsti jāatrod un jānoskaidro mūsu baznīcā. Neatņemama dievkalpojuma sastāvdaļa ir draudzes dziedātā dziesma.

Pirmo dievkalpojuma dziesmu dzied parasti pieceloties kājās. Mēs izpaužam ar kādu savu ārējo izturēšanos savu iekšējo stāju. Tā arī dievam būt, cilvēka stājai ir sava nozīme. Kāds franču domātājs teicis: pieklājība, tāpat kā dziļa doma, nāk no sirds. To var attiecināt uz to pieklājību, kādai jāvalda dievam. Kājās piecelšanās ir pirmais pagodinājums un ievēribas parādījums. Mēs no sava ērtuma izejam un stājamies godbijības stājā. Mēs pagodinām mūsu Kunga un Pestītāja klātbūtni dziesmā. Tas nav domāts mācītājam, bet Dievam. Kad mācītājs stājas kalpošanā, viņš ir ne vairs kāds cilvēks, vai paziņa, bet gluži kas cits. Ceļos nomešanās ir dziļas pazemības, dziļas

lūgšanas, arī pateicības zīme, kur mēs stājamies tiešā attiecībā ar Dievu: lai mūsu augums kļūtu mazāks Dieva priekšā. Austrumu baznīcā ir vēl pieres noliekšana pie zemes.

Dievkalpojuma liturģiskais iesākums - introits - pirmie teikumi, ko garīdznieks nolasa, daļu pret altāri, daļu pret draudzi, uz ko draudze atbild ar slavas dziesmu: kā iesākumā bija ...

Introits cēlies tais laikos, kad draudze dziesmu nedziedāja. Ienāk priesteris un saka: Dieva Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā.

Introits ad altare Dei ... Es ieeju pie Dieva altāra - ir introita burtiska nozīme. Tie ir vārdi no 43. Dāvida dziesmas: tas ir t.s. introita psalms, vai kāpņu psalms, vai ieešanas psalms. To sauca par altāra kāpņu lūgšanu, uz to atbildēja ministrants.

Introitus - ieešana, ieiešana Dieva namā. Pirmā daļa ir it kā atbilde no Dieva puses. Pēc introita satura jau saprotam dievkalpojuma saturu. Lielākoties tie ir psalmi. - Katreiz introita lasījums beidzas ar mazo Gloria: gods lai ir Tēvam, Dēlam un Svētajam Garam, uz ko draudze atbild: kā bija sākumā ... Tas ir pirmais apliecinājums.

A.

238,1-3. Atdarait man krāšņos vārtus, vediet mani Ciānā.

295,1-3. Kungs, Tava žēlastība par sauli gaišāka.

313,1-3. Man žēlastība notikusi, kas iet pār visu padomu.

345,4. Teici To Kungu! Pār tevi Viņš svētību bēris.

Ps.43. Tiesā mani, Dievs, un iztiesā manu tiesu /../ Ko tu bēdājies, mana dvēsele, un esi tik nemierīga manī?

Ps.51. Apžēlojies par mani, ak, Dievs, pēc savas žēlastības, izdeldē manus pārkāpumus pēc savas lielās sirds žēlastības /../ Dieva upuri ir satriekts gars, salauztu un sagrauztu sirdi Tu, Dievs, nesmādēsi ...

Šī Dāvida dziesma ir viena no visspēcīgākajām grēku nožēlas dziesmām. Mūsu lūgšanās, kādas mēs uz Dievu raidām, grēku nožēla ieņem svarīgu, būtiski neatvairāmu vietu. Kā gan lai dievkalpojumā iztrūktu grēku nožēlas lūgšana. Tā ir nepieciešama, jo no sākta gala ir bijis tā, ka visa mūsu tuvošanās Dievam ir tuvošanās bijībā un drebešanā savas necienības un Dieva godības priekšā. Tāpēc bikts ir dievkalpojuma sākumā, tā ir it kā sagatavošanās uz dievkalpojumu. Dievkalpojuma noturētājs un draudze ir kopā grēku nožēlā.

Introits vai kāņņu lūgšana Romas baznīcā ir grēku nožēlas lūgšana pie kāpnēm, vēl nedodoties altārī - tā ir grēku nožēla un piedošana ministrantam; tad altārī notiek grēku nožēla ar draudzi, un tikai tad nāk dziedāta svinīga mesa. Tur vēl arī nāk iekšā „Kungs, apžēlojies”, un tālāk nāk lasījumi.

Evanģēliskā baznīca ir paturējusi pašu būtiskāko pamatdomu - apvienojas grēku nožēlas lūgšanā kopīgi priesteris un draudze, visi vienā kalpošanas kopībā.

Pirmais notikums pēc draudzes dziesmas un introita - draudze pāriet pie grēku nožēlas. Tā var jau sākties ar draudzes dziesmu - Es savus grēkus sūdzos - tā jau ir lūgšana, izteikta dziesmas vārdos, dziedātājs lūdz grēku piedošānu un žēlastību. Sākuma dziesma var arī nebūt bikts dziesma, bet arī tad tā sagatavo cilvēku uz nopietnību.

Kā ir jāizturas draudzei? - No ērtās sēdēšanas stāvokļa piecelšanās ir godbijības stāja - vecāka, cienīgāka priekšā. Draudze, iesākot dievkalpojumu, pieceļas pirmās dziesmas laikā, līdz ar to it kā sveicinādama mūsu Kunga līdz-ienākšanu. Pirms dievkalpojuma nav jāapspriež savas cilvēcīgās lietas, nav jātrokšņo. - Tas Kungs ir savā svētā vietā, ciet klusu Viņa priekšā, visa pasaule. Šai telpā ienākot, kļūstam godbijīgi, vispirms - ar klusumu, ar savu garu un prātu ceļam pretī Dievam. Ienākot - lūgšana, ne vienmēr tikai Mūsu Tēvs (varbūt bērniem). Nav nosacījums un robežu ar lūgšanu liekam savu dvēseli Viņa ziņā un lūdzam svētību - lai tas, kas notiek dievnamā, nāk arī pie mums, arī Dieva valstība. Šis nams ir lūgšanas nams. Lūgšana var sākties ar pirmo soli, kad mēs ienākam. Mūs nesaista īpaši nosacījumi, kā, piemēram, altāra sveicinājums u.c.

Kā izturas cilvēks lūdzot? - Dažādi: piecelšanās, pieliektā galva un augums rāda godbijību. Ceļos nomešanās ir dziļākā pazemības izpausme. Vēl dziļāka nomešanās pie zemes (biežāk pareizticīgo baznīcā). Nav pareizi ar seju uz sēdekļa - vienmēr sejai jābūt pret altāri. Mēs stāvam vaigu vaigā ar svētumu, ko reprezentē tas, kas ir uz altāra. Soliem ir jābūt ērtiem, lai var būt stāvus vai ceļos. Saliktas vai noliktas rokas arī ir sava veida izpausme. Saliktās rokas nozīmē padotību, saistības zīmi ar Kristu. Saliktās rokas aptver un ieslēdz cilvēka augumu, cilvēks ir it kā sakopots. Roku atvēršana svētības saņemšanai - pareizticīgo baznīcā. Tās ir ārējās izpausmes, bet tās runā līdzī.

Introita laikā arī draudze ir piecēlusies. Runāšana uz Dievu - mācītājs pret altāri - un Dieva apsolījums - pret draudzi. Abas daļas izpilda garīdznieks. Tas noslēdzas ar: Gods lai ir Tēvam, Dēlam un Svētajam Garam, uz ko draudze atbild: Kā iesākumā bija, kā tagad ir un kā būs, no mūžības uz mūžību. Āmen. - Tas ir mazais Gloria, pirmais slavinājums, ar ko draudze stājas Dieva priekšā, mēs neapliecinām trīs Dievus, bet gan vienu personu tās trijos veidos.

Bikts pieslēdzas tūlīt introitam. Liturģija (liturģija - vadība) ir norise, kur garīdznieks un draudze ir vienlīdz līdzdalīgi. - Pēc mazās Glorias nāk uzaicinājums uz grēku nožēlu - ar brīvu uzaicinājumu, ar psalmu, ar Dieva vārdu. Ja dievkalpojums ir bez dievgalda, ir īsinātā bikts. Tikpat garīdznieks, kā draudze, pievēršdamies altārim, nometas ceļos - tā ir dziļa un nopietna pazemošanās. Tikai ar savu vainu nolikšanu īsti stājamies pie dievkalpojuma. Katoļi te notur šķīstīšanās rituālu - mēs varam būt tikai grēku nožēlotāji, žēlastības pasludinātāji un saņēmēji.

Bikts teikumi ir tie, kas mums jau zināmi. Nav nepareizi, ja draudze arī saka šos teikumus līdz ar skaidru, noteiktu balsi. Visu žēlīgais Dievs un Tēvs, es, nabaga grēcinieks, Tevīm sūdzu savus daudzkārtīgos grēkus un noziegumus, ar ko gan esmu pelnījis Tavu dusmu un sodību, un lūdzu, apžēlojies par mani sava mīlā Dēla, mūsu Pestītāja Jēzus Kristus nopelna dēļ. - Tam pieslēdzas īsa grēku nožēlas antifonija: Kyrie eleison, Kungs, apžēlojies, Kristu, apžēlojies, Kungs, apžēlojies. Šīs lūgšanas laikā draudze paliek ceļos. Tiek pasludināta absolūcija - piedošana: Tas visužēlīgais Dievs un Tēvs par mums ir apžēlojies Jēzū Kristū un Viņa dēļ piedod mums visus mūsu grēkus un, ka atgriežamies un iemantojam mūžīgo dzīvošanu. - Tas ir apsoltījums tiem, kas patiesi un no sirds savus grēkus nožēlo un piedošanu lūdz. Te nav nekā noslēpumaina, neizprotama, bet tas ir kaut kas ārkārtīgi nopietns. Tas ir dievkalpojuma sliekšnis, mēs noliekam savas vainas. Draudze to apstiprina ar Āmen un pieceļas.

Seko lielais Gloria in excelsis - Gods Dievam augstībā - par to, ka caur Kristu un Viņa nākšanu ir dots miers virs zemes, jauna dzīve, grēku piedošana. Draudze atbild ar dziedāšanu Gods lai ir Dievam augstībā (Dziesmu grāmatas 217. dziesmas 1.pants).

Kristus ciešanu laikā atkrīt teikums Gods Dievam augstībā, tai vietā - Slava Kristum: Tas Jērs, kas tapa nokauts, ir cienīgs ņemt slavu un godu, un pateicību mūžīgi. Tas top atzīmēts attiecībā uz Kristus upuri. Un draudze atbild: Ak, šķīstais Dieva Jēriņ ... Visa liturģija vairāk minorā.

A.

Ps.43. Tiesā mani, Dievs, un iztiesā manu tiesu ... Ko tu bēdājies, mana dvēsele, un esi tik nemierīga manī? Cerē uz Dievu ...

Ps.103. Teici To Kungu, mana dvēsele, un viss, kas manī, Viņa svēto vārdu ... Viņš piedod visus tavus grēkus un dziedina visas tavas vainas. Viņš izglābj tavu dvēseli un dzīvību no samaitāšanas, un pušķo tavu dvēseli ar žēlastību un apžēlošanām ...

Bikts - grēksūdze - ir īstais dievkalpojuma sagatavošanas veids. Nolikt visas lietas, kas mūs kavē, traucē, šķir, it kā nomazgāties, lai tīri stātos Dieva priekšā. Evaņģēliskā draudze nešķiro dievkalpojuma daļībniekus - garīdznieku un draudzi. Viss attiecas

vienlīdz kā uz vieniem, tā uz otriem. Pēc mazā Gloria sākas bikts, kur garīdznieks ieslēdzas sevī līdz ar draudzi kopīgi.

Bikts formulas veidi var būt vairāki. Ja dievkalpojums ir bez Svētā Vakarēdiena, ir saīsinātā bikts formula. Draudze var tapt uzaicināta garākas uzrunas - bikts runas veidā, vai arī būt īsi teikumi vai paskubinājumi. Garaajā biktī: ... noslēdzas ar lūgšanu ... dodī palīgu un spēku, ka varu atgriezties. Tam pieslēdzas dziedātais: Kungs, apžēlojies.

Grēku sūdzē ir vairākas daļas: uzruna - mēs griežamies pie Dieva žēlastības; tālāk - atzīstam savus grēkus un pārkāpumus. Šie teikumi mūs skar ļoti dziļi. Tie noved mūs pie grēka apziņas, ka esam grēkojuši domās, vārdos un darbos. Katrs šis vārds krīt uz mums kā pārbaudes vārds, jūtam savas domas, vārdus, darbus atsegtus Dieva priekšā, apzināmies savu grēcīgumu un lūdzam pēc Dieva žēlastības, jo mūsu grēcīgās domas, vārdi, darbi varētu saistīties arī ar Dieva sodu, atšķirtību no Dieva un svētlaiimes. - Tā bija grēka atzīšana. Tālāk nāk nožēlošana - tas man no sirds žēl un gauži sāp. Un tālāk lūgšana: žēlo laipnīgi mani, nabaga grēcinieku ... dodī spēku, ka varu atgriezties. Tas, ka mēs Dieva priekšā varam nākt, ir Jēzus Kristus upuris un salīdzinājums, lai mums nebūtu jācieš Dieva sods. Paļāvība Jēzum Kristum. Ja šīs paļāvības nav, nonākam Dieva priekšā ar visu savu grēku, nožēlu nedrošā un baigā stāvoklī. Ak, Kungs, kas pastāvēs. Dieva priekšā stāvēt var tikai ar drebešanu, taisnā un svētā Dieva priekšā, un mūsu lūgšanas ir kā augstos gaisos raidītas, un mēs nezinām, vai esam atzinēji, bet, ja mēs esam Kristus ļaudis, tikai tāpēc mēs drīkstam Viņam tuvoties, ticēt un cerēt, ka Viņš žēlos. Kristus ir mūsu vienīgais atbalsts, nav nekādas paštaisnības.

... dod man žēlīgi Svētā Gara spēku, ka varu atgriezties (ps.751). Mēs šinī biktī lūgšanā izejam cauri visai ticības apliecībai. Tas ir Svētā Gara palīgs un spēks, ka mēs varam nožēlot savus grēkus un cerēt uz piedošanu. Tas, kas cilvēkiem vai pašam sev ir solīts, ir kā smiltis ar pirkstu rakstīts.

Te pieslēdzas beidzamā, dziedātā daļa: Kyrie, eleison, Christe eleison. Tam pieslēdzas absolūcija - grēku piedošanas apsoliņjums. To draudze saņem ceļos nometusies. Apsoliņjums iemantot mūžīgo dzīvošanu. Šie vārdi ir apsoliņjums tiem, kas savas vainas Dieva priekšā ir dziļā sirds vientiesībā un patiesībā nožēlojuši. Ja ir dievgalds, vēl seko bikts apstiprinājuma jautājums. Tad: ja nu šī ir jūsu patiesa grēku sūdzēšana un lūgšana ... es jums pasludīnu Dieva žēlastību un grēku piedošanu.

Garīdznieks pasludīna - nevis piedod grēkus /Mt.16,19 - apsoliņjums Pēterim/. - Katoļu baznīca ir krasāka un saka, ka priesterim ir tiesības grēkus piedot vai paturēt. Evaņģēliskā baznīca nav atraisījusies no šīm tiesībām. Arī evaņģēliskā baznīcā ir šīs tiesības izšķirt, vai nožēla ir patiesa, vai liekulīga. Kur ir tīša grēkošana, rupja noziegšanās, tur nevar būt piedošanas.

Sirds sagrauztība

Lūpu izteiktā atzīšanās un nožēla
Savas vainas labošana -

Šis trīs daļas pastāv. Ir jābūt sagatavotai un salauztai sirdij, kas sajūt žēlumu, sāpes un kaunu. Ir jāapstiprina - jā, es nožēloju un gribu vērst par labu.

Vai mēs tā nenonākam pie personīgās bikts - kad garīdzniekam uzticam savas vainas, saņemam padomu vainas labošanai. - Ap šo bikti ir bijis daudz visādu vēju. Mārtiņš Luters nav uzstājies pret bikts iestādījumu, bet pret tās aplamu lietošanu.

Pie Vitenbergas baznīcas durvīm Mārtiņš Luters piesita tēzes un izsauca uz disputu. Pirmā tēma šinīs tēzēs bija: kad mūsu Kungs un Pestītājs Jēzus Kristus saka „atgriezieties no grēkiem”, tad Viņš ir gribējis teikt, ka visa kristīgā cilvēka dzīve ir nožēlošana un atgriešanās. Reformācija ar to sākās, jo taisni bikts bija nonākusi nevēlamā lietošanā. Smagu grēku izpiršana ar smagiem pienākumiem, piemēram, ceļojot uz svētajām vietām, kas toreiz bija bīstams pasākums: sevi nodot dzīvības briesmās (ejot krusta karā) - tā varēja izpirkt savu vainu. Bet var arī to aizstāt ar lielu savas mantas daļas nodošanu. Pret to uzstājas Mārtiņš Luters, uzaicinot par šīm lietām uz disputu. Tas dispušs nenotika, bet bija it kā uguns pie pulvera mucas.

Pie mums arī var pastāvēt privāta bikts, ja jūt savu sirdi apgrūtinātu ar vainām, tad, lai nāk pie sava garīdznieka un saņem tur padomu - tāpat kā miesas sāpēs iet pie sava ārsta. Tas ir liels grūtums, ja kāds nes savu nastu līdz un nenoliek. Cilvēka dvēsele nav izmainījusies no Ābrama laikiem - vai nu viņa ir līksma un mierīga, Dievā, vai nemierīga un sagrauzta grēku apziņā. Te nāk arī velns ar saviem padomiem - meties uz galvas virpulī, noreibinies. - Nevis noreibināties, bet nomazgāties, atraisīties, siet un atraisīt - tās ir pilnvaras, ko Kristus ir atstājis.

Bet vai tā var otram cilvēkam atklāt savas lietas, savus noslēpumus? - Tas ir atkal tāpat, kā pie miesas kaitēm pie ārsta - viņš drīkst aiztikt un jautāt visu. Tāpat kā ir ārsta noslēpums, tā ir garīdznieka noslēpums. Kristīgās draudzes garīdznieks ar stāšanos savā kārtā un ar amata uzņemšanu, dod zvērestu - neviena vara nav tiesīga atprasīt viņam uzticētos noslēpumus. Vainas atklāšana un apkopšana mīlestībā un uzticībā - tās lietas paliek tikai garīgā amata nesēja atbildībā.

Vai bikts ir sakraments? - Pareizticīgie un katoļi bikti ietilpina sakramentos. Mūsu baznīca ir pret sakramentiem godbijīgāka - tikai tas, ko pestītājs ir iestādījis, ir sakraments. Bikts ir sakramentāla, tuva sakramentam.

... tad uz tādu jūsu grēksūdzi un lūgšanu, es, kā aicināts un iecelts Dieva vārda kalps, pasludinu jums, ka visi jūsu grēki jums ir piedoti Dieva Tēva, Dēla un Svētā Gara vārdā. Eita Dieva mierā!

Nobeidzas tas ar Lielo Gloria. Gods Dievam augstībā - par to, ka mēs kā atjaunots radījums stāvam ar šķīstītu sirdi un atjaunotu garu. Draudze atbild: Gods lai ir Dievam augstībā! - ar to beidzas bikts daļa dievkalpojumā.

Visa bikts daļa ir sagatavošanās bijībā un nopietnībā, tā ir šķīstīšanās evaņģēliskajā baznīcā.

Uz to lai Dievs mums palīdz.

A.

247. Mīļais Jēzu, šeitān mēs Tavus vārdus klausīt nākam.

503. Kungs Dievs, mēs šeitān kopā esam un lūdzam Tevi zemīgi.

26,2-3. es zinu, kas man rāda šē gaismu tumsībā.

125,4-5. Tavs vārds, ak, Jēzu, lai jel pilda pavisam manu dvēseli.

Ps.119,120-135. Tavas liecības ir brīnišķas, tādēļ mana dvēsele tās tura /../ Apgaismo savu vaigu pār savu kalpu un māci man tavus likumus.

Ebr.4,12-13. Jo Dieva vārds ir dzīvs un spēcīgs /../ un Viņa priekšā ... visas lietas ir atsegtas un redzamas ...

Līdz lielajai Gloria (ieskaitot) ir tikai dievkalpojuma sagatavojošā daļa - mūsu atraisīšanās no pasaulīgām, grēcīgām, necienīgām lietām. Tā sagatavo mūs stāvēšanai Dieva pagalmā, lūgšanai, pateicībai, slavēšanai. Kad ir pasludināta Dieva žēlastība, kas notikusi Kristū Jēzū, uz to atbildam ar pateicību: Gods Dievam augstībā. Lielajos svētkos vēl mēdz dziedāt lielo slavējumu: Miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts. Tas ir ļoti sens kristīgās slavas dziesmas teksts. - Kristus ciešanu laikā - 7 nedēļas - netiek sacīts Gods Dievam augstībā, bet cita slavināšana, kas attiecas uz Pestītāja un Viņa ciešanām: Tas Jērs, kas tapa nokauts, ir cienīgs ņemt slavu un godu, un pateicību mūžīgi. Draudze uz to atbild ar dziesmu, kas izteic Pestītāja godību Viņa ciešanās: Ak, šķīstais Dieva Jēriņ ... Katrs introits ciešanu laikā beidzas ar vārdiem: Sodība guļ uz Viņu, caur ko mums miers nāk, un caur Viņa brūcēm mēs topam dziedināti.

Tad sākas dievkalpojuma trešā daļa, to sākam kā tādi, kas ienākam dievnamā kā nemazgāti.

Tas sākas ar sveicienu, salutāciju: Tas Kungs lai ir ar jums! Tas ir vēlējums, lai svētais, trīsvienīgais Dievs būtu ar katru no tiem, kas šeit sapulcēti. Draudze atbild ar pretī vēlējumu: Un ar tavu garu. Skaists ir šis savstarpējais vēlējums, jo arī garīdzniekam kalpojot ir vajadzīgs, lai Dieva Gars būtu ar viņa garu, lai varētu pasniegt Dieva vārdu tā, lai tas būtu par uztaisīšanu un stiprināšanu draudzei. Tam seko uzaicinājums lūgt

Dievu - kolektas lūgšanas (colligere - savākt kopā, sakopot). Te ir sakopots viss, kas ir nepieciešams pie dievkalpojuma. Mēs lūdzam pēc Svētā Gara klātbūtnes. Šī lūgšana ir tik vienkārša un tik satura pilna, ka neprasa paskaidrojumus. Tā ir lūgšana, lai mūsu sirds un prāts, un domas vēršas uz Jēzu Kristu, lai mūsu dzīve būtu saskanīga ar Viņa svēto patiesību un nobeidzas ar tālāku skatījumu - kamēr mūžīgi svēti būsim. Un ne caur mums pašiem, bet caur Jēzu Kristu. - Šī lūgšana var mainīties atkarībā no baznīcas gadalaika, vai Dievkalpojuma rakstura. Piemēram, ciešanu laikā: ... Tu neesi taupījis savu vienpiedzimušo Dēlu ... Bet vienmēr lūgšanas saturs ir tas: lai mēs būtu sagatavoti saņemt tās dāvanas un žēlastību, ko Dievs mums grib pasniegt. Draudze atbild: Āmen, āmen, patiesi, tiešām.

Šai lūgšanai seko Svēto Rakstu lasījums - lekcija. To lasa vienreiz. Katoļu baznīcā to lasīja divreiz: vienreiz epistele, tad dzied kāpienu psalmu, un tad lasa evaņģēliju - katru lasa savā altāra pusē. Pie mums otrais lasījums ir sprediķa teksta lasījums.

Vienmēr tiek lasīti divējādi Raksti: Evaņģēlijs un epistele - apustuļu raksti vai Vecās Derības lasījumi. Ja altāra lekcijā lasa Evaņģēliju, sprediķis dibinās uz apustuļu darbiem, vēstulēm, vai uz Veco Derību. Mūsu baznīcas kārtībā ir stingri paredzēts, kas katrā svētdienā jālasa - tās ir perikopes. Lai neatkārtotos gadu no gada, pastāv vecā perikopu rinda un vēl trīs rindas, tā ik pēc četriem gadiem notiek šo perikopu rindu atkārtotāšanās. Tas neierobežo Svēto Rakstu lasīšanu vēl plašāk un vairāk. Tā mēs darām trešdienas vakarā dievkalpojumos. Tāpat, kur notiek bikts runa, tur arī bikts uzrunas sacītājs var izvēlēties tekstu brīvi, protams, ņemot vērā dievkalpojuma vispārējo saturu. - Katoļu baznīcā lasījumi bija latīņu valodā, lielākā draudzes daļa tos nesaprata. - Pašai vārdu skaņai nav nozīmes, ja tā ir nesaprotama, tā ir drīzāk buršanās. Elementārās skaidrības prasība, ko ievada Mārtiņš Luters, prasa, lai katrs vārds būtu runāts saprotamā valodā.

Lasījuma atbilde ir trīskārt dziedāts Alleluja (slavējiet Dievu). Kāpēc atbilde ir saprotams no tā satura, kas mums ir priekšā celts. Nav neviena cita dāvana tik dārga, kā tas, ka Dievs uz mums runā savu vārdu. Ļoti cienīgā manta tiek saņemta ar pateicību un slavu. - Ciešanu laikā neklājas paaugstināta slavēšana, kad stāvam sava Pestītāja ciešanu nomāktībā. Tad draudze atbild ar Āmen.

Pirmo dievkalpojuma daļu noslēdz ticības apliecība. Līdz šim tās visas bija lūgšanas: pateicība, grēku piedošana, lūgšana pēc Svētā Gara - un nu ticības apliecība. Var būt paskubinājums - apliecināsim savu svēto kristīgo ticību - bet to var arī nesacīt, tas ir pats par sevi saprotams, ka mēs apliecinām savu ticību trīsvienīgajam Dievam. - Arī ticības apliecību varam uzskatīt par lūgšanu. Mēs stāvam Dieva vaiga priekšā, mūsu sirds, prāts un domas un jūtas izteic to, ka mēs esam Viņa pieķērušies un pateicību parādā. Tā ir atbilde Dievam, tātad arī lūgšana.

Mēs dievkalpojuma sākuma daļā piedzīvojam, cik daudzveidīga ir lūgšana. Kādas lielas vērtīgas lietas pazaudē cilvēki, kas neienāk baznīcā, bet saka, ka viņi pielūdz Dievu savā kaktiņā. - Savā nodabā mēs varam ļoti sirsnīgi lūgt, un tas arī jādara, bet mēs riņķojam ap sevi, paliekam paši lūgšanas centrā un runājam ar Dievu tikai par šīm savām lietām. Trūkst liturģijas vadīšanas, ar ko mēs tiekam vadīti lūgšanas bagātībā, lūgšanas daudzpusībā.

Kas ir patiess Dieva lūdzējs mājās, tas nevar neienākt dievnamā. Tās lūgšanas ir abas kopā - mājā un baznīcā.

Ticības apliecībai atbilde ir trīskārtīgs Āmen.

Parasti mēs sakām t.s. īso ticības apliecību un tas ir pareizi, svētīgi un labi, ka draudzes šo apliecību saka līdzī. Viena mute un viena sirds runā vienu apliecinājumu uz Dievu. Augstajos baznīcas svētkos tiek sacīta Nikajas ticības apliecība - garāka un svinīgāka, bet saturs ir tas pats. Šīs ticības apliecības ir kopīgas ar pārējo kristīgo baznīcu.

NIKAJAS TICĪBAS APLIECĪBA

(lietojama trijos augstākajos Baznīcas svētkos - Ziemsvētkos, Lieldienās, Vasaras svētkos, kā arī Sv. Trīsvienības svētkos)

Mēs ticam uz vienu vienīgu visuspēcīgu Dievu Tēvu,
kas radīji debesi un zemi,
visu, kas redzams un neredzams,
un uz vienu vienīgu Kungu Jēzu Kristu, Dieva vienīgo Dēlu,
kas no Tēva dzimis priekš pasaules sākuma,
Dievs no Dieva, Gaisma no Gaismas,
patiess Dievs no patiesa Dieva, dzimis, ne radīts,
kas priekš mums, cilvēkiem un mūsu pestīšanas labad
no debesīm nācis un miesa tapis
caur Svēto Garu no jaunavas Marijas un cilvēks tapis,
kas par mums krustā sists zem Poncija Pilāta,
cietis un aprakts,
un trešajā dienā augšāmcēlies pēc Svētajiem Rakstiem,
un ir uzkāpis debesīs un sēž pie Tēva labās rokas,
un godībā atnāks tiesāt dzīvus un mirušus.
Viņa valstībai nebūs gala.
Un uz To Kungu Svēto Garu, kas dzīvu dara,
kas no Tēva un Dēla iziet,
kas ar Tēvu un Dēlu līdzī pielūdzams un godājams,
kas caur praviešiem runājis,
un vienu vienīgu svētu, kristīgu apustuļu draudzi.

Mēs apliecinām vienu vienīgu kristību grēku piedošanai
un gaidām uz mirušo augšāmcelšanos un dzīvošanu nākamajā pasaulē.
Āmen.

Ar šo trīskārtīgo Āmen noslēdzas sākuma liturģija - dievkalpojuma ievadošā daļa.
Sākas otrā daļa - Dieva vārda pasludināšanas daļa - sprediķis. To ievada draudzes
dziesma, kas atbilst pēc iespējas Dieva vārdam, kas tiek sprediķojot apcerēts.

Sākot ar M.Lutera reformācijas kustību, sprediķis ir ievirzīts dievkalpojumā kā
nepieciešama daļa. Agrāk, katoļu baznīcā, tas nebija obligāts.

A.

514,1-2. Prieks mums, Jēzu, sirdi pilda, kad pie Tevis steidzamies.

516,1-3. Skaidrs ir Dieva vārds.

238,4-6. Manu cietu sirdi dari jel par zemi auglīgu.

170,1-4. Jau vakars klāt, jel apstājies! Kungs Jēzu vai Tu secen iesi?

Ps.119,75-81. Es zinu, Kungs, ka Tavas tiesas ir taisnas ... Manai dvēselei slāpst pēc
Tavas pestīšanas; es ceru uz Taviem vārdiem.

Lk.4,31-32. Viņš nogāja uz Kapernaumu ...

Esam nonākuši pie dievkalpojuma otrās daļas, kas ļoti atšķiras no iepriekšējās.
Iepriekšējā bija sagatavošanās dievkalpojumam: bikts, piedošana, slava, pagodinājums,
Dieva vārda lasījums, ticības apliecība. Otrajā daļā liturģija it kā pārtrūkst. Draudzes
dziesma sagatavo uz to, kas turpmāk sāksies: kanceles daļa, kas sevī ietver sprediķi,
lūgšanas, aizlūgšanas, paziņojumus draudzei. Šī dievkalpojuma daļa notiek paaugstinātā
vietā, dievnama vidū - no kanceles, lai sadzirdamība būtu labāka. Šī daļa ir cieši
saaugusi ar t.s. sprediķošanu. - Kad vēl nebija kanceles, bīskaps sacīja pamācības no
sēdekļa, kas bija aiz altāra - no katedras. Katedrāle - bīskapa sēdekļis. Kad pāvests
runā ex cathedra, tad viņš ir nemaldīgs, paskaidrodams savus dogmatismus.

Tālākā dievnama telpas izveidē radās paaugstināta vieta - ambons, un tālāk, kā
atsevišķi izbūvēta vieta - kancele, no kuras tiek teikts sprediķis.

Cancelle - iežogojums, trelīņi, kas atšķir altāri no draudzes telpas; sākumā no šīs
vietas sludināja.

Kāda vieta ir kanceles daļai dievkalpojumā? Tā it kā pārtrauc liturģiju, dziedamo daļu.
Romas baznīcā šai daļai ir mazāka nozīme, sākumā vispār nebija sprediķa, arī austrumu
baznīcā sprediķošana notika tikai atsevišķos gadījumos. Tagad arī šais abās baznīcās
sprediķošanai ir liela ievērība: nepietiek ar mistēriju vien, kur norisinās dievišķie

brīnumi. Kad XIII gs. cēlās ķeceru kustības, kas novērsās no baznīcas pārmērībām, priesteru necienīgas dzīves, tas prasīja skaidrību. Tad katoļu baznīca ieskatīja, ka ir nepieciešama izskaidrojošā daļa, kur varēja arī paskaidrot ķeceru nepareizības. Tad cēlās dominikāņu ordenis (pēc mūka Dominika) - ordo praedicatorum - izcēlās ar inkvizīciju un nežēlību pret tiem, kas atkāpušies no katoļu baznīcas. Sprediķoja mūku ordeņa priesteri. Austrumu baznīcā sprediķis nāca vēlāk. Jānis Zeltamute (Hrizostoms) bija apdāvināts sprediķotājs, Dieva vārda skaidrotājs, piesaistīja ar to daudz cilvēku.

Kas ir sprediķis? Garīdznieks dodas kancelē un saka runu. Tā ir svinīga runa, citi saka - mākslīgi būvēta runa, lai radītu iespaidu un pārliecību. Saka - svētruna. Bet par cik vārdu „svēts” mēs lietojam piesardzīgi, labāk to nelietot.

Vācu Predigt nācis no latīņu praedicare, praedicatio - paziņošana, pavēstīšana. Grieķu Homillia nozīmē to pašu.

Kur mēs šīs lietas sastopam Svētajos Rakstos? Mūsu Pestītājs nav norādījis dievkalpojuma kārtību, nav pavēlējis, nav ieteicis.

Kad viņš pats bija mūsu vidū, nebija ne dievkalpojuma, ne sakramenta. Bet Evaņģēlijs ir pilns, ja tā var teikt, ar Jēzus Kristus sprediķiem „vēl neviens cilvēks tā nav runājis, Viņa vārdi bija vareni”. Mateja evaņģēlijā mēs sakām: Kalna sprediķis. Jēzus Kristus pakāpās kalnā, ap Viņu bija ļaužu pulki un Viņš mācīja - veselas trīs nodaļas ir pilnas ar šo sprediķi. - Geneceretes ezera krastā Viņš iekāpa laivā, lai būtu kāds atstatums no ļaužu pulkiem un Viņš mācīja no laivas. Šo paraugu atrodam arī pie apustuļiem - ar metodisku aizrādījumu, piemēram, vēstulē Titam (1.4-9) - lai iet pa pilsētu un ieceļ bīskapus - vīrus ar labu slavu, kas pastāvīgi turas pēc uzticamā vārda mācības ... pārmācīt tos, kas turas pretī. Viņam ir jābūt spējīgam paskaidrot mācību. Mēs nerunājam cilvēku domas, svinīgu, mākslīgu runu. Mēs runājam, palikdami Vārda mācībā, Dieva vārdā, ar to gan pamācīdami un stiprinādami, gan pārmācīdami tos, kas turas pretī Dieva patiesībai. - Tā to arī saprot arī visa kristīgā draudze jebkurā savā izpausmē. Mājās lai katrs paņem Jauno Derību un vēlreiz pārlasa vietas, kur Jēzus Kristus ir sprediķojis - arī līdzībās, kur ietverta Dieva patiesība tēlos, vārdos, līdzībās, ko mēs varam uztvert un saprast - patiesībā tie ir sprediķi.

Ar M. Luteru reformāciju sprediķošanai ierādīta ievērojama vieta. Sprediķis tika pacelts par nepieciešamu katra dievkalpojuma sastāvdaļu. - Radās ieskaits, ka cilvēks iet baznīcā klausīties sprediķi. Tas ir pat nogājis līdz neizpratnei, un evaņģēliskajā baznīcā baznīcēni un pat mācītāji sāk uzskatīt liturģiju tikai par ievadu, bet par galveno - sprediķi. Tā nav pareiza uztvere - mēs nākam, lai piedalītos dievkalpojumā, ne vien lai klausītos sprediķi. Evaņģēliskajā baznīcā raksturīga ir līdzvērtība starp Dieva vārda izskaidrošanu un sakramentu. - Nonākot pie sektām ar viņu atmodas kustību un īpašajām sapulcītēm - tur gan viss pastāv tikai no runātāju sacītajām runām,

pārējais ir tikai tāds saturētājs rāmis - draudzes un kora dziesmas, kāda lūgšana. Mēs neesam šī gara ļaudis un nekad nesakām, ka nozīme ir tikai sprediķim. - Jelgavas Nikolaja baznīcā agrāk bija rezervēti soli, noslēgti, par tiem bija īpašs ziedojums. Nepatīkamākais bija tas, ka tie ļaudis nāca tikai noklausīties sprediķi un citu neuzskatīja par svarīgu.

Kas tad galu galā ir sprediķis? Kāda ir mēraukla? - Sprediķa mēraukla pēc negrozāmas paražas un likuma ir tā, ka nenotiek nekāda brīva runa (par dzejoļiem, vai domu graudiem). Katrs sprediķis ir piesaistīts pie Dieva vārda, pie Svētajiem Rakstiem, un nekā citādāk. Lai būtu kārtība Dieva vārda paskaidrošanā, ir noteiktas Svēto Rakstu vietas, kas jāapcer draudzes vidū: Jaunās Derības teksti un Apustuļu darbi vai Vecās Derības teksti, paredzēti četriem gadiem. Tas ir vajadzīgs garīgās disciplīnas dēļ. Ja tekstu atstāj savai izvēlei, var sākt riņķot ap sevi vien. Svētos Raktos ir vietas, kas mūs vairāk pievelk, un citas, kurām paejam nevērtīgāk garām. Kur tura dievkalpojumus vairāk kā vien svētdienā - arī nedēļas dienās, vai pavisam sevišķā reizē, var notikt arī cita teksta izvēle. Sprediķa dziļākā būtība ir nevis svinīgā vai mākslīgā runa, bet gan dzīvais Dieva vārds. Šeit sastopamies ar tik pat lielu brīnumu un svētumu, kā pie sakramenta. Dieva vārds ir dzīvs un ass un spēcīgs, un kad tas ir nolasīts, tas runā uz mums citādi, nekā pašu lasīts.

Pēc Vārda nolasīšanas - lūgšana, lai Svētais Gars nāktu apgaismodams un savu vārdu atdzīvinādams. Ja varētu sacīt, ka Svētais Gars runā caur šo cilvēku, Dieva Vārds atdzīvojas, notiek brīnums - tas paliek cilvēka sirdī uz mūžu, esam sakustināti, satriekti, sasildīti vai iepriecināti - tad Dieva ierocis ir bijis vājā cilvēka mute par celsmi un uztaisīšanu draudzē. - Par sagatavošanos tam, teoloģija māca, ka nedrīkstam Svētos Rakstus izmantot tikai par aizsegu, lai vērptu cilvēcīgu pavedienu.

Norma ir: neaizēnot, neapklāt, nenoslāpēt to, kas ir Svēto Rakstu un dievišķās patiesības lielums un svētums. To mēs redzam arī, lūkojoties praviešos, apustuļos. Runa ir par Svēto Garu, kas caur praviešiem runājis. Svētā Gara skubinājumā un spēkā jānotiek runāšanai katrā dievkalpojumā.

Ā.

491,1-3. Gaisma, kas no debess ausa, Jēzus, mūsu saulīte.

503,1-3. Kungs Dievs, mēs šeit kopā esam.

86,2-3. Es zinu, kas man taisīj's šo pili mūžīgo.

125,4-5. Tavs vārds, ak Jēzu, lai jel pilda pavisam manu dvēseli.

Jņ.1,1-14. Iesākumā bija Vārds ... Un Vārds tapa miesa un dzīvoja mūsu vidū, pilns žēlastības un patiesības, un mēs redzējām Viņa godību, tādu godību, kā vienpiedzimušā Dēla no Tēva.

Ps.119,81-105. Manai dvēselei slāpst pēc Tavas pestīšanas ... Tavs vārds ir manu kāju spīdeklis un gaišums uz maniem ceļiem.

Vakar (31.VIII 76.) Somijas arhibīskaps Simajoki kalpoja Jēzus baznīcā, un mēs izjutām, ka Dieva Gars mūs visus aizdedzināja. Dabūjām arī dzīvo pamācību - kas ir Dieva vārds, un kāda nozīme ir tam, ka Dieva vārdu pasludināja: no tā mēs dzīvojam. Dieva vārdu pasludina: no tā mēs dzīvojam. Dieva vārds ir jāņem tā, kā tas ir viss un pilnībā. Tas palīdz dzīves gājumā, apgaismodams katru soli. - Te mēs redzam un piedzīvojam, kas ir pasludinātais Dieva vārds. Jāsaka Dievam pateicība un slava, ka esam guvuši Dieva Svētā Gara svaidītu patiesības parādību un apgaismojumu.

Mūsu evaņģēliski - luteriskās baznīcas dievkalpojumā aktīvi piedalās visa draudze: ne vien dzied dziesmas, bet saka līdz ticības apliecību un Svēto lūgšanu, varētu arī sacīt līdz kolektas lūgšanu.

Izturēšanās dievnamā un dievkalpojumā - mūsu baznīcā šīs lietas ir maz ievērotas un koptas, it kā palikušas pašu ziņā. Ne tā tas ir katoļu un austrumu baznīcā. Tur katram ir noteikta stāja un izturēšanās visā dievkalpojumā. Arī paša cilvēka ārējā izturēšanās: vai tas nav vienalga? Vai nepienākam pie ārišķībām, kas pārvēršas par pašmērķi, ceremoniju?

Visu lietu mēraukla ir Dieva gars, kas runā un darbojas uz mūsu garu. Kad ienāk baznīcā sveši ļaudis, kas nav saskārušies ar baznīcu, daži klusi un neuzkrītoši paliek pie durvīm, kaut ko vēro, atkal aiziet. Citi izrāda rosību - kā iestādē, vai zoodārzā, un iedarbojas traucējoši. Bet kristīgā draudze - vai tas ir tikai ceremoniālisms, piemēram, katoļu baznīcā: katrs, kas ienāk, metas ceļos, pārmet krusta zīmi, ar ceļa locījumu sveicina sarkano uguntiņu, kas iedegta pār sakramentu altārī. Austrumu baznīcā arī ar lielu godbijību pārstaigā dievnamu, no vienas svētbildes pie otras, arī ceļos mešanās, krusta zīme, skūpstīšana.

Mūsu dievnamā tā nav. Mēs ienākot, neizdarām sveicinājumu altārim - tas gan ir cienījama vieta, bet nav paredzēta tā godināšana un pielūgšana.

Tas Kungs ir savā svētā vietā, ciet klusu Viņa priekšā, visa pasaule. Cik bijājama ir šī vieta. Šis ir lūgšanas nams. Šeit ir Dieva nams un debesu vārti.

Kā gan citādi. Ja Dieva vārds runā uz mums un Dieva Dēla iestādījumā līdz ar eņģeļiem un debesu pulkiem slavējam Dieva godību. To var darīt stāvot uz debesu sliekšņa. Ne tādēļ, ka sakraments šeit ir, bet tādēļ, ka tas šeit notiek.

Mūsu ienākšana baznīcā vienmēr ir tāda, ka sakām klusu lūgšanu, līdz ar to sveicinot šo vietu. Lūgšanu var turēt jebkurā stāvoklī - stāvot, sēžot, ceļos, pa ceļu ejot, trolejbusā braucot - Dievs to dzird. Ir apstākļi, kur esam traucēti un kavēti savu godību izpaust. Baznīcā mūs nekas nekavē. - Pareizticīgo baznīcā ne vien ceļos nomešanās, bet pat grīdas skaršana ar pieri. Indiešu draudze arī ar pieri pieskaras zemei. - Mums tā nav. Ir iekārtoti soli, domāti sēdēšanai. Slikti ir, ja soli ir sablīvēti pārāk cieši - nevar ne lāga nostāties, ne ceļos nomesties. Tā gandrīz ir uzspiesta godbijības samazināšana. Ja ceļos nomesties - tad ne tā, ka uzmetamies soda sēdeklim un aizgriezamies no altāra. Sejai ir jābūt pievērstai altārim, jo no altāra mēs topam uzrunāti, - tomēr tas nenozīmē, ka kādam vecam, slimam cilvēkam jādara tas, kas viņam ļoti grūti, vai gandrīz neiespējami.

Liturģijas laikā nav tādas vietas, kur mēs sēdētu - tikai ceļos stāvēšana, vai ceļos nomešanās. Pirmo dziesmu dziedot, draudze pieceļas, mēs it kā sveicam Dieva ienākšanu Viņa svētā namā. Introits un atbilde - draudzei stāvot. Kad nāk uzaicinājums uz bikti, nometamies ceļos - un cik vēl daudz vairāk nākas ceļos nomesties, saņemot Viņa žēlastību - grēku piedošanas pasludinājumu. To nākas saņemt priecīgā pazemībā.

Pieceļamies, kad sakām: *Gods Dievam augstībā, arī tad, kad ir dievgalda bikts.*

Kolektas lūgšanu pēc Svētā Gara žēlastības Dieva vārdā saņemšanai turam kājās piecēlušies, ne sēdus. Pēc ticības apliecības trīskārtīgā Āmen vēl stāvam.

Spreidīka dziesmu dziedam sēdus - līdz sveicinājumam, kas var būt dažāds: Dieva Tēva, Dēla, Svētā Gara vārdā; vai apustuļu sveiciens: Mūsu Kunga, debesu Tēva žēlastība, Jēzus Kristus mīlestība, Svētā Gara sadraudzība lai ir un paliek ar jums visiem; vai arī: žēlastība lai ir jums un miers no Dieva Tēva, Dēla, un Svētā Gara. - Tie ir sveicieni, ar kuriem apustuļi ir sveicinājuši draudzes savos rakstos. Šo apustuļu paradumu sveicināt draudzi mēs arī piekopjam. Šo sveicienu draudze saņem, kājās piecēlušies, arī Svēto Rakstu lasījumu. Dieva vārdam pienākas godbijība arī tad, ja mēs to kādu brīdi nesaprotam.

Tad seko īsa lūgšana - lai būtu Dieva žēlastība un Svētā Gara klātbūtne, lai saprotam Dieva vārdu. Svētais Gars vienīgais var to dot, kā Dieva vārda pasludinātājam, tā saņēmējam. - Katoļu baznīcā pēc Dieva vārda lasījuma priesteris pagriežas pret altāri,

draudze ceļos dzied: Dievs, Svētais Gars, nāc pie mums klāt. Tas ir ļoti skaists paradums - ir svarīgi izlūgties Svētā Gara klātbūtni.

Tad sākas sprediķis. Draudze apsēžas, jo šeit ir zināms lietišķības brīdis: uzklausīt, sekot līdz, izprast, paturēt - tam ir vajadzīgs zināms ērtums, lai varētu to pilnīgi saņemt. Sēdēšana palīdz klausīties.

Cik garam ir jābūt sprediķim? - Nekāda garuma mēra nav. Ja labas lietas nāk lielā daudzumā, cita citai pakaļ un ilgi - vairs nevar uzņemt. Nevar un nedrīkst ar pārmērīgu ilgumu nogurdināt klausītāju. Briesmīgi ir, ja sprediķošanas vietā stājas runāšana par šo un to. Vai man, ja nesludinu Evaņģēliju. Es nezinu neko citu, kā tikai Kristu, krustā sistu. Runas par puķītēm, rozītēm, asariņām un māmuliņām nedrīkst būt, kur tādā gadījumā ir palikusi apliecība par Jēzu Kristu? - Dieva vārds ir gaišums, kas apgaismo tumsību, parāda ceļu arī tumsai cauri. Un vienīgi Dieva vārds, cits nekas.

Sprediķa ilgums un saturs lai ir tāds, ko var uzņemt un paturēt. Lai redzams, ka Dievs ir savu žēlastību parādījis.

A.

86,1-2. Es zinu stipru vietu, kur drošs es varu būt.

502,1-4. Kristus draudze, svaidīta ar tā Gara elji.

247,2-3. Mūsu prāts ir visai grūts, tumsība to aklu dara.

341,7-8. Cik dārga man šī žēlastība!

Ap.d.4,23-31. Un valā atlaisti, tie nāca pie savējiem un pasludināja, ko augstie priesteri un vecaji tiem bija sacījuši /../ un tie visi tapa Svētā Gara pilni un runāja Dieva vārdu ar drošību.

Rom.15,4-6. Jo viss, kas ir papriekšu rakstīts, tas ... par mācību, lai mums būtu cerība ... Kas jūs vienprātīgi vienā mutē varat pagodināt Dievu un mūsu Kunga Jēzus Kristus Tēvu.

Esam pienākuši dievkalpojuma apcerē pie kanceles daļas - pie tā, kas notiek šai paaugstinātajā vietā - kancelē. Kanceles ievērojamākā daļa ir sprediķis - Dieva vārda lasījums un izskaidrojums. Bet te pieslēdzas cita, ne mazāk nozīmīga, svarīga un būtiska kristīgai draudzei - draudzes lūgšanas un aizlūgšanas daļa. Starp šīm divām daļām mēdz būt īss dziedājums - draudze vai koris - bet tas var arī atkrist. Tā ir tā pauze, kas dod iespēju noslēgt to, kas bijis, un pievērsties tam, kas nāk.

Lūgšanas daļa ir Dieva vārda izskaidrojuma tālākais turpinājums, bet tā obligāti nav saistīta pie kanceles, kā var notikt arī no altāra. Dažu apstākļu dēļ tomēr kancele ir šai lūgšanai piemērotāka.

Ko tas nozīmē - draudzes lūgšana?

... Viņi vienprātīgi lūdza, vieta, kur tie sapulcējās, sakustējās un Svētais Gars nāca pār visiem. - Mēs to negaidām, tas bija Dieva vienreizīgs darbs. Kad mēs paceļam sirdi, dvēseli un garu uz augšu visā sirds patiesīgumā, tās ir tās durvis, pa kurām Svētais Gars ienāk. Ja kāds no sirds ir lūdzis, viņš neaiziet, nebūdam sakustināts pie saviem pamatu pamatiem. Draudzes lūgšanā ietvertie ir apliecinājuši, ka tie nav vējā mesti vārdi, bet palīdzība. Ticīga cilvēka lūgšana ir debesu kāpnes, pa tām lūgšana uzkāpj pie Dieva un žēlastība nokāpj. Lūgšana ir ierocis un spēks.

Draudzes lūgšana ir spēks, kas lielā mērā virza visu kristīgo draudzi viņas dzīvē. Ja mēs Dievu nevarētu lūgt, mēs būtu kā nodzisuši. Lūgšana ir bijusi dievkalpojuma sastāvdaļa no pašiem sākumiem.

Lūgšana var būt ļoti daudzveidīga: mājā, savā kamarītī, saviem vārdiem, svinīgos vārdos izteikta liturģija. Lūgšana ir liela žēlastība un liela priekšrocība. Lai mūsu auss, domas un sirds draudzes lūgšanai seko, runā un domā līdz.

Ikviens kristīgās draudzes loceklis ir Dieva lūdzējs, un katrs zina, ko nozīmē Dievu lūgt, ko tas dod un kas tas ir. Bet šeit ir īpašs lūgšanas veids: draudzes lūgšana, kopīga lūgšana. To gan saka dievkalpojuma turētājs, bet tā ir domāta tā, ka to lūdz līdz visa draudze. Šis lūgšanas saknes iet atpakaļ uz senām apustuļu dienām. Kad apustuļi atgriezās no saviem ceļiem un visi ir kopā, uzklausa, kā pasaules ārējie spēki strādā Dieva vārdam pretī, tad visi vienprātīgi lūdz. Tā ir bijusi liela kopīga lūgšana, liels pulks paceļ savu balsi un sirdi uz Dievu. Tā šī draudzes lūgšana ierindojas dievkalpojumā kā svarīga, nepieciešama daļa.

Kas ir šis lūgšanas saturs?

Būtiskas daļas ir tās, ka mēs vispirms pievēršamies nupat apcerētajam Dieva vārdam, kas attiecas uz Viņu, nesam Dieva priekšā. Mēs piegriežamies tam, ko Dieva vārds uz mums ir runājis, mēs uz to reaģējam. Bez tam šinī lūgšanā ir ietvertas nomainīgas atkārtotas daļas, kas aptver kristīgo draudzi visā viņas kopumā un kristīgo draudzi vietējā zemē un vietējā draudzē. Lūgums, lai tiktu zināms Dieva vārds un Viņa patiesība tiem, kas to vēl nepazīst, lūgšana par tiem, kas šo patiesību nes un izpauž. Par zemi un tautu, kur mēs dzīvojam, par tās garīgo un laicīgo labklājību. Tad šī lūgšana pievēršas draudzes locekļu grūtumiem un vajadzībām, aizlūgšanas par sevi vai par saviem tuviniekiem. Visa aizlūgšana noslēdzas ar to, ka mēs lūkojamies pretī mūžības lietām, un lai mēs būtu tām sagatavoti. Mūžīgā dzīvība, debesu valstībā visā tās godībā.

Šis aizlūgšanas mēdz būt jau uzrakstītas priekšā, lai lūgšanas turētājs nenoietu tikai savās domās un neaizmirstu būtisko. Visas ietver pateicību par Dieva žēlastību.

Agendā ir visiem svarīgākajiem Baznīcas gada laikiem uzrakstītas lūgšanas. Tās mēdz sadalīties četrās daļās. Katrs no šiem posmiem noslēdzas ar draudzes dziedātu lūgšanu.

1.Pateicība - Kungs, mēs tev pateicam, un draudze dzied: Dievs, Tevi slavējam, Dievs Kungs, Tev pateicam.

2.Kungs paklausī mūs ... un draudze: paklausī mūs, mīlais Kungs un Dievs.

3.Pēc aizlūgšanām - palīdzi mums, mīlais Kungs un Dievs.

4.Noslēgums - kad pievēršamies visu beidzamajām lietām ...

Kungs Jēzu Krist, Tu Kungs un Dievs, paklausī, ko mēs lūdzamies.

- Šie teikumi var būt, var arī nebūt.

Šie paraugi tiek variēti, draudzes lūgšana tiek veidota pēc draudzes vajadzības.

Šai lielajai lūgšanai var pieslēgties - Mūsu Tēvs, ko draudze saka līdz, tā piedaloties draudzes lūgšanā. Bez Mūsu Tēva lūgšanas, nevar palikt neviens dievkalpojums. Bet Svētā lūgšana pieslēdzas draudzes lūgšanai tikai tad, ja netiek svinēts Svētais Vakarēdiens, kurā šī lūgšana ietilpst. Atkārtojums ir lieks. Katram teikumam ir sava vieta, citādi var ātri nonākt paseklinājumā. Mūsu papildinājumi vai sašaurinājumi Dieva vārdā var mūs novest tumsā (Somijas arhibīskaps).

Bet viena lūgšana ir priekšā rakstīta un teikumu pa teikumam lūgta - tā ir litānijas lūgšana Lielajā Lūdzamajā dienā. Mirušo piemiņas dienā, kādas briesmīgas nelaimes laikos. Litānijas lūgšanas raksturs ir ļoti nopietns. Tā uzsvērti vēršas ar lūgumu visās situācijās, kas mums ir par postu. Jau sākums: Kungs apžēlojies ... no visas maldīšanās, no visa ļauna, no ātras ļaunas nāves, no mūžīgās nāves - pasargi mūs, mīlais Kungs un Dievs. Mēs esam aizmirsuši litānijas meldijas - apžēlojies, palīdzi, paklausī ... mīlais Kungs un Dievs. Tā ir īsta grēku nožēlas, sāpju un bēdu lūgšana.

A.

197,1-2. Debess lietus, līsti, dzīvini un šķīsti mūsu tuksnešus.

502,1-4. Kristus draudze, svaidīta ar tā Gara elji.

238,2-3. Še es nāku, Kungs, pie Tevis.

341,7-8. Cik dārga man šī žēlastība!

Ps.145,18-21. Tas Kungs ir tuvu visiem, kas Viņu piesauc ... Mana mute runās Tā Kunga slavu un visa miesa teiks Viņa svēto vārdu mūžu mūžos.

1.Tim.2,1-6. Tad nu es pamācu par visām lietām, lai notiek lūgšanas, piesaukšanas, aizlūgšanas, pateikšanas par visiem cilvēkiem /../ kas sevi pašu nodevis par atpirkšanas maksu priekš visiem par liecību savā laikā.

Kanceles dievkalpojuma daļas visas ir saderīgas savā starpā. It kā galvenās daļas - sprediķis, Dieva vārda pasludināšana. Dieva vārds ir kā grauds, kas iekrizdams zemē atraisa ārkārtīgu dzīvotgribu un dzīvot spēku. Tas ir līdzeklis, ar ko Dievs runā uz mums, lietodams ieroci - pasludinātāju, dodot Svēto Garu tiem, kas uzņem. Mēs stāvam tikai vienīgi šī Dieva vārda patiesības spēkā un aizsardzībā. Neiedarbīgs Dieva vārds nav nekad.

Cilvēkus bieži vien saista nevis patiesība, bet tas, kas viņiem patīk - tāda kā mode, arī garīgajās lietās, neskatoties uz to, vai tas kaut ko dod. Cilvēkos ir nevēlēšanās saņemt patiesību.

Spēks ir tas: ja cilvēks saņem Dieva vārda patiesību un tiek satverts; tad tas ir kaut kas patiess, īsts. Tas liek nostāties paša Dieva un Viņa godības priekšā. Dieva vārds atdzīvojas, kļūst dzīvs un iedarbīgs.

Kristīgā cilvēka dzīve ir arī lūgšanas dzīve. Ticība un lūgšana ir neatņemamas un nedalāmas daļas. Ikviens Dieva lūdzējs ir arī ticētājs, jo lūgšana nav nekāda vārdu sviešana gaisā, ne skaistvārdība. Lūgšana ir mūsu konfrontēšanās ar Dievu, uzruna Viņam, Viņa vaiga meklēšana, tiešā vēršanās uz Viņu, sevis nolikšana Viņa priekšā. Tāpēc neviens dievkalpojums nevar būt bez lūgšanas.

Īpašās aizlūgšanas lielā mērā nosaka dievkalpojuma lielās lūgšanas saturu. Tās nāk lielajai draudzes lūgšanai pa priekšu. Tās īpašās vajadzības, kas tiek celtas priekšā draudzei, lai tās ietvertu aizlūgšanās. Aizlūgšanas var notikt par visu ko, ja tikai nelūdz netaisnību un ļaunumu. Aizlūgšanas par tiem, kas nāks pie sakramenta, par bērniņiem, kas tiek kristīti, par iesvētāmajiem jauniešiem, par jaunlaulātajiem pāriem, par jauniem garīgiem darbiniekiem, kas stājas darbā. Par slimniekiem, par dažādām dzīves vajadzībām visām daudzskaldnīgajā cilvēka bēdu plašumā, dvēseles un dzīves sastrēgumos, kuros satumst sirds un prāts. Bet līdz tam - kur esam pieredzējuši svētību vai pasargāšanu mēs pienesam savu pateicību. Mūsu gadu mijas, darba un dzīves atceres, kur cilvēks saskata Dieva ārkārtīgo vadību un svētību.

Vēl par Dieva priekšā aizsauktajiem lūdzam Dieva mieru un žēlastību. Te ir domu starpības. Vieni saka: mēs nevaram vairs par viņiem aizlūgt, durvis ir aizcirtušās, un tur nekas vairs nav līdzams. Varam tikai viņus pieminēt. - Tāds uzskats nav pareizs, kāda būtu vajadzība kaut ko pieminēt? Kavēties atmiņās mēs varam citur. Cita lieta ir, ja mēs kaut ko izlūdzamies, aizlūdzam. - Vai varam to darīt par mirušajiem? - Pareizticīgo un katoļu baznīcas atbild droši: jā, pat vajag par mirušajiem aizlūgt, tur tura pat veselus dievkalpojumus - rekviēmus. - Mēs varam sacīt, ka pati dzīve to

apstiprina, ka tas nav vienalga un tukši, ja mēs Dieva namā lūdzam, lai Dievs savā žēlastībā viņus uzlūko. Nav jāiestieg spiritismā, bet gandrīz katrs ir piedzīvojis, ka ir kāds sakars ar to pasauli, kas ir ārpus mums. Piemēram, cilvēki, kas ir aizgājuši varmācīgā nāvē, atgādina saviem tuviniekiem, ka viņiem ir grūti, un ir vajadzīga palīdzība. Aizlūgšana par dvēseles mieru dod atvieglojumu. Lai nu kā - lūgt nav aizliegts.

Pestītājs ir teicis: lūdziet, tad jums taps dots, meklējiet, tad jūs atradīsiet, klausini, tad jums atvērs. Tas nav tukšs trejšķanis. Nav tādas lūgšanas, kuras Dievs neuzklausītu, kurām Viņa uzmanība nebūtu pievērsta. Cita lieta ir, vai Viņa atbilde sakrīt ar to, kā mēs to esam iedomājušies. Paklausītas ir visas lūgšanas, ja tās nav bijušas tukša plāpāšana, bet Dievam ir savs laiks, savi nodomi, ko un kā darīt. Lai notiek Dieva prāts, un ne mans. Ja arī Dievs dara gluži otrādi, kā esam lūguši, tas būs mums par labu un svētību.

Draudzes kopīgā lūgšana un aizlūgšana ir darījusi to, par ko cilvēki saka - brīnumi. Tas ir redzēts pie daudziem slimniekiem. Lūgšanas spēks ir ierocis, ar ko pašas debesis spējām iekarot - tas ir mazliet pārāk cilvēcīgi teikts, bet tur ir sava patiesība.

Aizlūgšanas ir dievlūdējas draudzes saite ar draudzi, kas nav šinī brīdī klāt. Līdz ar eņģeļiem un debesu pulkiem - mēs esam saistīti arī ar neredzamo draudzi Viņa godībā. Te šie vārdi „draudze, sadraudzība, kopība” pierāda savu pilnskanīgumu. Mēs neesam cilvēki, kas nejauši sanākuši kopā, mēs esam svēta draudze, šī vienādā visu stāvēšana Dieva priekšā.

Daudzo aizlūgšanu pulks lai neapgrūtina nevienu, un lai mēs nākam pie garīdznieka par savām un savējo vajadzībām. Tas ir draudzes spēks un skaistums un viņas vienība. Tā ir labi, tā pieder.

A.

726,1-3. Sirdis, rokas paceliet, gara vieglos spārnus raisiet.

364,1-4. Es Dievam lieku gādāt un visos darbos strādāt.

468,3-4. Nezūdiēs! Tā Kunga prāts zin, kas tevīm derēs.

120,2-3. Kur bez Tevis gūtu mieru, drošību?

Ps.138. Es Tev pateicu no visas savas sirds ... Tava žēlastība, Kungs, paliek mūžīgi.

Fil.4,6-14. Nebēdājaties par neko, bet jūsu lūgšanas visās lietās lai pie Dieva top zināmas. /../ Es spēju visas lietas iekš tā, kas mani dara spēcīgu, proti, iekš Kristus.

Tomēr jūs esat labi darījuši, ka jūs manas bēdas līdz ar mani esat nesuši.

Kanceles ziņojumi - liekas, ir pavisam ārpusējas lietas, tām gandrīz maz vai ir vieta dievkalpojumā. Tiek runāts par nākošām sanāksmēm, ziedojumiem, pateicības, aizrādījumi draudzes darbiniekiem. - Tās kanceles ziņas tā satriecot un noņemot zemē pēc jūsmas!

Bet šie ziņojumi ir vajadzīgi un cienīgi, lai tos teiktu. Sargieties no vārda „noskaņa”. Kas uz šīm izjūtām un noskaņām kaut ko ceļ, tas ir uz putām cēlies. Mūsu dievkalpojums ir kaut kas daudz, daudz tvirtāks, tur nav vietas noskaņām, izjūtām, rožainiem mākoņiem, kur cilvēks lidinās. Tāpat kā aizlūgums ir reāla palīdzība, tā kanceles ziņojumi grozās ap nākošo dievkalpojumu paziņošanu, uz lietām, kas attiecas uz draudzes vai vispār uz baznīcas dzīvi, uz paskubinājumu pienest ziedojumus draudzes darba vajadzībām, tāpat kā aizlūgšanā ieliekam draudzes locekļu un citu cilvēku vajadzības Dieva priekšā. Nav starpības - vai dievkalpojums notiek šeit, dievnamā, vai kādreiz mūžībā. Mēs dzīvojam šai pasaulē, draudze nav tikai par garīgām lietām rūpētājās ļaužu kopa, bet arī sadraudzība šinī dzīvē, iedzīvotāju kopums. Šai dzīvei jānotiek staigāšanā Dieva vaiga priekšā.

Otra lieta - ak, šī nauda! Un vēl dievnamā! Vai tā nav apgānīšana - neviena lieta pati par sevi nav nešķīsta - arī nauda nē. Visas lietas ir šķīstas šķīstajiem, saka apustulis. Mēs dzīvojam šīs pasaules vidū, esam ievilkti ārējo lietu kārtībā, bet tikai nedrīkstam kļūt par kalpu. Viss man ir brīvs, bet ne viss man der.

Mēs saņemam algu par mūsu pūliņiem - te ir ietvertas mūsu darba dienas, roku un prāta darbs, nogurums: no šīs algas cilvēks atdala kādu daļu. Kristīgā draudze izlūdzas ziedojumu vai upuri. Ziedojums nāk vieglāk, bet ir cilvēki, kas nes upurus - kaut ko sev neiegādājot, kaut ko paciešot - lūk, tas ir Dieva namam. Atraitne, iemetot divas artavas, nesa visvairāk - viņa atdeva visu. Tas bija upuris. Šī „necienīgā” nauda nāk kā kāda palīdzība: var ielikt logu, nopirkt malku, izmaksāt algu vai pabalstu. No otras puses - cilvēks ir jutis par vajadzību Dieva priekšā nākt kā upurētājs Dieva namam. Tas var kļūt arī pagodinājums Dieva priekšā. Kristīgā draudze top celta, un Dieva gods tam līdzī. Dievs liek atdzīvoties cilvēku sirdīm un liek Dieva namam tikt atjaunotam. Katrs trauks ar draudzes kolekti ir upuris Dievam.

Vajadzīgas arī citas ziņas: uzaicinājums palīdzēt dievnama apkopšanā, talkas utml.

Bet ir arī citas lietas, kurām kancelē nebūtu vietas, piemēram, gari un ilgi uzskaitījumi pateicībās. Var pateikties par kaut ko sevišķu, bet te slēpjas lielas briesmas: var viegli iekļūt lielos neveiklumos, īpaši, ja jāpiemin augsti viesi - kancele kļūst par daudz cilvēcīgi sīka. Pateikties var, runājot par arhibīskapu, vai par iecirkņa prāvestu - tāds ir tikai viens vienīgs. To var darīt tad, ja stādam priekšā viesus, kas ieradušies un kurus nepazīstam; pieklājas nosaukt vārdu, zinātnisko titulu vai garīgā amata apzīmējumu, piemēram,; Upsalas arhibīskaps, visas Zviedrijas primass: mēs stādam viņus priekšā.

Pavisam nepieder cilvēcīgas, vēl tuvākas pazīmes: sirmais, vai godājamais, vai čaklās darbinieces - it kā mēs būtu svešinieki svešinieku pulkā. Labi ir, ka mēs paliekam Dieva namā viens pret otru, ne klausīdamies pateicībās, bet stāvam visi pateicībā Dieva priekšā.

Kas ir tava alga, par to, ko tu te dari? - Mana alga ir tā, ka es to drīkstu darīt. Mēs varētu uzdrošināties to attiecināt uz sevi. Ir liela priekšrocība un liels prieks strādāt un ticēt priekš dievnama.

Kanceles ziņojumu daļa ir arī dievkalpojumu daļa, mēs ienesam dievkalpojumu konkrētajā dzīvē, un konkrēto dzīvi ietilpinām dievkalpojumā līdz.

A.

705,1-2. Tu vīna koks, mēs Tavi zari, no Tevis dzīvas straumes plūst.

317,1-3. Tav's asin's, Tava taisnība ir, Kungs, mans gods un greznība.

330,1-2. Tu, Kungs, uz nāvi iedams mums cēlis piemiņu.

246,1. Lai Tā Kunga žēlastība ... ar mums visiem ir bez gala.

Ps.111. Alleluja! Es pateicu Tam Kungam no visas sirds /../ Viņš saviem brīnumiem ir cēlis piemiņu ... Tā Kunga bijāšana ir gudrības iesākums, tam ir laba saprašana, kas to dara, viņa gods pastāv mūžīgi.

1.Kor.10,16-17. Tas pateicības biķeris, ko ar pateikšanu svētīja, vai tas nav savienošanās ar Kristus asinīm? Tā maize, ko laužam, vai tā nav savienošanās ar Kristus miesu? Jo kā viena maize, tā mēs daudzi esam viena miesa, jo mums visiem ir daļa pie vienas maizes.

Savā dievkalpojumā esam pienākuši pie dievgalda daļas. Liekas, ka sākas kāda pilnīgi jauna dievkalpojumā daļa. Pēc draudzes dziesmas dievkalpojums sākas ar sveicienu. Šī dievkalpojuma daļa ir pavisam cita un citāda kā iepriekšējās. Šeit ir Kristus Svētā Vakarēdiena sakramenta iestādīšanas un izdalīšanas dievkalpojums. Šī ir sensenā kristīgā dievkalpojuma pirmā un galvenā daļa, kad apustuļi sapulcējās maizi lauzt un pieminēt Tā Kunga nāvi.

Senā kristīgā draudze šķīroja dievkalpojuma apmeklētājus - pilntiesīgos un katehumenos. Ite misa est - ar to atlauda katehumenus pēc lūgšanas un sprediķa. Tad dievnamā tika noslēgtas durvis un Vakarēdienu deva svētajiem.

Ko nozīmē Svētais Vakarēdiens? Kas tas ir? Un kāpēc tam ir šī svinīgā, nopietnā vieta dievkalpojumā?

- Par puspatiesajām un nepatiesajām domām:

1. Ka Svētais Vakarēdiens ir grēku piedošana - tas nav pareizi. Bet kristīgās draudzes praksē ir bijusi šī prasība, lai, ejot pie Svētā Vakarēdiena, draudze nāktu pie bikts, pie grēku nožēlas. Tas ir visās lielajās baznīcās. Bet Svētais Vakarēdiens nav ne bikts, ne grēku piedošana - tam ir jānotiek iepriekš. Tas nav saistīts būtiski, tikai jēgas sakarībā viens ar otru. Ir gluži dabīgi, ka pie Svētā Vakarēdiena pieejam ar sirdi, kas ir atbrīvojusies no savām vainām.

2. Kur paliek cilvēki, sakramentu nesauģēmuši pirms savas aiziešanas mūžībā? - Atbilde ir, mēs jau nezinājām, ka viņš mirs. Ieskats, ka, ja saņem Svēto Vakarēdienu, tad jau ir jāmirst. - Svētais Vakarēdiens nav nāves priekštecis, tas ir mūsu sagatavotājs dzīvībai un aiziešanai, visai mūsu staigāšanai ceļamaize.

Citi ieskati, ko pauž ļaužu sabiedrība, draudzes un draudzītes: piemiņas mielasts - tā, kā mūsu Kungs ir darījis pēdējā vakarā ar saviem mācekļiem pie galda sēdēdams. Ārēji liekas, ka viss būtu pareizi un skaisti. Viena daļa patiesības tur ir; ejot pie Svētā Vakarēdiena pieminām to, kas bijis Zaļās Ceturtdienas vakarā - bet tas nav viss. Cilvēka prāts neļauj ticēt lietām, kuras viņš nespēj saprast. Jēzus Kristus teica: tā ir mana miesa, tās ir manas asinis.

Kā tas var būt? Tas nevar būt - saka cilvēka prāts. Ja es to nevaru saprast, tad tas tā nav. - Šeit ir sektu lielā neticības kļūda. Mums nav vajadzīgi piemiņas mielasti. Mēs viņu pieminām arī tad, kad ik dienas sēstamies pie galda un rokas saliekam. Tam nav nekāda sakara ar to, kas notika Zaļajā Ceturtdienā.

Mana miesa, manas asinis. Reformāti Kalvīna vadībā šajā jautājumā šķīrās no Lutera. 1529.g. Mārtiņš Luters Mārburgā disputēja ar Šveices reformatoru Svētā Vakarēdiena jautājumā. Reformāti, pieminēdami Svētā Vakarēdiena iestādījuma vārdus, saka: tas nozīmē manu miesu, manas asinis. M. Luters pastāvēja uz evaņģēlija vārdiem: hoc est - tā ir mana miesa, manas asinis. Te redzama atkal cilvēka prāta cīņa ar Pestītāja vārdiem, ko īsti neapjēdzam. Reformāti saka: savienoties var ar to Kristu garīgi, kas ir augšāmcēlies.

Mēs, Lutera reformācijas ļaudis stāvam uz sensenā kristīgās baznīcas kopīgā pamata, kas ir kopīgs ar Romas katoļu un Austrumu pareizticīgo baznīcu: tā ir mana miesa, tās ir manas asinis. - Kā to var pieņemt, kā tas ir iespējams? - Visas dievišķās lietas ir augstākas nekā prāts un saprašana. - Šī valoda ir grūta, kas to var ieklausīties? Kas to var saprast ar asu, aukstu cilvēka prātu.

Kad Pestītājs ir paņēmis, svētījis un dalījis maizi, Viņš ir teicis, tā ir mana miesa, un biķeri - tās ir manas asinis. Viņš nav teicis neviena nepatiesā vārda. Kā tas ir iespējams, to zina tikai viņš. Tāpat kā nevar saprast, kā ar dažām maizēm Viņš varēja pabarot tūkstošus, - Bet mēs zinām, ka Viņš ir cilvēks, bet arī Dievs. Būdam vēl ar

mācekļiem kopā, Viņš nodibina drošības saiti ar mums, mūsu līdzdalību pie Viņa upura. Viņš norāda, ka tas, kas notiks pēc dažām stundām, būs upuris par visu mūsu grēkiem. Mēs nevaram būt līdzdalīgi pie šī upura ar pieminēšanu vien. Viņa garantētā klātbūtne, ka Viņš ir pie mums, un ar mums, miesā un asinīs. Viņš ir mūsu vidū, mums ir daļa pie tā, ko Viņš dara.

Cilvēki aizmirst, viņu atmiņas izballo. Tāpēc līdz brīdim, kamēr Viņš nāks atkal, Viņš ir atstājis šo drošību, ka mēs baudām un redzam Viņa klātbūtni. Tāpēc kristīgā baznīca ar drebēšanu un ar bijību ir bijusi pie šiem vārdiem: tā ir mana miesa, tās ir manas asinis. Tāpēc šī dievkalpojuma daļa arī mūsu dievkalpojumā ir tik nopietna, skaista, svinīga, nozīmes pilna.

Katoļu baznīca grib to it kā izskaidrot un saka, ka notiek vārda pārvēršanās sakramentā, nonākot pie elementa. Šo brīdi atzīmē ar sudraba zvaniņiem.

Mēs to pārvēršanās brīdi nefiksējam, neuzdrošināties aizsteigties priekšā Dievam. „Mani vārdi ir gars un dzīvība” - pārsteidzoši, un tomēr tā tas ir, kas drīkstētu tādus vārdus ņemt mutē? - No šiem vārdiem mēs nojaušam Viņa dievišķību. Skaidrais, veselais cilvēka prāts, nespēdams to tvert, ir mēģinājis to pārgrozīt.

Mēs neesam tikai tobrīd garīgi saistīti, mēs taču tādi esam katrā lūgšanā. - Šeit tomēr ir kaut kas īpašs, lielāks.

Nekas nav tik nožēlojami, kā tas, ka cilvēks, noklausījies sprediķi, ceļas kājās un aiziet. Viņš sevi aplaupa.

A.

Ps.4,6-9. Upurējiet taisnības upurus un palaujieties uz To Kungu /../ Es apgulšos ar mieru un aizmigšu, jo Tu vien, Kungs, dari, ka es droši dzīvoju.

1.Kor.11,23-29. Jo no Tā Kunga es esmu saņēmis, ko arī jums mācīju: ka Tas Kungs tanī naktī, kad tas tapa nodots, ņēma maizi, pateicās, pārlauza un sacīja: ņemiet, ēdiet. Tā ir Mana miesa, kas par jums top dota; to dariet Mani pieminēdami, - tāpat arī biķeri pēc vakarēdiena un sacīja: šis biķeris ir jaunā derība Manās asinīs. To dariet, cikkārt jūs to dzerat, Mani pieminēdami. /../ Jo, kas ēd un dzer, tas ēd un dzer sev pašam par sodu, ja viņš neizšķir Tā Kunga miesu.

Svētā Vakarēdiena liturģija - dievkalpojuma trešā daļa, kur svin Svētā Vakarēdiena iestādīšanu un izdalīšanu. Šī daļa ir atkarīga no tā, kas mums ir Svētais Vakarēdiens, kā mēs to saprotam, kā uztveram. Tā var būt tīri ārēja norise - jauka un mīļa, bet tomēr tikai piemiņa. No šīs uztveres mēs nenovēršamies (*novēršamies - pārrakst. piez.*) tāpat

arī no pārāk garīgas pieejas, kur cilvēka prāts nevar saprast, ka šinī vietā un brīdī Kristus miesa un asinis ir klāt. Ja būtu tas tikai garā, tad nemaz nevajadzētu sakramentu ārējās zīmes. No šīs uztveres mēs nenorobežojamies (*norobežojamies - pārakst. piez.*). Mēs paliekam pie tās uztveres, kā arī M. Luters: Es nevaru citādi, ja ir sacīts: tā ir mana miesa, tās ir manas asinis. Tas iet pāri pār mūsu saprašanu, kā tas var notikt. Drošību dos Pestītājs ar savu patiesību un dievišķīgumu. Mēs ejam te vienā uztverē ar Romas katoļu baznīcu un Austrumu pareizticīgo baznīcu, paturot tomēr Evaņģēliju augstāk par abām šīm baznīcām.

Austrumu pareizticīgo baznīcā šī daļa ir izstiepta gari ar daudz lūgšanām, ar ārējo blakus elementu piesaistīšanu un par ar jūdu tempļa izdarībām. Šeit pretrunu ar Romas baznīcu un arī ar mums izraisa vieta Svētā Vakarēdiena liturģijā, kur priesteris lūdz Dieva svētību: svētī svēto maizi, svēto biķeri un pārvērt tos ar Tavu Svēto Garu. Tātad maize un vīns tiek pārvērsti Kristus miesā un asinīs ar Svētā Gara starpniecību. Tas nozīmē, ka mēs stāvam kādā mistērijā, kur tiek piesaukts Svētais Gars, kas izdara kādu brīnumu. Bet tas runā pretī pašā Kristus vārdiem un Evaņģēlija garam. Mēs sakām: mūsu Pestītāja apsoliņums ir viss, nav vajadzīga nekāda Svētā Gara iedarbība. Protams, lai Svētais Gars sagatavotu to cienīgi saņemt - tas ir kas cits.

Mēs stāvam Romas karavīra stājā, kas lūdz par savu slimo kalpu: es neesmu cienīgs, lai Tu nāktu pie manis. Saki vārdu - un tā būs. Mēs stāvam uz šīs gandrīz neticami vienkāršās pamatnes. Mēs uzticamies Viņam un neprasām vairāk neko. Viņš sacīja: mana miesa - tātad tas tā ir.

No katoļiem mēs šķiramies divās vietās. Priesteris „rada” - Dieva vārds nonāk pie elementa, tad top sakraments. Mēs baidāmies to teikt. Vai tas ir taņī brīdi, vai citā, to mēs nezinām - bet tā tas ir. - Otra atšķirība ir sakramenta pašā pasniegšanā: ticīgajiem pasniedz tikai maizi, vīnu bauda priesteris par visu draudzi. Tas tā ir ietapis Viduslaikos, varbūt aiz piesardzības, lai vīns nenolītu zemē (kur vīns ir ievadams). Šīs grūtības būtu bijušas jāpārvar. Tagad viņi saka, ka miesā taču ir līdzī arī asinis. Tas ir vulgāri. Bet Pestītājs taču ir iestādījis abus veidus: mana miesa un manas asinis.

Bet savā dziļākajā būtībā mēs esam vienoti ar šīm abām baznīcām. Katoļu baznīca vēl saka, ka Vakarēdiens ir Golgatas atkārtojums. Mēs neatkārtojam Golgatas upuri. To nevar neviens atkārtot. Bet mēs esam līdzdalīgi ar piedalīšanos pie sakramenta. Tas ir šī sakramenta brīnums (no 111.Ps.: Dievs saviem brīnumiem ir cēlis mūžīgi piemiņu).

Katoļiem iesvētītā dievmaize - hostija - tiek izstādīta īpaši altārī traukā tabernakulī. Tad uz altāra deg sarkana uguntiņa, tur it kā Pestītājs esot klāt. - Pestītājs šo maizi dalīja pie galda. Nevis deva līdzī glabāšanai un pielūgšanai. Tas var mūs attālināt no patiesības. No otras puses, ka to, kas palicis pāri biķerī, vai iesvētītā dievmaizē, nevar aizmest projām. No mums atkarājas, vai tas ir vai nav sakraments, tas nekļūst par sakramentu tāpēc, ka mēs to baudām, bet pēc Pestītāja apsoliņuma. Mēs drīkstam šos

traukus cienīgi tīrīt, piemēram, ar salveti, ko pēc tam sadedzinām. Uguns ir tas, kas paņem un skaidro visas lietas. Mēs stāvam evaņģēliskā uztverē, vienkārši un tieši, godbijībā un cienībā cenšamies ar visu spēku turēties pie vārdiem, ko mums Pestītājs un apustuļi ir atstājuši, neko pielikt, ne šos vārdus mainīt.

Mēs nedomājam arī, ka dievgalda liturģija būtu izpušķojama. Mēs stāvam vienkāršajā Evaņģēlija izpratnē. Daudzveidība neko nepalīdz. Neplāpājiem kā pagāni, neliekat liekus vārdus tur, kur tie nenāk iekšā. Evaņģēlija vienkāršība ir kā akmenī izkalta, kā zeltā izlieta, tā neprasa nekādu kruzuli klāt.

Dievgalda liturģijā iezīmējas četras daļas:

- Prefācija - ievadījums,
- Konsekrācija - iesvētīšana
- Distribūcija - izdalīšana
- Benedikcija - pateicība

Prefācija - To ievada sveiciens, ar ko garīdznieks griežas pie draudzes, it kā no jauna sākdam dievkalpojumu, kā tas arī bija pirmsākumā. Tas Kungs, lai ir ar jums - un ar tavu garu. Šie dziedājumi ir minorā, ar ko ir uzsvērtā lielāka nopietnība. Arī tālāk: paceliet savas sirdis - mēs tās paceļam uz To Kungu. Mēs atrodamies kādā lielā pacilājumā, nost no visa tā, kas ir ap mums šajā pasaulē, draudze atbild apstiprinot. - Tālāk: sacīsim pateicību Dievam savam Kungam (gr. Eucharistia - pateicība). Tā ir labi un tā piederas - ap ko grozās pateicība? - Ap vislielākajām lietām, tiešām tā ir labi, un tā piederas. Mēs pateicamies, ka Tu mūs saudzi, mūsu grēkus mums piedod un mūžīgu svētību apsoli. Te ir ietverts viss, kas attiecas uz mūsu cilvēku eksistenci visās lietās. Par to mēs nesam pateicību Dievam caur Jēzu Kristu, kas mums to ir sagādājis un devis mums drošību. Un te ir vislielākais kāpinājums. Vajadzētu visiem sacīt: tāpēc mēs līdz ar eņģeļiem un debesu pulkiem slavējam Tavu godību. Šai brīdī kristīgā draudze ir šī lielā kopība - *Communio*. Mēs paši esam šai brīdī pie debesu sliekšņa, savienoti ar to draudzi, kas ir godībā, dziedādami: Svēts ir tas Kungs. Tā ir eņģeļu slavas dziesma, ko viņi dziedāja un sacīja: svēts, svēts, svēts ir Tas Kungs Cebaots, visa zeme ir pilna Viņa godības! Mēs stāvam vaigu vaigā ar Dieva godību, kas atklāta Kristū Jēzū. Šī godība mūs ietērpj mūs visā tanī apžēlošanā un apsolišanā. - Draudze dzied, ceļos nometusies. - Mūsu liturģijā ir vēl viens turpinājums, ko draudze dzied līdz: *Benedictus* un *Osianna*: slavēts, kas nāk tā Kunga vārdā, ozianna visaugstākās debesīs. Tie ir Kristus apsveicinājuma vārdi, kad Viņš ienāca Jeruzālemē Pūpolu svētdienā - to sveica ar *Osianna*. Mēs sagaidām tā Viņu savā vidū sakramentā. - Tam pieslēdzas svētā lūgšana Mūsu Tēvs. Noslēgumu pie mums draudze dzied: jo Tev pieder valstība ...

Tam seko visnopietnākais - sakramenta svētīšanas un iestādīšanas vārdi, ko izdara liturģis, pagriezies pret altāri, atkārtodams Pestītāja vārdus un liek krusta zīmi pār elementiem. Mēs zinām, ka mūsu Kungs un Pestītājs ir klāt, lai arī neizprotam, kā tas notiek. - Tā ir konsekrācija.

Tālāk - distribūcija, kur vēl tiek pasludināti Pestītāja vārdi kā atgādinājums un vēlējums. Katru dievgaldnieku pulku atlaiž atsevišķi ar kādu vēlējumu vai stiprinājuma pantu no Rakstiem. Šiem pantiem ir jāapzīmē kas ir noticis. Piemēram, Ps. 103:1-4 - dzīvības izglābšana no samaitāšanas; vai arī: kalni atkāpsies un pakalni šaubīsies ... vai arī Tas Kungs ir mans gans ... vai: redziet, kādu lielu mīlestību Dievs mums ir parādījis ... Tas atsaucas uz to, ka lūdz uz eņģeļiem un debesu pulkiem slavējam viņa godību. - Tam visam ir jāattiecas uz to, kas pašlaik ir noticis. - Beidzas šī atlaišana ar Dieva miera vēlējumu un krusta zīmi.

A.

240:1-3. Dievs ir jūtams klātu.

733:1-4. Nāku es kā mācekļi Jēzus sadraudzībā.

154:6-7. Es dien' un nakti dziedāšu par Tavu mīlestību.

332:10-11. Es Dieva žēlastību teikšu, kamēr man mēle kustēsies.

Ps.116. Man mīl, ka Tas Kungs klausā manu balsi, manu pielūgšanu /../ Es pacelšu pestīšanas biķeri un piesaukšu Tā Kunga vārdu ... / ... / Es maksāšu Tam Kungam savus solījumus visu Viņa ļaužu priekšā ...

Ēbr.12:22-25. Bet jūs esat nākuši pie Ciānas kalna, un pie dzīvā Dieva pilsētas, pie debesīgās Jerusalemes un pie daudz tūkstošiem eņģeļu. /../ Pielūkojiet, ka jūs to, kas tur runā, neatmetiet.

Postkomūnija - dievkalpojuma daļa pēc dievgalda. - Saņemot sakramentu, mēs tapām daļīgi pie tā upura, ko Kristus ir nesis, mūs atpirkdams. Kristus, Tas Kungs ir savas draudzes vidū. Dievgalds un dievgalda liturģija ir dievkalpojuma svarīgākā daļa. Agrāk šinī dievkalpojuma daļā slēdza dievnama durvis. Tā vajadzētu arī tagad. Aiziešana ir necienības parādīšana. - Visā liturģijas daļā draudze paliek neapsēdusies - kājās stāvēdama, vai ceļos. Svēts ir, un Svētā lūgšana - ceļos, iestādīšanas vārdos var arī stāvēt. Sakramenta saņemšana arī mūsu draudzē ir ceļos noņemties. Protams, nevienu netiesā ārējās izturēšanās dēļ, ja ir slimība, sāpes, vai kas cits.

Noejam it kā no kalna augstumiem pie postkomūnijas (komūnija - dievgalda baudīšana). Draudzes locekļi atgriezdami savā vietā, ceļos saka kaut vai īsu lūgšanu, un tad pievienojas draudzes postkomūnijai. Tas ir viens no skaistākajiem brīžiem visā dievkalpojumā, kaut arī tas ir īss. Šeit atveras cilvēks un dvēsele pateicībā, kas ir lielākā no visām iespējamām. Tie, kas nāk no altāra pēc dievgalda saņemšanas, ir bijājami ļaudis, tie ir spēcīgāki par lauvām, tā ir teicis kāds baznīcas tēvs. Šis cilvēks ir papildīts ar Dieva žēlastības visaugstākajām dāvanām. Tas izraisa pateicību, kas ir daudz lielāka par dienišķo maizi, veselību vai dzīvību. Šī pateicība ir īsi izteikta ar

11.Dāvida dziesmas vārdiem: pateicieties Tam Kungam, jo Viņš ir mīlīgs. Tas ir uzaicinājums un paskaidrojums reizē. Un draudze atbild apliecinot: un Viņa žēlastība paliek mūžīgi. Tas ir kopsavilkums tam, kas ir noticis dievkalpojumā. Dievkalpojums ir parādīšanās Dieva vaiga priekšā (42.Ps; 43.Ps.): iztvīkšana, ilgošanās, bezgalīgi lielā vajadzība un nepieciešamība tikt apžēlotam.

Pateicības kolekta: Benedicamus Domino - mēs Tev pateicam, visspēcīgais Dievs, ka Tu mūs esi atspirdzinājis ar saviem vārdiem un sakramentu, un lūdzam Tevi, svētī mums to, ka pie mums vairojas ticība uz Tevi un sirsnīga mīlestība savā starpā, caur Jēzu Kristu, Tavu mīļo Dēlu, mūsu Kungu. - Te atkal atgriezīties pie Pestītāja apsoltājuma: ko jūs manā vārdā lūgsiet ... draudze to noslēdz ar Āmen.

Ja dievgalda nav, pēc draudzes dziesmas notiek laudācija - Dieva slavējums: Tā Kunga vārds lai ir teikts un augsti slavēts - no šī laika mūžīgi. Alleluja! - Ciešanu laikā augsto slavinājumu Alleluja nedzied, tai vietā Āmen. Beigu lūgšana tāpat ir citāda. Tā attiecas uz Dieva vārda klausīšanos un uz Dieva lūgšanu.

Varbūt arī variācijas, piemēram, veca piektā gadsimta lūgšana, ko lieto Indijas dievnamos: Dievs Kungs, Debesu Tēvs, dod mums ausis, kas Tevi dzirdējušas, acis, kas Tevi redzējušas, mēles, kas Tevi slavējušas, kājas, kas pie Tevis steigušās, miesas, kas Tevi saņēmušas, lai staigātu atjaunotā dzīvībā.

Dievkalpojums noslēdzas ar Ārona svētīšanas vārdiem, kas atlaiž katru dievlūdēju. Svētīšanu saņemam stāvus, vai ceļos nometušies.

Arī tai dziesmai, kas noslēdz dievkalpojumu, ir jābūt katrā ziņā ar pateicības raksturu, no slavas un pateicības dziesmām. Kādreiz šī dziesma ietver visu to jaukumu, ko esam saņēmuši. - Žēl, ka saīsinātajā dziesmu grāmatā trūkst 331.dziesma - tā izteic postkomūnija pateicību.

Ar to dievkalpojums ir noslēdzies un draudze ir atlaista.

Paldies Dievam par žēlastību, ka esam varējuši būt ar šīm lietām kopā.

Āmen.

(„Dievnams ir tikai trauks, kurā tiek pildīts svētuma saturs.“)